

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Název projektu	Rozvoj vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	CZ.02.2.69/0.0./0.0/16_015/0002400

Lázeňské pobyty pro seniory

Distanční studijní text

Jiří Vaníček

Opava 2019

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

- Obor:** 0921 Péče o seniory a zdravotně postižené dospělé osoby
1015 Cestování, turismus a volný čas
1013 Hotelnictví, restaurátérství a catering
- Klíčová slova:** Cestovní ruch, turismus, lázeňství, lázeňská péče, lázeňská místa, klasifikace, kvalita, trendy v lázeňství, lázeňský pobyt, kulturní, společenské, sportovní a edukační aktivity, typologie lázeňských míst, lázně v zahraničí, wellness.
- Anotace:** Cílem předmětu je seznámit studenty se současnou situací v oblasti lázeňství a lázeňských pobytů. Poskytne základní přehled o jednotlivých formách lázeňských pobytů a jejich funkcích se zaměřením na specifické potřeby seniorů. V průběhu výuky seznámí studenty se základními (zdravotně-léčebné, ubytovací, stravovací) i doplňkovými službami poskytovanými v lázeňských místech, rozdělení lázeňských míst podle charakteru služeb a jejich základní charakteristikou. Předmět zahrnuje základní poznatky z oblasti nabídky volnočasových aktivit a přípravy edukačních aktivit pro seniory v rámci dlouhodobého lázeňského pobytu. Na příkladech modelů dobré praxe seznámí studenty se situací v České republice a zahraničí.

Autor: **Doc. RNDr. Jiří Vaníček, CSc.**

Poděkování: Chtěl bych tímto poděkovat Ing. MUDr. Monice Hilšerové, že jsem mohl využít v textu některé její stručné texty, grafy, obrázky a schémata, která použila při třech přednáškách v rámci výuky předmětu Lázeňství na Fakultě mezinárodních vztahů Vysoké školy ekonomické v Praze.

Obsah

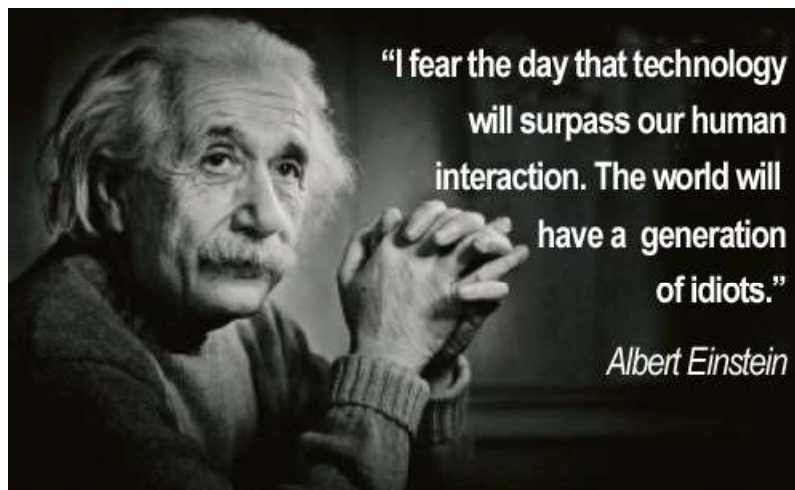
ÚVODEM.....	5
RYCHLÝ NÁHLED STUDIJNÍ OPORY.....	7
1. ÚVOD DO PROBLEMATIKY LÁZEŇSTVÍ.....	9
1.1. Zdravotní cestovní ruch.....	9
1.2. Postavení lázeňství v cestovním ruchu.....	11
1.3. Služby cestovního ruchu a lázeňství	12
1.4. Základní pojmy v lázeňství a wellness.....	13
1.5. Historie českého lázeňství.....	14
2. VÝZNAM A SPECIFIKA LÁZEŇSTVÍ A LÁZEŇSKÉ PÉČE V ČESKÉ REPUBLICCE.....	18
2.1. Význam lázeňství	18
2.2. Charakteristika lázeňství	19
2.3. Původ lázní a wellness	21
2.4. Wellness	22
2.5. Statistická data v lázeňství ČR.....	30
3. ORGANIZACE A PRŮBĚH LÁZEŇSKÝCH POBYTŮ	34
3.1. Struktura služeb v lázeňském cestovního ruchu	34
3.2. Zajištění lázeňské péče.....	35
3.3. Klasifikace lázeňských zařízení a ubytovací a léčebný řád	37
3.4. Služby poskytované v lázních.....	40
3.5. Přínosy lázeňství	42
4. FORMY LÁZEŇSKÝCH POBYTŮ A LEGISLATIVNÍ PŘEDPOKALDY PRO JEJICH ČINNOST.....	45
5.3. Legislativa v lázeňství.....	45
5.3. Lázeňský statut.....	48
5.3. Druhy lázeňských pobytů.....	50
5. SPECIFIKA LÁZEŇSKÝCH A WELLNESS POBYTŮ SENIORŮ.....	53
5.1. Demografický vývoj v České republice a ve světě.	53
5.2. Postavení senioru v lázeňství a cestovním ruchu	55
5.3. Wellness pro seniory	58
6. CHARAKTERISTIKA SLUŽEB POSKYTOVANÝCH V PRŮBĚHU LÁZEŇSKÝCH POBYTŮ SENIORŮ	62

6.1.	Význam segmentu seniorů pro lázeňství a wellness	62
6.2.	Požadavky na ubytování a stravování	63
6.3.	Požadavky na procedury a pohybové aktivity.....	64
7.	KULTURNÍ, SPOLEČENSKÉ, SPORTOVNÍ A EDUKAČNÍ AKTIVITY V PRŮBĚHU LÁZEŇSKÝCH POBYTŮ SENIORŮ	66
7.1.	Členění služeb v lázeňství	66
7.2.	Kulturní, společenské, sportovní a zábavní služby	67
7.3.	Příklady společenských a kulturních aktivit v lázních	68
7.4.	Některé nabídky lázeňských pobytů pro seniory	71
8.	TYOLOGIE LÁZEŇSKÝCH MÍST V ČESKÉ REPUBLICE.....	74
8.1.	Lázeňská místa v České republice a jejich charakterizace.....	74
8.2.	Typologie lázeňských míst v České republice	75
8.3.	Postup při zajištění lázeňského pobytu v České republice.....	81
8.4.	Profesní a zájmové organizace a instituce v oblasti lázeňství a seniorů	88
9.	INSPIRACE Z ČR A ZAHRANIČÍ - PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE	98
9.1.	Vliv lázeňského inomingu na cestovní ruch v krajích ČR	98
9.2.	Lázeňství v Evropě.....	100
9.3.	Vybraná lázeňská místa v Evropě	105
9.4.	Lázně i za hranicemi Evropy	113
	SHRNUTÍ STUDIJNÍ OPORY	120
	LITERATURA	121

ÚVODEM

Dovolte, abych začal citátem největšího genia lidstva Alberta Einsteina:

„Obávám se dne, kdy vývoj technologie předčí vzájemné lidské vztahy. To potom svět bude mít generaci idiotů“

Distanční studijní opora popisuje problematiku lázeňství v České republice se zaměřením na specifika lázeňských pobytů pro seniory. Určena je studentům příslušného bakalářského oboru na Fakultě veřejných politik Slezské univerzity v Opavě. Slouží k získání základních znalostí o řízení procesů v lázeňství a poskytování služeb zařízení tohoto typu pro seniory. Seznamuje studenty se základními pojmy, historickým vývojem, rozdělením a charakteristikou, aktuální problematikou a specifikací komplexních služeb lázeňských zařízení, prezentuje studentům základy řízení lázeňského provozu.

Distanční studijní opora Lázeňství a hotelnictví byla vypracována v rámci projektu Rozvoj vzdělávání na Slezské univerzitě a doplňuje další předměty studijního programu Cestovní ruch a turismus, kterými jsou Gastronomie, Ekonomika cestovního ruchu, Řízení hotelového provozu a vytváří tak předpoklad specifických znalostí, které absolvent studijního programu Cestovní ruch a turismus potřebuje pro základní orientaci v oboru lázeňství.

V rámci absolvování kurzu „Lázeňské pobyty pro seniory“ studenti porozumí organizačnímu řádu lázeňského provozu. Porozumí volbě vhodných organizačních struktur podle typu, úrovně a velikosti poskytovaných služeb, v souladu s efektivností lázeňského podniku. Studenti poznají balneologické provozy a procedury, moderní formy balneologické léčby, druhy lázeňských pobytů, pochopí vztah mezi lázeňstvím a cestovním ruchem a význam wellness v lázeňství a v cestovním ruchu. Seznámí se zvláštní péčí ubytovacích zařízení pro specifickou skupinu hostů – seniory a se službami, které jsou hostům nabízeny, včetně doplňkových služeb ubytovacích a volnočasových aktivit lázeňských zařízení.

Pomocné distanční prvky, které jsou ve studijní opoře použity, slouží k lepšímu pochopení probíraného textu, příklady a případové studie mohou pomoci vytvořit si hlubší

představy o fungování celků a procesů, čas na odpočinek také vždy souvisí s probranou látkou a navádí studenty k zábavnějšímu způsobu naučení základních aspektů prezentovaných informací. Kontrolní otázky připomínají studentům probraný teoretický celek a s aplikací na praxi. V kapitole jsou uvedeny základní definice jako východisko pro teorii kapitoly. Každá kapitola začíná distančními prvky, jako jsou cíle kapitoly, co se v ní naučíte a klíčová slova, podle kterých lze pak hledat další informace v odborné literatuře, vědeckých článcích a časopisech. V závěru každé kapitoly jsou uvedeny otázky k prověření pochopení probraného textu, s uvedením stran, kde lze hledat správné odpovědi a také shrnutí kapitoly, obsahující soubor základních myšlenek.

Student dokáže po absolvování předmětu definovat základní formy lázeňských pobytů a jejich funkce. Je schopen specifikovat potřeby seniorů v rámci dlouhodobých lázeňských pobytů. Na základě absolvování předmětu bude student schopen vybrat a vyhodnotit nabídku pobytů v lázeňských místech České republiky. V praxi dokáže navrhnout volnočasové aktivity s důrazem na edukační cíle v rámci dlouhodobých lázeňských pobytů seniorů pro vybrané lázeňské zařízení. Student dokáže po absolvování předmětu analyzovat problémy související s problematikou lázeňských pobytů pro seniory, specifiky ubytovacích, stravovacích služeb a volnočasových aktivit v rámci dlouhodobých pobytů v lázeňském místě.

RYCHLÝ NÁHLED STUDIJNÍ OPORY

Studijní opora je tvořena těmito hlavními částmi:

1. Úvod do problematiky lázeňství

Lázeňství jako součást zdravotního cestovního ruchu. Postavení lázeňství v cestovním ruchu. Základní principy a základní pojmy, význam lázeňského cestovního ruchu. Historický vývoj lázeňství u nás i v zahraničí, charakter služeb lázeňství.

2. Význam a specifika lázeňství a lázeňské péče v České republice

Vzájemný vztah lázeňství a cestovního ruchu. Charakteristika lázeňského cestovního ruchu a wellness, odlišnosti wellness oproti tradičnímu léčebnému lázeňství, hotelové wellness, lázeňské wellness poskytování wellness služeb. Statistická data v lázeňství.

3. Organizace a průběh lázeňských pobytů

Struktura služeb v lázeňském cestovním ruchu. Procesy v lázeňství, organizace a řízení lázeňských zařízení. Nabídka služeb lázeňských zařízení. Kategorizace a klasifikace lázeňských zařízení. Lázeňství jako ekonomický systém. Ekonomické přínosy lázeňství.

4. Formy lázeňských pobytů a jejich funkce

Legislativa v lázeňství. Lázeňský statut. Přírodní léčebné zdroje. Druhy lázeňských pobytů.

5. Specifika lázeňských pobytů seniorů

Demografický vývoj v České republice i ve světě. Stárnutí obyvatelstva. Postavení seniorů v lázeňství a cestovním ruchu. Wellness pro seniory.

6. Charakteristika služeb poskytovaných v průběhu lázeňských pobytů seniorů

Vymezení segmentu seniorů pro lázeňství a wellness. Požadavky pro ubytování a stravování seniorů. Požadavky na procedury a pohybové aktivity.

7. Kulturní, společenské, sportovní a edukační aktivity v průběhu lázeňských pobytů seniorů

Členění služeb v lázeňství. Kulturní, společenské, sportovní a zábavní aktivity seniorů. Příklady společenských a kulturních aktivit v lázních. Některé nabídky lázeňských pobytů pro seniory.

8. Typologie lázeňských míst v České republice

Typologie lázeňských míst v České republice. Indikační seznamy a konkurence lázeňských podniků. Lázeňská místa v České republice. Postup při zajištění lázeňského pobytu. Profesní a zájmové organizace v lázeňství a wellness.

9. Inspirace z ČR a zahraničí - příklady dobré praxe

Lázeňství ve vybraných zemích Evropy. Lázeňský incoming v České republice. Vybraná lázeňská místa v Evropě. Lázeňství a wellness mimo Evropu.

1. ÚVOD DO PROBLEMATIKY LÁZEŇSTVÍ

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Již název kapitoly „Úvod do problematiky lázeňství“ vyjadřuje, co je obsahem této kapitoly. Jde o nový předmět, který nenavazuje na žádný předmět podobného zaměření, a proto je kapitola popisuje postavení lázeňství ve zdravotním cestovním ruchu i v cestovním ruchu, jako takovém. Jsou zde uvedeny základní pojmy z oblasti lázeňství a wellness a je také stručně popsána historie lázeňství.

CÍLE KAPITOLY

- Po prostudování této kapitoly by student měl znát:
- ✓ Co je to zdravotní cestovní ruch
 - ✓ Jakou roli ve zdravotním cestovním ruchu hraje lázeňství
 - ✓ Jaké typy služeb se poskytují v lázeňské péči
 - ✓ Základní terminologie lázeňství
 - ✓ Dlouhou historii lázeňství od starověku po současnost

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Lázeňství. Zdravotní turismus. Wellness. Lázeňské místo. Přírodní léčivý zdroj. Minerální voda. Peloid.

1.1. Zdravotní cestovní ruch

DEFINICE

Zdravotní cestovní ruch je forma cestovního ruchu směřující především do lázní nebo rekreačních center, u níž hlavní motivací účasti je zlepšování zdravotního stavu návštěvníků nejčastěji pomocí kombinace zdravotní terapie a zdravotních služeb, pobytu v prostředí s léčebnými účinky, změny životosprávy, tělesného cvičení, diety a relaxačních programů. (PÁSKOVÁ, ZELENKA, 2012). Nebo ho lze také charakterizovat jako nabídku sportovně-rekreačních aktivit a programů zaměřených na zvýšení pohybové aktivity a podnětů pro duševní aktivity, zdravou stravu a pěstování tělesné krásy pro pocit radosti ze života ve sportovních a relaxačních center. (ORIEŠKA, 2010)

Zdravotní cestovní ruch však není jen cestování za rekreačními pobyty, cvičením, ale patří sem také zdravotní turistika. V roce 2009 byla uveřejněna zpráva, ve které se konstatovalo, že Česká republika patří mezi 10 top světových destinací pro zdravotní turistiku. Česká republika, a zejména Praha, je vyhledávána pro cenově dostupnou plastickou a estetickou chirurgii a poptávka po operacích značně roste. Turista vyhledává plastickou chirurgii, stomatologii, ortopedické výkony, léčbu neplodnosti a služby optiků či léčbu nadváhy. (KUKLÍK, P. 2009). Zdravotní cestovní ruch a příbuzné průmyslové odvětví se staly jedním z rychle rostoucích a výnosných odvětví v mnoha zemích. Trh zdravotního cestovního ruchu se rychle rozrostl a konkurence na trhu přeshraničního zdravotního cestovního ruchu je stále silnější. Thajsko, Indie, Singapur, Jordánsko, Maďarsko, Jižní Afrika a Mexiko se staly hlavními cíli přeshraničního zdravotnického cestovního ruchu. V roce 2000 činila celková produkční hodnota světového zdravotnického cestovního ruchu méně než 10 miliard dolarů a v roce 2004 dosáhla 40 miliard amerických dolarů. V roce 2006 se zvýšila na 60 miliard dolarů. V roce 2012 vzrostl na 100 miliard dolarů a dynamika vývoje je úžasná. Podle nejnovějšího čísla sdružení BWC uvádí výsledky průzkumu poskytnuté Stanford Research Institute v roce 2012, předpovídá, že přeshraniční zdravotnický cestovní ruch do roku 2017 přinese příjmy ve výši 679 miliardy USD, což představuje 16 % světových příjmů z cestovního ruchu. Trh zdravotnického cestovního ruchu má široké možnosti.

Přesné statistiky o zdravotních turistech pro státy střední Evropy zatím neexistují, jde jen o odhady. Obecně přitahují země Visegrádu pacienty především díky příznivému poměru kvality a ceny lékařského ošetření. Dalším důvodem – především pro klienty ze západní Evropy – je krátká čekací lhůta na zákrok. Polsko i Maďarsko využívají již léta národní strategie pro přilákání zahraničních klientů. Česko a Slovensko takto ucelené koncepce teprve připravují. Doposud neexistují přesné statistiky. V ČR se dlouhodobě sledují pouze ukazatele pro lázně, jejichž klienti představují jen podmnožinu všech zdravotních turistů. Podle údajů ministerstva zdravotnictví využilo v roce 2016 české lázně 90 tisíc zahraničních klientů.

Do České republiky jezdí především klienti z Velké Británie a Německa. I u nás jsou hlavním důvodem kratší čekací doby a příznivé ceny zákroků. Populární jsou české zdravotnické destinace i mezi zákazníky z Blízkého východu. Ti volí Česko kvůli možnosti zkombinovat lékařský zákrok s následnou rehabilitací v kvalitě, která výrazně převyšuje nabídky, které jsou u nich doma. Nárůst oblíbenosti zaznamenává ČR také mezi klienty z Číny. Naopak počet ruských zdravotních turistů se od zavedení sankcí proti Ruské federaci snížil.

Přibližně deset tisíc Poláků ročně si nechává operovat šedý zákal v českých nemocnicích na náklady polského zdravotnictví. Umožňují to předpisy EU v případě, kdy se ve vlasti pacienta čeká na zákrok příliš dlouho. Zatímco v Polsku na takovou operaci čeká okolo půl miliónu lidí v průměru tři roky, tak v Česku je to záležitost týdnů. Navíc operace šedého zákalu na polské soukromé klinice stojí i několik tisíc zlotých, zatímco v ČR to zvládnou za asi 2,5 tisíce zlotých (15 tisíc korun), z čehož pacientovi po návratu do vlasti pojišťovna 2,2 tisíce zl. (13,2 tisíc korun) proplatí.

Podle odhadu OECD směřuje každý rok téměř 50 milionů pacientů za ošetřením a léčbou do zahraničí. Britský institut pro výzkum ve zdravotnictví uvádí, že v roce 2013 vydělaly britské nemocnice na zdravotních turistech 42 milionů liber a dalších 219 milionů liber tito turisté utratili v hotelech, restauracích a při nákupech. Do ČR jezdí především klienti z Velké Británie a Německa. I u nás jsou hlavním důvodem kratší čekací doby a příznivé ceny zákroků. Populární jsou české zdravotnické destinace i mezi zákazníky z Blízkého východu. Ti volí Česko kvůli možnosti zkombinovat lékařský zákrok s následnou rehabilitací v kvalitě, která výrazně převyšuje nabídky, které jsou u nich doma. Nárůst obliby zaznamenává ČR také mezi klienty z Číny. (NOVINKY CZ, 2018, ZDAVOTNICKÝ DENÍK, 2018). Spektrum zdravotního cestovního ruchu je uvedeno v následujícím schématu.

Tabulka 1: Spektru zdravotního cestovního ruchu

Schéma 1: Spektrum zdravotního cestovního ruchu

Typologie zdravotního cestovního ruchu				
WELLNESS		MEDICAL		
Holismus	Volný čas a rekreace	Medical wellness	Medical (terapeutický)	Medical (chirurgický)
Spiritualismus	Kosmetické procedury	Terapeutická rekreace	Rehabilitace (ve vztahu k nemocem)	Kosmetická chirurgie
Jóga a meditace	Sport a fitness	Rehabilitace	Léčba a zotavování	Stomatologie
New Age	Hýčkání	Zaměstnanecké wellness		Operace
		Thalassoterapie		
		Výživové a detoxikační programy		
Typologie zařízení zdravotního cestovního ruchu				
Retreat		Lázně		Nemocnice a kliniky
Ašrám			Hotely a rezorty	
Festivaly	Volnočasová centra			
		Plavby		

Zdroj: Zpracováno podle SMITH, M. a PUCZKÓ, L.: *Health and wellness tourism*. Butterworth-Heinemann, 2009, str. 7

1.2. Postavení lázeňství v cestovním ruchu

Lázeňství má v České republice své pevné postavení s bohatou historií danou především přírodními zdroji a tradicí. Vztah lázeňství a cestovního ruchu procházel zejména v posledním desetiletí velkými změnami. Cestovní ruch se stal nedílnou součástí osobní spotřeby člověka. Do oblasti lázeňství se v naší společnosti zásadně promítly změny v oblasti politické a ekonomické, které nastaly po roce 1990. Novým světovým životním stylem 21. století se stává za co nejkratší dobu absorbovat a realizovat co nejvíce aktivit.

Změna ekonomického myšlení (maximální nasazení pracovní síly v pracovním procesu, zvyšování kvalifikace, rostoucí konkurenční prostředí apod.) s sebou přináší svá pozitiva i negativa, která se dotýkají zdravotního stavu lidí. Jako negativní až rizikové faktory se jeví sedavé zaměstnání u počítače, nedostatek pohybu, špatné stravovací návyky, kouření, vliv špatného stavu životního prostředí, stres. To vše ovlivňuje celkové zdraví národa a zejména pak aktivní pracovní sílu. Za pozitivní lze označit změny v myšlení lidí v oblasti péče o zdraví, které se projevují aktivním přístupem k trávení volného času v kombinaci s odbornými radami a prevencí.

V posledních letech přicházejí naše lázeňská místa se zajímavými nabídkami rekondičních a relaxačních programů. Dále také svým kulturním a sportovním vybavením zlepšují fyzickou i duševní pohodu klientů. Pobyty v různých časových délkách se zaměřují na prevenci rizikových faktorů civilizačních chorob u různých pracovních profesí, seniorů a studentů. Vzhledem k délce pobytu klienta v místě cestovního ruchu je lázeňství ekonomicky zajímavou oblastí. Lázně tak přispívají ke snižování sezónnosti jednotlivých míst cestovního ruchu a mají i významné postavení z hlediska národní ekonomiky - lákají stále více zahraničních návštěvníků, kteří představují devizové příjmy státu. Lázeňství je tedy považováno za nedílnou součást cestovního ruchu a je mu v celkové klasifikaci oblastí cestovního ruchu vyhrazena samostatná oblast.

Lázeňství se vyčleňuje jako specifická forma cestovního ruchu. Její existence je podmíněna přírodními léčivými zdroji a klimatickými podmínkami lázeňských oblastí. Zaměřuje se na rekonvalescenci a léčbu následků nemocí, na rehabilitaci a zdravotní prevenci obyvatelstva. Lázeňství jako součást zdravotní péče zahrnuje léčebné pobyty s využitím léčebných metod: balneoterapie, fyzioterapie, oxygenoterapie, klimatoterapie, rozvoj lázeňské turistiky, antistresový program, apod. Lázeňský statut vymezuje rozsah vnitřního lázeňského území v místě, které musí sloužit zásadně lázeňskému provozu, stanovuje podmínky, které zajišťují řádné provádění komplexní péče, stanovuje hygienické zásady, pojednává o lázeňských poplatcích, apod. Díky prodlužování délky života a zájmu seniory o preventivní i léčebné účinky lázeňské péče roste podíl seniory v rámci klientely lázní a wellness center.

1.3. Služby cestovního ruchu a lázeňství

Cestovní ruch jako takový patří k nejvýznamnějším odvětvím světové ekonomiky. Představuje významný podíl celosvětového hospodářského produktu. Celosvětově se cestovní ruch podílí na tvorbě HDP více než 10%, vytváří 5% HDP Evropské unie a na tvorbě HDP České republiky se podíl cestovního ruchu pohybuje v průměru kolem 3%, i když v posledních letech význam cestovního ruchu pro tvorbu HDP klesá. Dále je cestovní ruch také významným zdrojem zaměstnanosti, podnikatelských příležitostí a působí příznivě na rozvoj územních celků, regionů apod. Sloučení těchto hledisek cestovního ruchu přináší pozitivní dopady na celosvětovou ekonomiku.

Vlivem výrazného rozvoje sféry služeb na počátku 21. století dochází k růstu sektoru služeb v cestovním ruchu, což můžeme považovat za jeden z nejvýznamnějších znaků moderní společnosti, kde právě služby cestovního ruchu patří mezi nejperspektivnější, a to především oblast rozvoje lázeňské turistiky. Ekonomicky vyspělé země zaměstnávají v oblasti služeb přes 60 % obyvatelstva.

Trh se neustále vyvíjí, je profesionálnější, členitější a snaží se uspokojit náročnější potřeby lidí. Současně s rozvojem trhu narůstá i konkurence, která je silnější z celé řady příčin – od změn v marketingovém prostředí, především změnách v technologii, demografii a ekonomice, až po změny v životním stylu. Tyto změny byly vyvolány příčinami jak na straně nabídky, tak na straně poptávky. Poptávku v současné době nejvíce ovlivňuje zejména měnící se věková struktura obyvatel, stárnutí populace, změny ve struktuře do-

mácností a změny v životním stylu. Lidé kladou stále větší důraz a pozornost celkové kondici, vzhledu, zdravému životnímu stylu, sportovnímu vybití, návratu k přírodě, relaxaci apod. To vše vede k utváření stále náročnější poptávky po specializovaných možnostech cestování.

K výrazným tendencím na straně nabídky potom patří vytváření široké palety balíků služeb, které nabízejí stimulační cestování, víkendové pobyty a tzv. mini dovolené, orientace na cestující ženy, důraz na kondici a zdravou výživu, pobyty nabízející módnost vzdělávání, vyšší nároky na komfort poskytovaných služeb.

Jaké jsou tedy důvody vedoucí k tomu, že lidé budou mít zájem o cestování i v budoucnu? Je jich mnoho. Cestuje se za zábavou, relaxací, odpočinkem nebo poznáváním a s tím souvisí potřeba pobytu, stravování a možnost vybírat si z co nejrozmanitější nabídky doplňkových služeb. Relaxace a prevence patří na přední místo v hodnotovém žebříčku dnešních lidí. Tento trend jednoznačně podporuje růst významu lázeňského cestovního ruchu.

1.4. Základní pojmy v lázeňství a wellness

Lázeňství - obor na rozhraní zdravotnictví a cestovního ruchu, souhrn aktivit, specializované infrastruktury, lidských zdrojů v oblasti poznání a praxe zaměřený na znalost přírodních léčivých zdrojů, realizaci technik a procedur pro léčení somatických, psychosomatických a psychických problémů

Lázně – komplex ubytovacích, stravovacích, léčebných, rehabilitačních a sportovních zařízení využívajících přírodní léčivé zdroje pro dosažení léčebného účinku na klienty, název odvozen od „salus per aquam“ (zdraví z vody) = Spa je název lázeňského místa v Belgii (horké prameny hojně využívali římsí vojáci k léčbě namožených svalů), angl. „spa“ = označení lázní obecně.

K ZAPAMATOVÁNÍ

Lázeňské místo – území nebo část území obce nebo více obcí, v němž se nacházejí přírodní léčebné lázně, stanovené za lázeňské místo dle lázeňského zákona

Přírodní léčivý zdroj – přirozeně se vyskytující minerální voda, peloid nebo plyn, které mají vlastnost vhodnou pro léčebné využití, a o tomto zdroji je vydáno osvědčení dle lázeňského zákona

Minerální voda – pro léčebné využití se jí rozumí podzemní voda původní čistoty s obsahem rozpuštěných pevných látek neméně 1g/l nebo s obsahem nejméně 1 g/l rozpuštěného oxidu uhličitého, nebo s obsahem jiného pro zdraví významného chemického prvku, nebo která má u vývěru přirozenou teplotu vyšší než 20 °C nebo radioaktivitu radonu nad 1,5 kBq/l.

Peloid – rašelina, slatina nebo bahno

Lázeňství – dělí se do dvou skupin: a) léčebné – využívá přírodní léčivé zdroje, b) klimatické – využívá příznivé klimatické podmínky (hory, moře)léčení, rehabilitace

Pobyt v lázních byl většinou vždy spojován s představou, že na lázeňské pobyty jezdí lidé, kteří jsou vážně nemocní, jsou po operacích apod. Před několika desítkami let tomu tak skutečně bylo. Přístup k péči o lidské tělo se změnil. Důraz je kladen na prevenci, na změnu životního stylu a větší, a hlavně pravidelné, sportovní aktivity úměrné věku každého jedince. V důsledku nové situace se také změnil přístup lázeňských zařízení. Zatímco dříve si vystačily i s pacienty, kteří měli nárok na pobyt v lázních na základě doporučení lékařů a hrazených pojišťovny, což jim zajišťovalo pravidelný a vlastně státem zaručený zisk, v posledních letech musely změnit svou obchodní a marketingovou politiku. Stále více se do péče lázeňských zařízení svěřují lidé jako samoplátci, většinou zaměřeni na krátkodobé pobyty se zaměřením na relaxaci, regeneraci, rekondici.

Wellness není samostatnou činností, která si vytvořila vlastní svět, který zůstane určité části společnosti uzavřen. Naopak, propagátoři a také podnikatelé v této činnosti cílevědomě usilují o to, aby jejich služeb využívalo stále více lidí. Wellness je cestou aktivního zapojení do péče o své zdraví. Wellness je součástí mnoha dalších akcí. Programy wellness jsou spojeny spíše s krátkodobějšími pobyty (víkendy, dny svátků).

1.5. Historie českého lázeňství

Lázeňství má dlouhodobou tradici v lidské společnosti. Léčení v lázních je zmiňováno v literatuře už nejméně dva tisíce let. Tradice využívání koupelí k hygienickým a léčebným účelům se do Evropy dostává z mykénské, řecké a římské kultury.

Lázeňství je tak specifickou oblastí, ve které se spolu snoubí zdravotnictví a cestovní ruch. Lázeňská střediska utváří a ovlivňují kulturní obraz regionu, jsou významným ekonomickým a sociálním faktorem, např. vytváří mnoho pracovních příležitostí širokého kvalifikačního spektra. Lázeňství lze současně považovat i za specifickou formu cestovního ruchu - součást zdravotně orientovaného cestovního ruchu. Využívají se různé léčebné metody jako fyzioterapie, klimatoterapie neboli klimatická léčba, různé druhy masáží, koupelí a zábalů. Lázně a přírodní léčivé zdroje byly využívány pro své pozitivní zdravotní účinky od nepaměti. Česká republika patří k zemím, které významně přispěly k rozvoji a celosvětovému významu lázeňství.

Lidé znají léčivou moc přírodních minerálních pramenů již stovky let. Voda, která se svým vzhledem, chutí nebo teplotou lišila od běžných pramenů, která tryskala ze země a byla navíc horká nebo perlila, musela upoutat pozornost lidí, kteří žili v úzkém vztahu s přírodou. V blízkosti těchto zdrojů vznikala postupně během staletí léčebná místa. Ložiska rašeliny, slatiny a bahna začaly být užívány pro ohřívání koupele a zábalů oblíbené především u revmatiků. Také příznivé klima dalo vzniknout mnohým vyhledávaným léčebným místům.

První lázně najdeme již ve starověkém Řecku a Orientu. Především termální prameny vzbuzovaly u lidí obrovský zájem. Vodní živel, jak víme i ze starých pohádkových vyprávění, byl spojován s životodárnou energií. Není se proto čemu divit, že kolem míst, kde vyvěraly termální prameny, vznikala v pozdějších dobách poutní místa. Jejich pozitivní vliv byl přičítán božské moci, byl spojován s legendami o zázračných uzdraveních, v okolí vřidel se zjevovali křesťanští svatí.

Ve starověku byl největší rozmach lázní zaznamenán na přelomu letopočtu a hlavně pak v prvních stoletích po Kristu v římském impériu, především na území dnešní Itálie. V tehdejší době měly lázně hlavně hygienickou funkci, i když už byly známy i některé léčebné vlivy přírodních zdrojů, hlavně na kloubní choroby, trávicí poruchy a další nemoci. Lázně vznikaly i v římských koloniích, např. v Anglii či v Německu.

Obr. 1: Středověké lázeňství

Zdroj: ilustrační foto z archivu autora

Lázně s termálními prameny byly hojně využívány i ve středověku. Kromě hygieny se tam chodilo i za zábavou. Léčba ve středověkých lázních ale nebyla k tělu zrovna šetrná – z několikahodinových pobytů ve vanách s horkými minerálními vodami se pacientům dělaly na kůži vředy a docházelo k infekcím. Středověký původ mají i naše nejznámější lázně, Karlovy Vary. Podle pověsti bylo město založeno císařem Karlem IV. kolem r. 1350, když se vydal na lov do loketských lesů a objevil zde horké vřídlo s léčebnými účinky.

Největší rozmach lázní na území Česka spadá do 18. až 20. století. Mnohá lázeňská místa získala zcela novou podobu, která je dnes pro české lázně tak typická. Byla postavena řada novoklasicistních, novorenesančních a secesních budov, především lázeňské domy a hotely. Byly zakládány parky, kolem vřidel vznikaly kolonády, altány a pavilony, které přispívaly k celkově poklidné atmosféře lákající k odpočinku. Lázeňská místa se zároveň stala významnými centry společenského a kulturního života a získala pojmenování „salony Evropy“.

Do českých lázní se v době jejich největšího rozkvětu sjížděly významné osobnosti politického a kulturního života z celého světa. Již na počátku 18. století přispěla k rozvoji lázeňství v Čechách návštěva cara Petra Velikého v Karlových Varech. Oblíbeným se mezi smetánkou stal především západočeský lázeňský trojúhelník, který kromě Karlových Varů

tvorí Františkovy a Mariánské lázně. V lázních se scházel výkvět vládnoucí aristokracie, byla zde vedena politická a obchodní jednání, pořádaly se plesy, koncerty a divadelní vystoupení. K nejvýznamnějším hostům českých lázní patřil např. německý básník a dramatik J. W. Goethe, hudební skladatelé L. van Beethoven a W. A. Mozart nebo italský houslový virtuóz N. Paganini. Do českých lázní zavítal rovněž anglický král Edward VII., z Američanů uchvátily české lázně vynálezce žárovky, T. A. Edisona či Marka Twaina, autora populárních Dobrodružství Toma Sawyera. Později se do lázní sjížděly i významné české osobnosti, např. B. Němcová, E. Destinová, V. Nezval a T. G. Masaryk.

Mnohdy velmi zdevastované a zastaralé provozy prošly rozsáhlými rekonstrukcemi a modernizací jak medicínské části, tak stravovací a ubytovací. Změna majetkových práv a úprava financování lázeňské péče se po roce 1990 promítla jednak do struktury pacientů lázní, jednak do posilování komerčních aktivit spojených s ubytováním a stravováním, s kulturními, sportovními a společenskými aktivitami, při zachování zdravotnického charakteru lázeňských zařízení. Počet hostů se v posledních letech stále zvyšuje, přičemž stoupá podíl samoplátců na úkor pacientů, jejichž pobyt je hrazen z prostředků některé ze zdravotních pojišťoven. Stejně tak stoupá počet zahraničních návštěvníků. Řada lázeňských domů prošla rozsáhlými rekonstrukcemi, podstatně se zlepšilo prostředí jednotlivých lázeňských míst.

Lázeňství je jedním z oborů, který je v České republice označován jako „rodinné stříbro“. Má dlouholetou a slavnou historii, je spjat s řadou významných osobností kulturního, společenského, vědeckého i politického života. Slovo lázeňství má svůj základ v pojmu lázeň ve významu koupel. Existuje množství definic, které ve své podstatě znamenají totéž, jsou více či méně krkolomné, a vyjadřují několik podstatných rysů lázeňství. Těmi nejdůležitějšími je zaměření na léčení a obnovu fyzických a psychických sil lidí, a to za využití léčivých přírodních zdrojů (vody, peloidy, plyny a klimatické podmínky). Účinek je úzce spojen se změnou prostředí a místa. Soustavou podnětů fyzických a psychických dochází ke změně reaktivity a regulace organismu na kvalitativně vyšší úroveň. K čemuž je však zapotřebí období minimálně tří, čtyř týdnů (v ČR se za minimální délku pobytu se zdravotním účinkem považuje 21 dní, např. ve Francii jen 18 dní). Lázeňství je v ČR doposud vnímáno jako nedílná součást zdravotního a sociálního systému. Zároveň jsou návštěvníci lázní také účastníky cestovního ruchu. Česká republika disponuje stovkami přírodních léčivých pramenů a bohatými nalezišti peloidů.

Obr. 2: Lázeňský dům

Zdroj: Ilustrační foto z archivu autora

SHRNUTÍ KAPITOLY

První kapitola představuje úvod do problematiky lázeňství. Definuje základní pojmy z této oblasti, charakterizuje specifika lázeňství a wellness. Popisuje podstavení lázeňství v rámci cestovního ruchu i zdravotního turismu. Je popsána historie lázeňství od starověku až po současnost.

KONTROLNÍ OTÁZKA

1. Jak byste definoval zdravotní cestovní ruch?
2. Jakou roli v něm hraje lázeňství, případně wellness?
3. Jaké služby se poskytují v rámci lázeňství?
4. Dokázal byste definovat tyto základní pojmy: lázeňství, zdravotní turismus, wellness, lázeňské místo, přírodní léčivý zdroj, minerální voda, peloid?
5. Popište funkci lázní v jednotlivých historických etapách!

ODPOVĚDI

1. Viz kapitola 1.1.
 2. Viz kapitola 1.2.
 3. Viz kapitola 1.3.
 4. Viz kapitola 1.4.
 5. Viz kapitola 1.5.
-

NEZAPOMEŇTE NA ODPOČINEK

K základní duševní hygieně patří dělat pravidelné přestávky při studiu a především při práci nebo čtení na počítači.

2. VÝZNAM A SPECIFIKA LÁZEŇSTVÍ A LÁZEŇSKÉ PÉČE V ČESKÉ REPUBLICE

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Druhá kapitola rozšiřuje znalosti studenta o významu lázeňství v rámci cestovního ruchu a významu lázeňství v České republice. Popisuje základní charakteristiky lázeňství a zbývá se původem lázeňství, oborem na hranici mezi zdravotním a rekreačním zařízením. Popisuje i vznik „preventivní“ lázeňské péče, tedy wellness. Konečně celou kapitolu dokreslují statistická data, aby student měl i „kvantitativní“ představy o významu lázeňství.

CÍLE KAPITOLY

Po prostudování této kapitoly bude student znát:

- ✓ Jaký význam má lázeňství pro Českou republiku a jaké je jeho tradice
- ✓ Základní charakteristiky lázeňské péče
- ✓ Jaký je vztah lázeňské péče a wellness a hlavní charakteristiky a druhy wellness
- ✓ Základní kvantitativní údaje o lázeňské péči v České republice

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Léčební a ekonomické hledisko významu lázeňství. Wellness. Trendy v lázeňství. Funkce lázní 6R. Původ lázní a wellness. Statistická data.

2.1. Význam lázeňství

Význam lázeňství pro jednotlivé regiony závisí a je odlišován zejména podle existence přírodních léčivých zdrojů a přírodních minerálních vod v těchto lokalitách, ale rovněž také na vývoji lidské společnosti. Posouzení významu lázeňství z několika hledisek:

Léčebné (zdravotní) hledisko – má pro lázeňství význam základní. Jde o poskytování léčebně preventivní péče, o léčbu řady chronických onemocnění, o rehabilitaci po závažných onemocněních, úrazech a operacích. V současné době se klade důraz také na odbouření špatných stravovacích návyků, stresu a celkové zlepšení životního stylu.

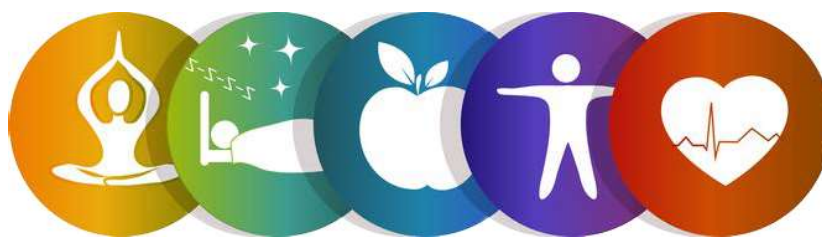
Ekonomické hledisko – jelikož je lázeňství součástí cestovního ruchu, který do značné míry ovlivňuje ekonomiku v české republice, má na její stav nezanedbatelný vliv. Zasahuje do mnoha sfér ekonomického života, je zdrojem příjmu státního i soukromého sektoru.

Podílí se na výši HDP, je příjmem státního rozpočtu i rozpočtů regionů, pozitivně ovlivňuje zaměstnanost a přivádí do lázeňských míst nové investory.

Hledisko cestovního ruchu – lázeňství má s cestovním ruchem mnoho shodných znaků - do lázní lidé jezdí většinou mimo místo svého trvalého bydliště, využívá se zde ubytovací a stravovací zázemí. Existují také znaky odlišné - struktura hostů je dána zejména jejich zdravotním stavem, průměrné denní výdaje jsou v lázeňství vyšší.

Hledisko lokality – návštěvníci lokalit, které jsou považovány za lázeňská místa, mají větší požadavky na vzhled veřejných prostor, s čímž jsou spojeny finanční náklady. Na druhou stranu jdou do rozpočtů lázeňských měst finanční prostředky z lázeňských poplatků. Lázeňská místa jsou také více navštěvovanými destinacemi, z čehož pramení prospěch pro všechna zařízení v lokalitě.

Wellness - částečně životní styl, částečně životní filozofie, vědomé usilování o vlastní pevné zdraví, zakládající se na pocitu zodpovědnosti, především za vlastní zdraví a za kvalitu života (viz ilustrační piktogramy)

2.2. Charakteristika lázeňství

Významné místo v evropském lázeňství

- ✓ výskyt přírodních léčivých zdrojů
- ✓ tradice, historie lázeňství
- ✓ dostupnost pro zahraniční klientelu (Německo – významná „zdrojová“ země)

Trendy v lázeňství

- ✓ významný tržní konkurent – Maďarsko (realizován Thermal Project pod patronací OSN)
- ✓ změna struktury lázeňských hostů (věková)
- ✓ substituce léčebných pobytů (wellness)
- ✓ zkracování délky lázeňského pobytu
- ✓ orientace na další formy cestovního ruchu (rozšiřování nabídky služeb a volnočasových aktivit)
- ✓ riziko dostatečných finančních zdrojů pro další rozvoj

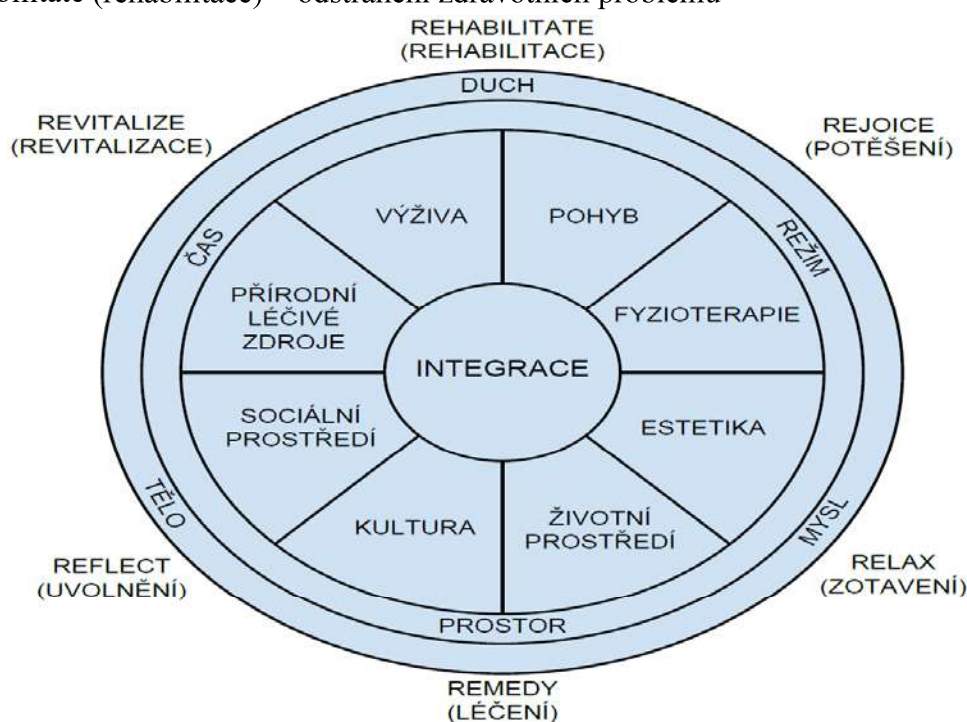
Význam lázeňství pro klienta

- ✓ propojení zdravotnictví a cestovního ruchu
- ✓ pozitivní význam pro udržování zdraví
- ✓ možnost návratu k plné pracovní schopnosti – úrazy, akutní onemocnění

- ✓ udržování zdravotního stavu – chronická onemocnění
- ✓ prevence: vedení klientely k odpovědnosti o zdraví, podněty ke změně životního stylu, úprava stravovacích návyků, respektování lékařských doporučení i po léčbě

Funkce lázeňství 6 R

- ✓ revitalize (revitalizace) = obnovení fyzických a duševních sil
- ✓ rejoice (potěšení) = získání životní energie, optimismu
- ✓ relax (zotavení) = odpočinek, oddech
- ✓ reflect (reflexe) = odpoutání od negativ životního stylu
- ✓ remedy (léčení) = proces léčebné péče (využití přírodních léčivých zdrojů i konvenčních léčebných metod)
- ✓ rehabilitate (rehabilitace) = odstranění zdravotních problémů

Faktory ovlivňující návštěvu lázní

- ✓ prevence proti nemoci – udržování zdraví
- ✓ antiaging – minimalizace efektu stárnutí
- ✓ změna stravovacích návyků včetně redukce kouření, konzumace alkoholu
- ✓ zlepšení fyzické i psychické kondice
- ✓ společenský faktor – setkávání s lidmi
- ✓ **Senioři - do 2050 se budou podílet 52 % na celkovém počtu populace**

Přínosy lázní

- ✓ využití přírodního bohatství – přírodní léčivé zdroje
- ✓ celospolečenský přínos – úspora nemocenských dávek
- ✓ makroekonomický přínos – veřejná zakázka, zdroj příjmů SR
- ✓ regionální přínos – vliv na příjmy a rozvoj
- ✓ ekonomický efekt pro lázeňská zařízení

- ✓ celospolečenské přínosy
- ✓ úspora dávek nemocenského pojištění
- ✓ snížení potřeby léčebných výkonů a léků
- ✓ snížení důchodových dávek vyplácených z titulu invalidity
- ✓ snížení nákladů na sociální péči

2.3. Původ lázní a wellness

Římské lázně

- ✓ Spíše wellness centra, která více než léčení sloužila společenskému setkání, sportování a hygieně
- ✓ SPA = Sanus Per Aquam
- ✓ Wellness charakter těchto zařízení dále dotvářel i fakt, že byla centrem kosmetické péče a sportovních aktivit. Specialisté se starali o odstraňování tvrdé kůže pemzou, nanášení mastí a pleťových zábalů, prováděla se zde také depilace. Cvičení probíhalo v tzv. palestrách. Palestra též palaistra (z řeckého παλαίστρα palaistra „zápasiště“, latinsky palaestra) byla plocha vysypaná pískem nebo štěrkem určená ke cvičení zápasů a obklopená sloupovím. Později se tento výraz používal jako synonymum pro řecký gymnasium. Oblíbené byly např. míčové hry, zápas či hod diskem. Součástí lázní byly často i čítárny a dokonce i divadelní sály, jednalo se tedy i o centra kulturního života
- ✓ Dědictvím Říma je i dnes používané slovo spa, jež je vytvořeno z počátečních písmen spojení „Sanus Per Aquam“ (přeloženo znamená „léčit skrze vodu“). Používalo se pro označení horkých pramenů, vedle kterých se stavěly bazény. V nich římsí legionáři po bitvách relaxovali a léčili si svá zranění.

Orient

- ✓ Podobné prostory jako u Římanů, ale bez místa pro sport
- ✓ Hárara - hlaví místnost, 45° C, dlouhý pobyt a pocení se v prostěradlových zábalech
- ✓ Masáže končetin či zad, používání bylin a vonných olejů.
- ✓ Po 3 hodinách se polili vlažnou vodou a drhli se pro lepší prokrvení, poté stále chladnější a chladnější bazénky a místnosti
- ✓ Použití heny na nabarvení vlasů – velký důraz na úpravu vlasů, vousů a depilaci

Dálný východ

- ✓ První zmínky 1100 př. N. L.
- ✓ Společné lázně pro muže i ženy
- ✓ Japonsko – velké množství minerálních a termálních pramenů · Koupele s přísadami
- ✓ Masáže – velká část masérů bylo nevidomých
- ✓ Akupunktura, bahenní a pískové zábaly

Středověk

- ✓ Šíření náboženství a potlačování péče o tělo
- ✓ Koupele na zámcích, hradech – péče o krásu a zdraví zejména pro vyšší vrstvy
- ✓ V Asii velký rozvoj koupelí a dalších procedur – výměna mezi zeměmi (Japonsko, Čína, Korea)
- ✓ Baroko – Vystavování kapliček nad prameny, větší návštěvnost
- ✓ 50. letech 20. století - americký lékař Dunn vytvořil nový výraz wellness spojením dvou pojmů: výraz well – being (pocit zdraví, pohody) a výraz fitness (fyzická zdatnost)

2.4. Wellness

Dunn chápal wellness jako způsob života orientovaný na dosažení povzneseného stavu fyzické a psychické pohody a popsal ho jako disciplinovanou oddanost snaze o osobní dokonalost. Hlavním cílem je zvýšit kvalitu života.

Rozvoj wellness v Evropě a ve světě

- ✓ 80. let 20. století - rozmach wellness center a specializovaných hotelů ve střední Evropě
- ✓ jednou z prvních wellnessových zemí bylo Rakousko, dnes je tam více než 500 hotelů s wellnessovým programem
- ✓ Německo, Švýcarsko, Tunisko, Maroko, Egypt, Japonsko, Indonésie
- ✓ V poslední době velký rozmach komercializace slova wellness

Wellness v ČR

V ČR se myšlenky wellness dostaly do strategií ubytovacích zařízení, lázeňských center a fitness center až v 90. letech minulého století. Postupně získává stále větší popularitu, představuje velmi perspektivní obor podnikatelské činnosti a prochází poměrně dynamickým vývojem. Velký podíl na rozvoji wellness a s ním spojeného wellness cestovního ruchu v ČR měly podpůrné fondy EU v období 2004-2015. V roce 2007 byla založena Česká asociace wellness (ČAW). Na rozdíl od ostatních střeoevropských zemí se však ČR zatím neřadí v poskytování těchto služeb na přední místa. Ta v současné době zaujímají Maďarsko a Slovensko, v západní Evropě dominují především Švýcarsko, Německo a Rakousko.

Wellness dorazilo do České republiky se zpožděním. Implementování jeho myšlenek do strategií ubytovacích zařízení, lázeňských a fitness center započalo až v 90. letech 20. století. To bylo dáno zejména naší separací od západoevropského dění před rokem 1989. Teprve v posledních letech dochází k jeho dynamickému rozvoji. Na počátku 21. století se začalo s aktivní propagací zdravého životního stylu a zdravé výživy. Až s postupem času se rozvinul i koncept usilující o komplexní přístup k člověku a hledání rovnováhy a harmonie. Stále větší péče se věnuje zdravotnímu stavu, fyzické kondici, relaxaci a osobnímu rozvoji jedince. Dalším možným důvodem, který mohl ovlivnit pozdější příchod tohoto trendu do České republiky, je i způsob, jakým je vnímána lázeňská péče. Zatímco např. v

Kanadě, USA či Velké Británii a dalších státech je synonymem relaxace, odpočinku, kosmetické péče apod., v České republice si lázeňství zachovává výrazně medicínský charakter, dle průzkumů poptávky je oceňována zejména kvalitou poskytované léčebné péče.

Zdroje wellness – tři pilíře

- ✓ *Společnost.* K tomu, abychom byli šťastní a cítili se dobře, často potřebujeme společenství lidí. Toto společenství zahrnuje rodinné příslušníky, přátele, kolegy a osoby stejných zájmů a názorů. Pro tento účel také fungují různé asociace, kluby, spolky a sdružení. Pro své účastníky pořádají pravidelná setkání, usilují o vzájemnou komunikaci svých členů. Zahrnují se sem i další setkání např. piknik, koncert, či výlet. Význam začlenění se do společenství spočívá zejména v tom, že můžeme sdílet své starosti a zbavovat se negativní energie pozitivními zážitky. Tím, že konfrontujeme naše názory a hledáme své místo ve společnosti, poznáváme sami sebe.
- ✓ *Příroda.* Příroda nám dává možnost relaxace, pohybu a poznání. Přírodu můžeme také chápat jako prostředí, které nás obklopuje a s kterým jsme v neustálé interakci. Svým charakterem může přispět k naší dobré náladě. Zásobuje nás vodou, vzduchem, půdou a ohněm. Tyto zdroje jsou dále využívány v různých přípravcích a potravinách. Vhodně zvolená skladba stravy je důležitým zdrojem wellness.
- ✓ *Vnitřní já.* Tento pilíř se týká naší schopnosti najít vnitřní pohodu a rovnováhu, najít sebeuspokojení a sebenaplnění. To je umožněno díky smyslům, které nám pomáhají získávat informace z okolí. Smysly vytvářejí emoce, které významně ovlivňují pocit z našeho žití. Důležitým aspektem vnitřní spokojenosti je spokojenost se svým vnějším vzhledem, s fyzickou kondicí a se svým zdravím.

Dvě části wellness:

Exogenní – péče o tělo. Udržování optimální hmotnosti, zlepšení kardiovaskulárního fitness, zlepšení svalové síly, docílení dostatečné ohebnosti těla, dodržování zdravé výživy, omezení příjmu zdraví škodlivých látek (cigarety, alkohol, drogy), dostatečná doba spánku.

- V otázce tělesného zdraví se dříve nesmířitelné obory lázeňské a rehabilitační medicíny spojují a jdou na společné cestě za zdravím pacienta. Směrem za udržením a obnovou zdraví člověka se v posledních letech vydává i wellness, které svými procesy tělesné zdraví doplňuje o další aspekty.
- Jako hlavní předpoklad pro fyzické zdraví jedince se může označit jeho energetický potenciál, tj. schopnost získat energii z vnějšího prostředí, shromážďovat ji a zaktivovat pro zabezpečení veškerých fyziologických funkcí. Čím více může organismus energie nahromadit a čím efektivněji ji spotřebuje, tím vyšší úroveň fyzického zdraví může dosáhnout.

Endogenní – kombinace metod pro dosažení psychické a emoční pohody.

poznání sebe sama, zlepšení svých charakterových vlastností, vlastní relaxace a meditace, vyjádření svých pocitů, vypořádání se se stresem a napětím, hovoření o problémech, stále sebezdokonalování ve znalostech a schopnostech,

- Psychoterapeutické cvičení je technika, která může být použita právě pro vlastní rozvoj osobnosti. Základním principem a hlavním cílem cvičení je naučit se kontrolovat své tělo a mysl, nenechat se ovládat emocemi a především uvědomit si vlastní odpovědnost za svůj stav.
- Existují speciální terapeutické techniky a programy, které se snaží naučit člověka správnému vnímání světa, přijmout vlastní já, vypořádat se se všedními i nevšedními starostmi dnešního uspěchaného života. Jedná se například o různé druhy meditace, gestalt terapii, autogenní trénink Schultze, vizualizaci atd.
- Působení na psychické zdraví se odráží i na zdraví fyzickém. Jsou známy psychosomatické choroby, které jsou zapříčiněny strádáním z psychické nerovnováhy. Mnohdy pocit harmonie a štěstí dokáže vyléčit choroby, na které už žádné léky nezabírají.

Lázeňství versus wellness

Lázeňství

- Léčebná funkce
- Pevný rozpis procedur
- Přítomnost přírodního léčivého zdroje
- Delší pobyty
- Možnost příspěvkové lázeňské péče

Wellness

- Relaxace preventivní
- Kdekoliv
- Víkendové či týdenní
- Samoplátci

Typy wellness

Hotelový wellness znamená připojení wellness služeb ke klasickým hotelovým službám. Některé wellness hotely nabízejí širší nabídku wellness, jiné užší. V případě vysoce specializovaných wellness hotelů se jedná nejen o existenci wellness centra, ale i o celkovou atmosféru hotelového zařízení. Samozřejmostí je pak i možnost zdravého stravování v hotelové restauraci. Zázemí wellness centra je tvořeno především sportovním centrem, relaxačním centrem a kosmetickým salónem. Wellness produkty se stále častěji stávají součástí služeb nabízených hotely. Konkurenční tlak vedl k tomu, že kvalitní hotel bez wellness centra nemá na trhu příliš velkou šanci. I velké hotelové řetězce jsou v této oblasti aktivní a vytváří nové marketingové produkty. Ne každý hotel, který má wellness centrum, se může nazývat wellness hotelem. K tomu je zapotřebí nabídnout celou škálu služeb a vytvořit celkovou atmosféru wellness. Technické vybavení hotelového wellness centra Vybavení wellness hotelů se výrazně liší. Menší wellness centra jsou tvořena zpravidla jen vířivkou, saunou, posilovnou, případně malým bazénem. V případě větších wellness center přibývají další služby. Příklady technického vybavení hotelových wellness center: · Spa, vodní terapie: vířivá vana, vana pro perličkové koupele, aroma lázně · Světelné terapie:

solárium, infrakabina (slouží k prohřátí celého těla, vhodné jako náhrada sauny pro kardiaky či astmatiky), · Centrum pro kosmetickou péči, · Různě druhy saun: finská sauna (do 100 °C), vário sauna (umožňuje volit kromě klasické finské sauny i mezi tropickou lázní a vlhkou bylinnou lázní, solná (navozuje atmosféru přírodního prostředí), · Solné jeskyně, · Bazén či aquapark.

Obr. 3: Ilustrační foto – hotelové wellness

Zdroj: Ilustrační foto z archivu autora

PŘÍPADOVÁ STUDIE

Jedním z největších wellness hotelů v České republice je Wellness hotel Frymburk. Areál hotelu leží se na břehu Lipenské přehrady v obci Frymburk. Součástí hotelu je wellness centrum a spa, aquapark, fitness centrum, squash, bowling, kongresové centrum a další. V oblasti wellness nabízí hotel thajské, sportovní, reflexní, aroma a další masáže, koupele, zábaly, peeling, orientální a solnou lázeň, bylinnou a finskou saunu, sněžnou a solnou jeskyni, solárium, solární louku, infrakabinu, odpočívárnu, tryskové sprchy a další. Výhodou hotelu je i vhodná poloha poblíž národního parku Šumava, který nabízí obrovské možnosti pro doplňkový program (turistika, cykloturistika, koupání apod.)

Lázeňský wellness se vyvinul v místech, kde je poskytována také klasická lázeňská péče. Od 90. let můžeme pozorovat pokles počtu tradičních lázeňských pobytů. Důvodem je menší ochota pojišťoven tyto pobyty hradit a také menší množství času, který jsou zákazníci ochotni věnovat lázeňskému pobytu. Rizika, která z těchto trendů pro lázně plynula, byla významně snížena nabídkou wellness pobytů, které se staly hitem nabídky většiny nejen českých lázní. Tyto pobyty jsou charakteristické tím, že jsou kratší než klasické lázeňské pobyty a jsou hrazeny výhradně ze soukromých zdrojů. Jelikož se zpravidla jedná o zdravé zákazníky toužící po odpočinku, nemusí být tito zákazníci pod kontrolou lékařů. Jedná se v podstatě spíše o aktivní dovolenou, než o léčbu. Protože jsou účastníci wellness pobytu samoplátci, mají často vyšší nároky na nabídku a kvalitu služeb. A to nejen služeb spojených s léčbou či procedurami, ale i na kvalitu služeb jako je ubytování a stravování.

Obr. 4. Ilustrační foto – lázeňské wellness

Zdroj: Ilustrační foto z archivu autora

Tabulka 2: Typy wellness produktů

TYPY WELLNESS PRODUKTŮ	TYPICKÉ AKTIVITY	OBLAST WELLNESS	TYPICKÝ NÁVŠTĚVNÍK
Tradiční lázně (např. SVE, Japonsko, Itálie)	Sezení v minerálních vodách, masáže, sauna, pára	Fyzická, léčivá, zdravotnická	Starší lidé se specifickými nemocemi nebo potížemi
Hotely a denní spa (např. VB, USA, Karibik, JV Asie)	Kosmetické procedury, relaxační masáže, aromaterapie, jacuzzi	Kosmetická, relaxační	Návštěvníci s vysokými příjmy, business klientela, častěji ženy
K tomu účelu vytvořené rekreační spa (např. Rakousko, Německo)	Bazény, termální ale ne léčebné vody, tématické sauny, pára, jacuzzi, fitness	Fyzická, relaxační, zábavná	Lyžaři, turisté, páry, občas rodiny s dětmi
Přímorské rezorty a thalassoterapeutická centra (např. Francie, Izrael, Řecko)	Vodní terapie, inhalace soli, peelingy, zábaly z řas, opalování	Fyzická, léčivá, kosmetická	Hoteloví hosté s vysokými příjmy, starší návštěvníci
Holisticke retreat centra (např. Řecko, Španělsko, USA, Austrálie)	Jóga, masáže, kreativní, duchovní a psychologické workshopy	Fyzická, duševní, psychologická, sociální, kreativní, spirituální	Tzv. baby boomers mezi 35-55 lety, spíše ženy
Centra jógy (např. Indie, USA, Kanada, Evropa)	Jóga, meditace, skandování	Fyzická, mentální, spirituální	Nejčastěji zaměstnané ženy nad 40 let
Retreat pro meditaci (např. Thajsko, Indie)	Meditace, půst, skandování	Mentální, spirituální	„Baby boomers“, batůžkáři, hippies
Poutní centra (např. Španělsko, Francie)	Návštěva spirituální krajiny, náboženských budov, putování po poutních místech	Fyzická, spirituální	Všechny věkové kategorie, růst u kategorie mladší 30 let
Zdravotnická centra (např. Maďarsko, JAR, Indie)	Operace, kosmetická chirurgie, stomatologie, speciální léčby	Fyzická, kosmetická	Západoevropané a Američané, pro něž léčba vychází levněji v zahraničí

Zdroj: Zpracováno podle SMITH, M. a PUCZKÓ, L.: *Health and wellness tourism*. Butterworth-Heinemann 2009 str. 134

Festivity ve wellness

- ✓ Skupinová setkání, která mají charakter festivalů, společných oslav, sdílení společného zážitku, sdílení společného postoje a zájmů - wellfesty
- ✓ Trvat mohou několik dní, ale i jednu hodinu, jako je tomu například u společných masových relaxací, které se prostřednictvím sociálních sítí organizují například v městském parku

- ✓ Ve wellness se začínají prosazovat skupinová setkání, která mají charakter festivalů, společných oslav, sdílení společného zážitku, sdílení společného postoje a zájmů, a ve festivalové oblasti se na druhou stranu zase prosazují prvky wellness, relaxace a uvolnění. Vznikají wellfesty v mnoha rozmanitých podobách.
- ✓ Trvat mohou několik dní, ale i jednu hodinu, jako je tomu například u společných masových relaxací, které se prostřednictvím sociálních sítí organizují například v městském parku. Lidé se sejdou a jsou spolu, sdílí společnou aktivitu, relaxaci, nejsou sami. Hodinka společné relaxace a ticha je také posilující a obohacující. Wellness setkání a wellness festivaly jsou, podobně jako dovolené, takovým únikem z reality, kterou prožíváme rychlým tempem den za dnem. Tato setkávání nabízí vytržení z této šílené reality, zpestření a osvěžení našeho každodenního života, jsou „potravinou“ pro tělo, duši i mysl.
- ✓ Festivalový pobyt může vypadat třeba i tak, že den začíná zdravou snídaní (biopotravinou) + freše, následuje přednáška životního stylu, diskuze, lekce relaxace a relaxačního cvičení (joga, paddle boarding, procházky) a večere připravená z lokálních surovin a zdrojů. Jinou podobu můžeme mít například hudební festival s prvky "
- ✓ wellness, například se uplatňují různé druhy tance, meditace a relaxace. Na internetu můžeme najít široké spektrum různých wellfestů již nyní.

Obr. 5: Ilustrační foto – festival ve wellness

Zdroj: Ilustrační foto z archivu autora

- ✓ Healthy Cruising
- ✓ Plovoucí wellness hotely
- ✓ Součástí plaveb bývají i různé programy, zajímavé zastávky na cestách, kurzy keramiky, poznávání krajů, kulinářské speciality, aj.
- ✓ Celá plavba může mít i nějaké zajímavé zacílení a téma a vázat se na kulturu kraje, ke kterému loď míří
- ✓ Dnešní „plovoucí“ hotely poskytují jedny z největších a nejpůsobivějších, komplexních spa a wellness programů. Plovoucí lázně jsou příjemnou alternativou k suchozemským wellness a spa resortům. Nabízí o zážitek více, pobyt na moři, krásné výhledy na

širé moře, západy a východy slunce, a to s kompletním vybavením wellness a fitness centra, s programy pro tělo, duši i mysl.

- ✓ Wellness plavby začínají být stále více vyhledávaným způsobem, jak zažít něco skvělého, cestovat a přitom relaxovat a nechat se hýčkat. Součástí plaveb bývají i různé programy, zajímavé zastávky na cestách, kurzy keramiky, poznávání krajů, kulinařské speciality, aj. Celá plavba může mít i nějaké zajímavé zacílení a téma a vázat se na kulturu kraje, ke kterému lod' míří.

Obr. 6: Ilustrační foto – okružní plavba spojené s wellness

Zdroj: Ilustrační foto z archivu autora

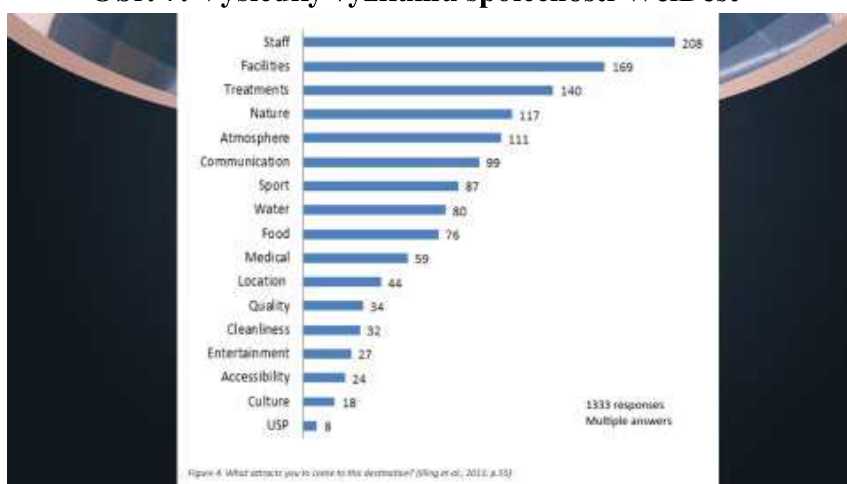

PŘÍPADOVÁ STUDIE

Výzkum v oblasti wellness společnosti WelDest

- ✓ 2013 – 2015. Jaká jsou kritéria pro výběr správného wellness místa? 748 respondentů (Rak, Fin, Ně, ČR, An)
- ✓ Nejdůležitější motiv: zájem zlepšit si své zdraví a kondici, kvalitní personál
- ✓ Druhým: zájem trávit volný čas v přírodě
- ✓ Třetí: reputace resortu
- ✓ Typický návštěvník: žena 21 – 30 let, 50+

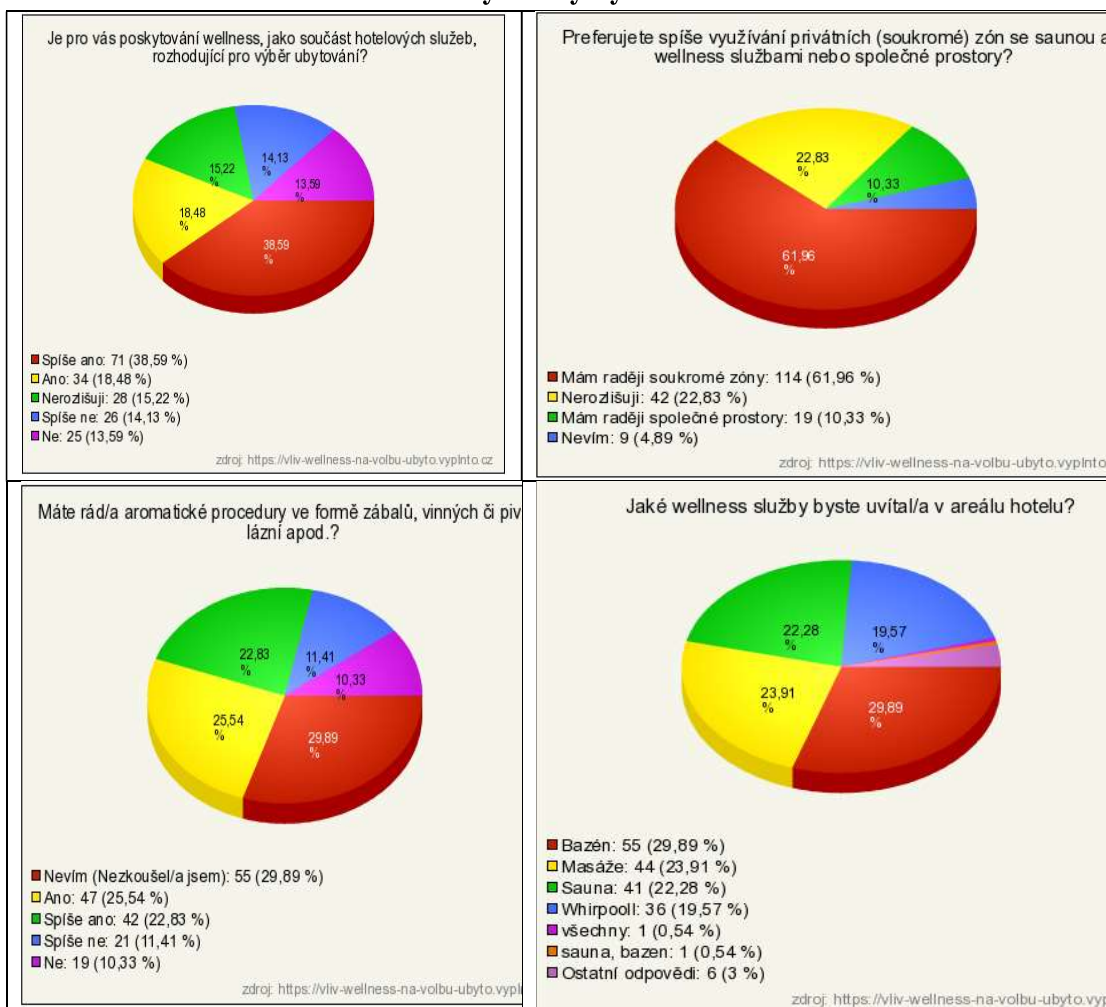
Obr. 7: Výsledky výzkumu společnosti WelDest

Zdroj:e-Handbook, “Developing a Competitive Health and Well-being Destination” (dostupné na: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522165404.pdf>)

Průzkum v ČR 2013 - Průzkum Dagmar Danielové, 2013, 184 respondentů z ČR

Obr. 8: Výsledky výzkumu

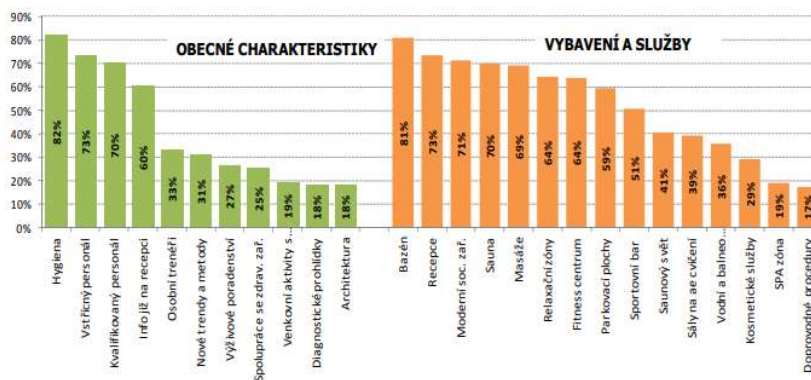

Zdroj: <https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vliv-wellness-na-volbu-ubyto/>

Průzkum Incoma GfK - 2010. Pro ministerstvo pro místní rozvoj. Nejdůležitější: čistota a hygiena. Druhý: kvalitní a vstřícný personál.

Obr. 9: Výsledky výzkumu GfK

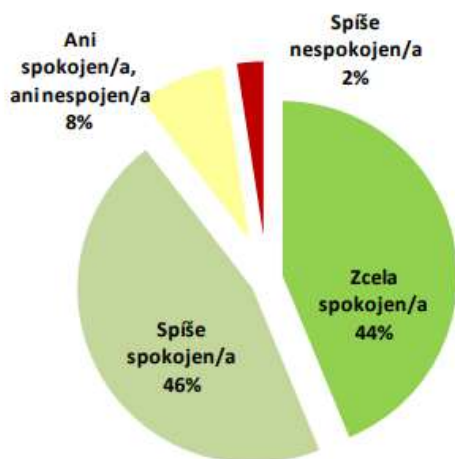
**DŮLEŽITOST CHARAKTERISTIK A VYBAVENÍ WELLNESS CENTER
% respondentů, považujících parametr za „VELMI DŮLEŽITÝ“**

Obr. 8 b: Výsledky výzkumu GfK

Obr. 10: Výsledky výzkumu Dagmar Danielové

3.1. HODNOCENÍ CELKOVÉ SPOKOJENOSTI

Míra spokojenosti s wellness zařízeními je obecně **velmi vysoká** – návštěvníci je hodnotili průměrnou školní známkou 1,69, zcela bylo spokojeno 44%. Podíl nespokojených je pouhá 2%, je mezi nimi však vyšší zastoupení mužů.

Tomu odpovídá i **vysoký podíl** respondentů, kteří by naposledy navštívené wellness centrum chtěli navštívit **opakovaně** – zájem projevuje 86% (44% „určitě ano“, zájem je nejzřetelnější u mladých respondentů a logicky u častých návštěvníků). 85% návštěvníků by wellness doporučilo i svým přátelům (pochopitelně zejména ti, kteří byli se službami nejspokojenější).

Zdroj: <https://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Cestovni-ruch/Narodni-system-kvality-sluzeb/Zavadeni-narodnich-standardu-kvality-ve-vybranych/Pruzkumy>

2.5. Statistická data v lázeňství ČR

Vývoj lázeňského a wellness cestovního ruchu je poměrně diferencovaný. Velmi dynamicky se rozvíjí nejvýznamnější lázeňská střediska a další lázeňská zařízení, která dokáží nabídnout širšímu spektru zájemců zajímavé balíčky a wellness programy. V celkové nabídce ČR hraje lázeňství a lázeňský cestovní ruch v nich významnou roli. Je zde lokalizováno asi 8-9 % celkových lůžkových kapacit v HUZ, avšak výkony jsou cca dvojnásobné. Hodnotíme-li v souhrnu hlavní formy wellness aktivit z pohledu nejvyšší přidané hodnoty pro cestovní ruch v ČR, pak jsou jimi bezesporu krátkodobé relaxační hotelové a lázeňské pobyty s wellness programy a aktivitami a převážně jednodenní návštěvy aquaparků. V ČR je v současnosti více než 700 hotelů (v tom i penzionů), s označením wellness. To je sice na první pohled velmi vysoké číslo, nicméně při bližším zkoumání jejich rozsahu nabídky a kvality je toto číslo podstatně nižší (ve srovnání s evropským standardem jich vyhoví asi jen jedna desetina). Z hlediska geografické lokalizace dominují naše významnější lázeňská střediska (zejména Karlovy Vary a Mariánské Lázně), dále Praha, vybraná velká (krajská) města, v neposlední řadě významná horská střediska cestovního ruchu (např. Špindlerův Mlýn), ojediněle i střediska letní rekreace u vody.

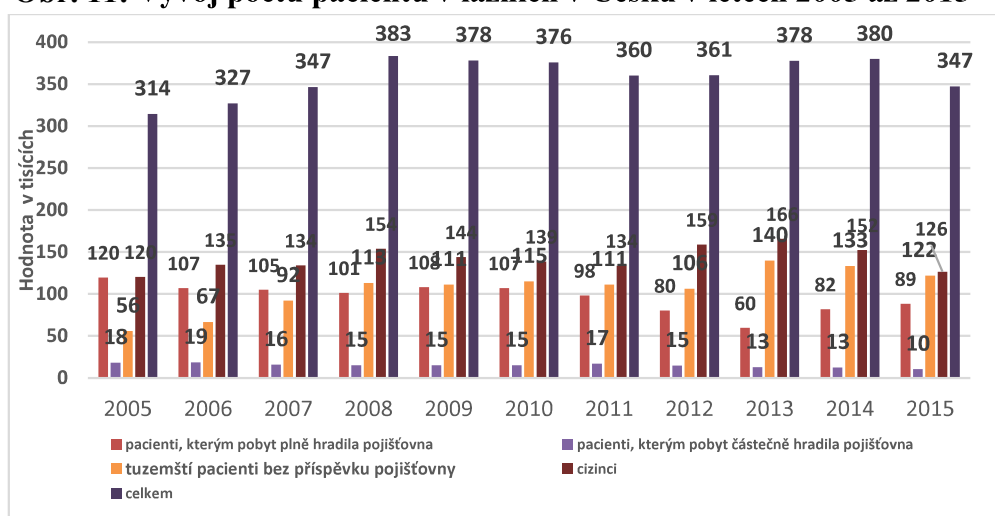
- ✓ Návštěvnost v lázeňských zařízeních v roce 2007 Dle ÚZIS se v roce 2007 nacházelo v České republice celkem 85 lázeňských zařízení poskytující léčebnou péči. Z tohoto počtu byla dvě zařízení dětskými léčebnami.
- ✓ Celkem tato lázeňská zařízení disponují 25 737 lůžky, přičemž 3 088 (12 %) z nich patří lázeňským zařízením, která jsou zřizována centrálními státními orgány (Ministerstvem zdravotnictví, vnitra či obrany).
- ✓ Dvě lázeňské zařízení je provozováno městem (Třeboň, Hodonín), ostatní kapacity jsou ve vlastnictví právnických či fyzických osob.
- ✓ V roce 2007 byla poskytnuta komplexní lázeňské péče celkem 104 927 pacientům, což bylo o 1 942 osob méně než v roce 2006 a o 14 768 méně než v roce 2005.
- ✓ Ve shodném roce využilo příspěvkové lázeňské péče celkem 15 715 osob (o 2 935 osob méně než v roce 2006 a o 2 553 méně než v roce 2005).
- ✓ Ambulantní péče byla v roce 2007 poskytnuta 39 352 osobám.
- ✓ O samopláteckou léčbu mělo ve shodném roce zájem celkem 91 953 tuzemských klientů.
- ✓ V porovnání s rokem 2006 byl zaznamenán výrazný nárůst návštěvnosti v této kategorii a to o 25 197 hostů (vzhledem k roku 2005 o 36 091 klientů).
- ✓ Rychle rostoucí trend lze spatřovat jednak v zájmu klientů o vlastní zdraví a pobyt spojený s relaxací a rehabilitací, ale také v širší nabídce krátkodobých odpočinkových pobytů a v neposlední řadě také v omezování výdajů zdravotních pojišťoven na lázeňskou péči.
- ✓ V roce 2007 navštívilo české lázně celkem 133 962 cizinců, což bylo téměř shodně jako v roce předchozím.
- ✓ Celkem tak tedy využilo lázeňské péče v českých lázních celkem 346 556 klientů, z nichž 34,8 % bylo léčeno na náklad veřejného zdravotnictví, 38,7 % tvořili cizinci a 26,5 % tuzemští samoplátcí.
- ✓ V zkoumaném roce strávili klienti v lázních průměrně 16,2 dne, přičemž průměrná délka pobytu pacienta léčeného v rámci KLP byla 26,9 dne, pacienta v rámci PLP 21,2 dnů, tuzemští samoplátcí strávili v lázních průměrně 6,8 dne a cizinci 13,7 dne. (ÚZIS, 2008a)
- ✓ Návštěvnost prochází cyklickým vývojem. Po výrazném poklesu v roce 1995 se návštěvnost dostala zpět na maxima obvyklá v 80. letech 20. století.
- ✓ Klesající tendence v návštěvnosti v první polovině 90. let lze snadno vysvětlit nejasnou situací během privatizace a transformace lázeňských zařízení a v roce 1993 pak také změnou úhrad za poskytovanou zdravotní péči z úřadu sociálního zabezpečení na zdravotní pojišťovny.

- ✓ Po překonání počátečních problémů se počet hostů postupně vrací na původní hodnoty a v důsledku otevřených hranic a přílivu turistů je velmi brzy překonává a zaznamenává stabilní tempo růstu.
- ✓ Zatímco do roku 1989 bylo české lázeňství charakteristické více než dvoutřetinovým podílem pacientů léčených v rámci KLP a PLP.
- ✓ Tento stav se velmi rychle začal měnit po roce 1989, kdy začaly být omezovány finanční prostředky pojišťoven na lázeňskou péči, avšak zájem ze strany samoplátců a cizinců začal vzrůstat.

PRO ZÁJEMCE

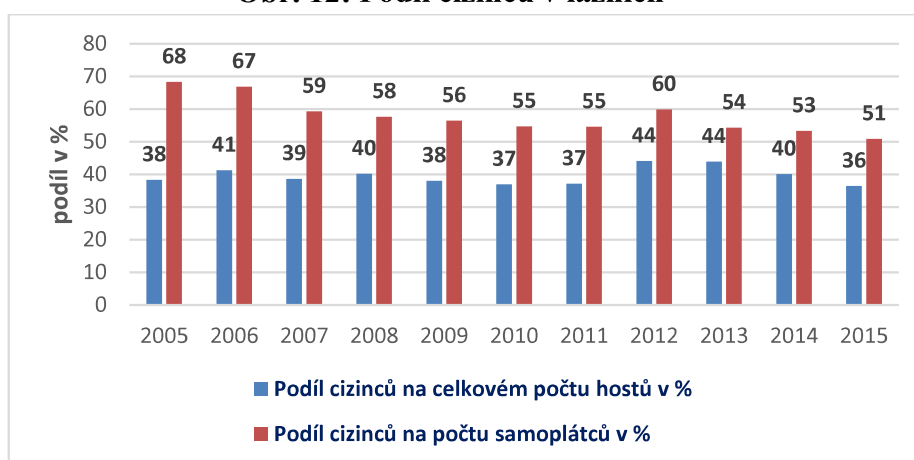
Obr. 11: Vývoj počtu pacientů v lázních v Česku v letech 2005 až 2015

Zdroj: vlastní zpracování

Na obr. 9 je vývoj počtu klientů v lázních v letech 2005-15. Průměrně je to kolem 360 tisíc klientů za rok. Hlavní podíl tvoří pacienti, kterým pobyt plně hradí pojišťovna. Z toho cizinci tvoří kolem 40 % všech klientů a zhruba tři pětiny z počtu samoplátců (obr. 10).

Obr. 12: Podíl cizinců v lázních

Zdroj: vlastní zpracování

SHRNUTÍ KAPITOLY

První kapitola představuje úvod do problematiky lázeňství. Definuje základní pojmy z této oblasti, charakterizuje specifika lázeňství a wellness. Popisuje podstavení lázeňství v rámci cestovního ruchu i zdravotního turismu. Je popsána historie lázeňství od starověku až po současnost.

KONTROLNÍ OTÁZKA

1. Jak je význam lázeňství z hlediska ekonomického, zdravotního či z pohledu ČR?
2. Vyjmenujte hlavní charakteristiky lázeňství!
3. V jakých oblastech světa vznikly trendy, které jsou inspirací pro současné lázeňství?
4. Jaký je původ wellness a čím se liší především od lázeňství?
5. Jaké druhy wellness znáte?
6. Jaký je zhruba poměr mezi klienty lázní, jejich péči hradí pojišťovna a mezi samoplátcí a jaký podíl samoplátců v českých lázních tvoří cizinci?

ODPOVĚDI

1. Viz kapitola 2.1.
 2. Viz kapitola 2.2.
 3. Viz kapitola 2.3.
 4. Viz kapitola 2.4.
 5. Viz kapitola 2.5.
 6. Viz kapitola 2.5.
-

3. ORGANIZACE A PRŮBĚH LÁZEŇSKÝCH POBYTŮ

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Tato kapitola je veskrze praktická. Popisuje detailně organizaci a průběh lázeňského pobytu klientů v lázních. Závěrem je uveden ekonomický přínos lázeňství.

CÍLE KAPITOLY

Po prostudování kapitoly bude student znát:

- ✓ Typy a strukturu služeb poskytovaných klientům při pobytu v lázních
 - ✓ Organizace pobytu v lázních od příjezdu až po odjezd
 - ✓ Klasifikaci lázeňských zařízení
 - ✓ Ubytovací a léčebný řád
 - ✓ Přínosy lázeňství pro ekonomiku státu i regionu
-

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Léčebné a rehabilitační služby. Ubytovací služby. Stravovací služby. Doplnkové služby. Ubytovací a léčebný řád. Ekonomický přínos.

3.1. Struktura služeb v lázeňském cestovním ruchu

Struktura služeb v oblasti lázeňského cestovního ruchu je pestrá. Služby dělíme na:

- dodavatelské – stravování, ubytování, kulturní a sportovní vyžití
- zprostředkovatelské - informační centra, cestovní kanceláře a agentury
- specializované – směnárny, pojišťovny
- místní – kadeřnictví, kosmetika

Ubytovací služby rozdělujeme u ústavní lázeňské péče: lázeňské hotely, lázeňské penziony, ubytování v soukromí, apartmány. Pro ubytovací služby využívané v lázeňství je charakteristický upravený denní režim a nabídka lékařských a ošetrovacích služeb v jejich místě.

Kulturní a sportovní služby slouží k relaxaci a navození celkové pohody hostů. V současné době přibývá těch návštěvníků lázeňských zařízení, kteří chtějí využít léčebných

lázeňských procedur, ale také tzv. wellness služby. (masáže, sauny, solné jeskyně). Rozsah nabízených služeb a jejich kvalita nejvíce ovlivňují spokojenost hostů. Jejich neustálé rozšiřování a zkvalitňování je nutností v otázce konkurenceschopnosti jednotlivých zařízení.

Doplňkové služby. Jsou podrobně popsány v podkapitole 3.4, například informační, obchodní, relaxačně-poznávací, sportovní apod.

3.2. Zajištění lázeňské péče

- ✓ Smlouva mezi poskytovatelem (lázně) a financujícím partnerem (zdravotní pojišťovna) – struktura výkonů a standardy lázeňské péče. Obsah smlouvy: přiznaná indikace pro konkrétní zařízení, vybavení pro procedury, ubytovací objekty (akreditační karta), smluvní cena za celodenní stravování v návaznosti na indikaci.
- ✓ Poměry ceny složek lázeňské péče: léčebná péče (48 %), ubytování (28 %), stravování (24 %).
- ✓ Místní poplatky dle zákona č. 565/1990 Sb. v aktuálním znění za lázeňský nebo rekreační pobyt: poplatek platí ubytování hosté, tj. fyzické osoby, které přechodně a za úplatu pobývají na území města, resp. obce za účelem léčení nebo rekreace, tj. host (úlevy pro nevidomé osoby, držitele průkazu ZTP/P, osoby do 18 let a nad 70 let). Výběr poplatku – ubytovatel (FO nebo PO) poplatek odvádí.
- ✓ Z ubytovací kapacity – max. až Kč 6,-- , vybírá se ze zařízení určených k přechodnému ubytování za úplatu, platí ubytovatel za klienty ubytované v hotelových zařízeních, penzionech, motelech, hostelech, ubytovnách. V současné době je připravuje novela zákona o místních poplatcích, která tyto dva poplatky sloučí do jednoho.
- ✓ Další místní poplatky – např. za povolení vjezdu motorovým vozidlem, za parkování (obvykle místní vyhláška – jednorázový nebo paušál).
- ✓ Příplatky a doplňky v lázních za nenárokovou, nadstandardní péči:
 - ubytování – vyšší kategorie, orientace pokoje, příplatek za jednolůžkový pokoj, vybavení (TV, chladnička na pokoji, WIFI),
 - stravování – příplatek za kategorii nadstandard, tzv. výběrová strava (rozsah nabídky, způsob stravování – nabídkové stoly), room service,
 - další služby – procedury nad rámec léčebného pobytu (up-selling),
 - doplňkové zpoplatněné služby (praní prádla, půjčování sportovních a jiných potřeb).

Komplexní lázeňská péče

- ✓ Termín – závazný (jinak porušení léčby)
- ✓ Informace k nástupu na léčebný pobyt: ubytování, poplatky, možnost zaslání zavazadel, doprava osob, zasílání korespondence, volný čas, mapka
- ✓ Kategorie lázeňského pacienta
 - pacient soběstačný – nezávislý na ošetrovatelské péči, dítě nad 10 let
 - pacient částečně soběstačný – sebeobsluha s dopomocí, dítě 6 – 10 let
 - pacient vyžadující zvýšený dohled – neschopný pohybu mimo lůžko či na vozíku, dítě 2 – 6 let
 - pacient imobilní nesoběstačný – pacient imobilní, dítě do 2 let včetně
- ✓ Příjem hosta
 - ústavní pobyt – veškeré služby (léčení, ubytování, stravování, doplňkové, kulturně-společenské)
 - ambulantní pobyt – léčebná péče
 - kalendář/rozpis nástupů – stanovení „nástupních“ dnů
 - ubytovací plán – rozpis využití kapacity lázeňského zařízení
 - doklady – ubytovací průkaz, lázeňská legitimace, léčebný průkaz, stravovací karta/průkaz
- ✓ Zdravotní služby/lázeňsko-léčebné služby
 - Diagnostika: vstupní lékařská prohlídka (do 24 hod.), laboratorní vyšetření, podklad, zpráva ošetřujícího lékaře, stanovení léčebného režimu
 - Terapie (dle léčebných postupů): aplikace léčebných metod na přírodních zdrojích, (průběh léčby, stanovení procedur, pitná kúra), snaha o objektivizaci léčebné péče (Výzkumný ústav balneologický v Mariánských Lázních)
 - Doklad: lékařská zpráva/chorobopis, lázeňský průkaz
 - Ubytování lázeňských hostů: administrativní služby - příjem pojištěnce, jeho ubytování, základní informace, sanitární služby (housekeeping) - úklid pokoje, doplnění vybavení, výměna prádla.
 - Doplňkové služby - informační, společenské, kulturní, drobný prodej (denní tisk, suvenýry, pohlednice/mapy, základní drogistické zboží), popř. směnárna (pro zahraniční klientelu), etážový servis apod.

Základní kategorie ubytování

Dospělí

kategorie A – dvoulůžkový pokoj min. 12 m², vybavení: samostatné lůžko 2x, šatní skříň 2x, židle/křeslo 2x, noční lampička 2x, uzamykatelná skříňka/zásuvka 2x, stůl, osvětlení pokoje, odkládací stěna, koš na odpadky, WC, sprcha/vana, telefon nebo signalizace na pokoji

kategorie B – dvoulůžkový pokoj min. 12 m², vybavení: samostatné lůžko 2x, šatní skříň 2x, židle/křeslo 2x, noční lampička 2x, uzamykatelná skříňka/zásuvka 2x, stůl, osvětlení pokoje, odkládací stěna, koš na odpadky, umývadlo s tekoucí teplou a studenou vodou, telefon nebo signalizace na pokoji nebo na chodbě, dostupné sociální zařízení splňující hygienické normy ve vazbě na počet lůžek v objektu

Děti

kategorie AD – min. velikost pokoje není specifikována, vybavení: samostatné lůžko 2, 3x, šatní skříň 2 – 3x, židle/křeslo 2 – 3x, stůl, noční lampička 2 – 3x, úložný prostor na lůžkoviny 2 – 3x, osvětlení, pokoje, odkládací stěna, koš na odpadky, umývadlo s tekoucí teplou a studenou vodou, telefon nebo signalizace na pokoji, dostupné sociální zařízení splňující hygienické normy ve vazbě na počet lůžek v objektu

kategorie BD – minimální velikost pokoje není specifikována, ostatní vybavení obdobné jako u kategorie AD (ale v počtu 4 – 6x), šatní skříň může být event. na chodbě

Příplatky za nadstandardní ubytování: za jednolůžkový pokoj, za pokoj s balkónem, příplatek v závislosti na orientaci pokoje (do parku), nadstandardní vybavení – dle charakteru (TV, lednička, přípojka na internet, další vybavení), platí i klientela ubytovaná v rámci komplexní léčby

3.3. Klasifikace lázeňských zařízení a ubytovací a léčebný řád

K ZAPAMATOVÁNÍ

- ✓ *komplexní léčebný ústav* – budova nebo skupina budov, vlastní balneoprovoz, ordinace lékařů, zajištění lékařské a sesterské péče po 24 hod., vlastní kuchyně a jídelna s dietním stravováním, vlastní ubytovací kapacity
- ✓ *lázeňský léčebný dům* – budova s lékařskou péčí, součástí jsou vybraná diagnostická a léčebná zařízení, vlastní stravování a ubytování
- ✓ *lázeňský dům* – část lázeňského ústavu (domu), převážně pouze ubytování
- ✓ *lázeňská léčebna* – část lázeňského ústavu (domu), převážně pouze léčení
- ✓ *lázeňská dependance* – vedlejší budova, resp. oddělená část budovy, oddělená část lázeňského domu, převážně pouze ubytování

4.

- ✓ *lázeňský hotel* – hotel v lázeňském místě, vlastní ubytování, vlastní jídelna, resp. restaurace – možnost dietního stravování (kategorizace obdobně jako v hotelnictví), prodej je buď přímo přes lázeňský hotel, nebo ubytovací kancelář lázní, CK
- ✓ *lázeňský penzion* – penzion v lázeňském místě, pouze ubytování (vhodné zejména pro klientelu s příspěvkovou péčí), nižší cenová úroveň než lázeňský hotel, většinou bez celodenního stravování, velký význam pro rozvoj regionu (alternativní/flexibilní vykrytí ubytovací kapacity lázní)
- ✓ *balneoprovoz* – součást lázeňské léčebny, resp. samostatná budova poskytující léčebné procedury
- ✓ *poliklinika* – zajištění dalších procedur nedostupných v jednotlivých lázeňských léčebnách, rozpis a časování procedur,
- ✓ *ubytování v soukromí* – alternativa pro pobyt lázeňských hostů (i v předválečném období, často tzv. „letní byt“), pozitivní vliv/příspěvek k rozvoji lázeňských míst, oživení během 90. let 20. století, většinou bez stravování (apartmány, studia)
- ✓ *lázeňské sanatorium, lázeňská klinika, popř. wellness hotel, hotel s wellness centrem* (někdy se uvádí samostatně).

Ubytovací a léčebný řád - zajištění dostatečného klidu a odpočinku, příspěvek ke zdárné léčbě, domácí řád – doba nočního klidu, pravidla návštěv (striktní dodržování – ubytovací smlouva), nerespektování – důvod pro předčasné ukončení léčby.

Specifika ubytovacích kapacit.

Handicapovaní hosté.

vozičkáři – bezbariérový přístup

nevidomí – asistent (pes – problém)

Zahraniční hosté

jazyková bariéra – tlumočnick

pohybové problémy – asistent

Denní nabídka – druh diety, energetická hodnota, hodnota jednotlivých složek stravy

Cyklické jídelní lístky – úroveň lázeňského zařízení, výše stravní jednotky, druh nabídky, sezónnost nabídky

Gastronomické služby – úkoly

administrativní – předpis diety

sanitární – vybavení a čistota jídelen

konzumní – výdej stravy

edukační – výchovně-vzdělávací a poradenská činnost

Úhrada stravování

standardní stravování – plně hrazeno zdravotní pojišťovnou

výběrová strava – příplatek za jedno jídlo

Jídelny: objednávkový systém, nabídkové stoly, tematické rauty

Obr. 13: Obsah domovního a léčebného řádu Lázní Kynžvart

	Léčebné lázně Lázně Kynžvart – Domácí řád – Dospělí pacienti	Strana 2 z 9
---	--	--------------

Domácí řád

Pravidla pro pobyt v Léčebných lázních Lázně Kynžvart – dospělí pacienti

OBSAH

1. Obecná ustanovení	3
Ubytování	3
2. Příjem klienta	3
3. Odpovědnost za ztrátu, škodu v souvislosti s ubytováním	3
4. Pravidla léčebny, povinnosti klientů	3
5. Stravování	5
6. Hygiena	5
7. Správa majetkových hodnot a odpovědnost za škodu na vnesených věcech	5
Zdravotní a ošetrovatelská péče	6
8. Průběh léčby	6
9. Personální zabezpečení léčby	7
10. Povinnosti klientů v souvislosti s hlášením úrazů	7
11. Přerušení léčby, propuštění klienta	7
Činnost klientů mimo léčebný režim	7
12. Výcházky a výlety	7
13. Duchovní služby	8
14. Ostatní nabízené činnosti	8
15. Návštěvy	8
16. Doba klidu	8
17. Poštovní zásilky	8
18. Škody	8
19. Podněty a stížnosti	9
20. Komerový systém a záznamy telefonních hovorů	9
21. Opatření při porušování pravidel pobytu	9

Zdroj: https://www.lazne-kynzvalt.cz/files/docs/domaci_rad_dospeli_pacienti_2018.pdf

Obr. 14: Úvodní strana domovního a léčebného řádu Lázně Kynžvart

1. Obecná ustanovení

- 1.1. Tento Domácí řád stanovuje základní pravidla pro osoby, kterým je poskytována lázeňská léčebně rehabilitační péče a dále se přiměřeně vztahuje na jiné osoby, kterým je poskytována jiná obdobná péče, například v souvislosti s rekondičními pobyty, ozdravně-relaxačními a léčebnými lázeňskými pobyty (dále jen "klient"). Domácí řád rovněž stanovuje pravidla pro zaměstnance státní příspěvkové organizace Léčebné lázně Lázně Kynžvart (dále jen "Lázně") při poskytování lázeňské léčebně a rehabilitační péče a dalších služeb.
- 1.2. Tato pravidla vycházejí z principů stanovených právním řádem České republiky a zejména pak z podmínek poskytování zdravotní péče dle zákona 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů o veřejném zdravotním pojištění, podle kterého je lázeňská léčebně rehabilitační péče nezbytnou součástí léčebného procesu, a z principů daných smlouvou se zdravotními pojišťovnami a smlouvou uzavřenou s jednotlivými klienty.
- 1.3. Klienti nesmí narušovat v souvislosti s pobytem práva ostatních klientů, a také Lázně jsou povinny klást důraz ve vztahu ke klientům zejména na dodržování základních lidských práv a svobod a práv klientů.

Ubytování

Ubytování klientů je zajišťováno v Lázeňském domě Praha (třetí nadzemní podlaží) nebo LD Šárka. Klienti jsou ubytováni ve dvoulůžkových nebo jednolůžkových pokojích. Většina pokojů je vybavena WC a sprchovým koutem. Vybrané pokoje jsou vybaveny telefonním přístrojem a televizorem.

2. Příjem klienta

- 2.1. Ubytování klienta po jeho příjezdu zajišťuje příjímací kancelář na LD Praha. Klient se prokáže průkazem totožnosti a zvacím dopisem.
- 2.2. Klient je odbaven v příjímací kanceláři, kde obdrží klíče od pokoje a základní informace o pobytu.
- 2.3. Klient nastupující na lázeňský pobyt má na pokoji připraveny desky s Domácím řádem a denním rozvrhem. Na pokoji jsou připraveny ručník a osuška.

3. Odpovědnost za ztrátu, škodu v souvislosti s ubytováním

Za případnou ztrátu (škodu) klient odpovídá anebo prokáže, že ztrátu (škodu) nezavinil.

4. Pravidla léčebny, povinnosti klientů

- 4.1. V celém lázeňském areálu a ve všech prostorách Lázní je zakázáno přechovávat: nebezpečné předměty, chemikálie, zápalné a jiné nebezpečné látky a věci hygienicky závadné. Pro klienty platí zákaz manipulace s otevřeným ohněm, zapalování svíček na pokojích i ve společných prostorách. Klienti jsou povinni dodržovat požární směrnice. Ve všech objektech a prostorách Lázní platí zákaz kouření a **konsumace alkoholu** v průběhu léčby. Nedodržení tohoto zákazu je považováno za hrubé porušení léčebného režimu a je důvodem k okamžitému ukončení léčebného pobytu, včetně informování příslušné zdravotní pojišťovny klienta.
- 4.2. Klienti mají možnost za stanovený poplatek si zapůjčit na pokoj na dobu pobytu ledničku.

Zdroj: <https://www.lazne-kynzvart.cz/cs/ubytovani/domaci-rady>

3.4. Služby poskytované v lázních

Dietoterapie - podpurná léčebná metoda, úprava stravovacích návyků, edukace – stravovací režim, dietní systém pro lázeňské ústavy, jídelní lístky – skladba (dietní sestra, nutriční terapeut), požadavky – vhodná skladba pokrmů (bílkoviny, tuky atd.), pestrost nabídky. Přehled diet v lázeňských zařízeních:

- ✓ šetřící, resp. žlučnicková

- ✓ racionální
- ✓ vegetariánská
- ✓ šetřící s omezením tuků
- ✓ nízkocholesterolová, redukční
- ✓ nízkobílkovinná
- ✓ diabetická
- ✓ diabetická šetříc
- ✓ individuální zdravotní problémů (např. urologická, bezlepková, bezlaktózová)

Stravování uzavřené a otevřené

- ✓ Režimové (uzavřené) stravování
 - celodenní strava u komplexní péče
 - „směnnost“ stravování
 - volba pokrmů
 - četnost stravování (balíčky)
- ✓ Nerežimové (otevřené/restaurační) stravování
 - samostatný veřejně přístupný provoz
 - jídelní a nápojové lístky
 - návaznost na režimový provoz
 - hygiena a úroveň vybavení
 - respektování klidu a pohody (proti běžnému provozu)

Doplňkové provozovny

- ✓ kavárny
- ✓ cukrárny
- ✓ mléčné bary
- ✓ ovocné bary
- ✓ bistra
- ✓ doplňkový prodej potravin, lahůdek

Informační služby

- ✓ informace z oblasti cestovního ruchu
- ✓ dopravní služby (lanovky, historické dopravní prostředky)
- ✓ zjištění a zajištění spojů při odjezdu z lázní

Kulturní a společensko-zábavní služby

- ✓ jedna z forem psychoterapie
- ✓ čítárny, knihovny, společenská místnost, kulturní či přednáškový sál, herna (v případě dětské klientely)
- ✓ existence kulturních referentů
- ✓ tematicky zaměřené přednášky lékařů

Organizace a průběh lázeňských pobytů

- ✓ společenské večery
- ✓ koncerty (promenádní na kolonádě)
- ✓ festivaly (přispívají ke zviditelnění lázní)
- ✓ kongresy, konference

Rekreačně-poznávací a sportovní služby

- ✓ seznámení s lázeňským místem
- ✓ seznámení s lokalitou (širším okolím lázní)
- ✓ sportovní vyžití – ke zlepšení fyzické kondice
- ✓ outdoor vs. indoor aktivity
- ✓ půjčovny sportovních potřeb
- ✓ poskytování v lázních či externími dodavateli

Obchodní služby

- ✓ prodej suvenýrů a upomínkových předmětů
- ✓ bylinné likéry, lázeňské oplatky
- ✓ lázeňská kosmetika, podpůrné léčebné prostředky (koupelová sůl apod.)
- ✓ prodej map, cestovních průvodců, pohlednic

Peněžní a bezpečnostní služby

- ✓ směnárenská činnost
- ✓ bezpečnostní služby
 - a) sejfy – pokoj, recepce
 - b) pronájem bezpečnostních schránek

Doplňkové služby placené klienty

- ✓ péče o zevnějšek – kadeřnictví, holičství,
- ✓ kosmetika, manikúra, pedikúra, solárium
- ✓ praní a čištění prádla – praní, žehlení, čistírna

Další služby v rámci provozu lázní

- ✓ zahradnické práce, parkové úpravy, dekorace interiéru

3.5. Přínosy lázeňství

Makroekonomické přínosy

- příjmy státního rozpočtu – daňové odvody
- produkce deviz – zahraniční klientela
- tvorba pracovních příležitostí – cca 10 tisíc zaměstnanců v lázeňství
- multiplikační efekt – zapojení podnikatelských subjektů poskytujících navazující služby, např. ubytování, stravování, doprava, obchod, provoz společenských, kulturních a sportovních zařízení

Regionální přínosy

- vzájemná interakce lázeňského zařízení a regionu
- odvod lázeňských poplatků do místních rozpočtů
- vytváření přímých pracovních míst a multiplikační efekt nepřímé zaměstnanosti v oblasti služeb = zvýšení příjmů obyvatel v regionu
- vliv na zvýšení návštěvnosti daného místa/regionu
- růst kvality občanské vybavenosti a infrastruktur

Ekonomická efektivní lázeňských zařízení

Vlivy působící na profitabilitu:

- lokalizace, velikost, tradice lázeňského místa
- indikační zaměření
- struktura klientely (tuzemská/zahraníční klientela, pojištěnci/samoplátci)
- platební morálka zdravotních pojišťoven
- rozsah a kvalita vybavení objektů
- nabídka poskytovaných služeb
- produktivita práce personálu

Ekonomické přínosy v Německu

- 1 EUR investované do rehabilitace přináší 5 EUR celoeconomického přínosu
- V roce 2010 znamenala investice do rehabilitace v Německu úsporu 5,8 mld. EUR, v roce 2025 to bude již 23 mld. EUR
- V roce 2010 se ušetřilo díky rehabilitaci 5-7 mil. dnů pracovní neschopnosti (27 tis. pracovních míst), v roce 2025 se očekává až 17 mil. (cca. 80 tis. pracovních míst)

SHRNUTÍ KAPITOLY

Z této kapitoly je patrné, proč se lázeňství vyučuje na oborech cestovního ruchu. Vedle léčebných a terapeutických procedur se návštěvníkům lázní poskytují všechny služby, které se poskytují turistům při návštěvě turistické destinace. Rozdíl je pouze v tom, že návštěvníci v lázních zůstávají déle než turisté. O to je organizace jejich pobytu náročnější.

KONTROLNÍ OTÁZKA

1. Jaká je struktura služeb v lázeňském cestovním ruchu?
2. Popište činnosti lázeňského personálu od příjezdu hosta do lázní až po jeho odjezd!
3. Vyjmenujte jednotlivé typy lázeňských zařízení a popište jejich funkci!
4. Vyjmenujte hlavní části ubytovacího a lázeňského řádu!
5. Jaké typy služeb se poskytují lázeňským hostům?
6. Vyjmenujte hlavní ekonomické přínosy lázní!

ODPOVĚDI

1. Viz kapitola 3.1.
 2. Viz kapitola 3.2.
 3. Viz kapitola 3.3.
 4. Viz kapitola 3.3.
 5. Viz kapitola 3.4.
 6. Viz kapitola 3.5.
-

NEZAPOMEŇTE NA ODPOČINEK

Při studiu je dobré měnit činnosti. Tím si udržíme pozornost po celou dobu studia.

4. FORMY LÁZEŇSKÝCH POBYTŮ A LEGISLATIVNÍ PŘEDPOKALDY PRO JEJICH ČINNOST

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

V této kapitole jsou shrnuty legislativní předpoklady pro realizaci lázeňské péče v lázeňském místě. Dále jsou uvedeny hlavní formy lázeňského pobytu.

CÍLE KAPITOLY

- Po prostudování kapitoly bude student znát:
- ✓ Co je to lázeňský zákon
 - ✓ Co to je zákon o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech.
 - ✓ Jaký má vztah lázeňská péče k veřejnému zdravotnímu pojištění.
 - ✓ Proč musí mít lázeňská místa lázeňský statut.
 - ✓ Formy lázeňské péče.

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Lázeňský zákon. Přírodní léčivé zdroje. Lázeňský statut. Komplexní lázeňská péče. Příspěvková lázeňská péče. Samoplátecká lázeňská péče.

5.3. Legislativa v lázeňství

Hlavní legislativní předpisy pro lázeňskou péči a provoz lázeňských zařízení jsou:

- ✓ Lázeňským zákonem č.164/2001 Sb. ze dne 13. dubna 2001 ve znění pozdějších předpisů.
- ✓ Zákonem č. 15/2015 Sb. o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech, ve znění pozdějších předpisů. Přírodní léčivé zdroje, zdroje přírodních minerálních vod stolních, přírodní léčebné lázně a lázeňská místa, prohlášená podle dříve platných právních předpisů jsou osvědčená nebo stanovená podle tohoto zákona
- ✓ Lázeňský zákon byl nahrazen zákonem č. 147/2016 Sb., o zdravotních službách ve znění pozdějších předpisů. Vydává statuty lázeňských a klimatických míst, vytyčuje ochranná území, a stanovuje podrobné předpisy k zachování čistoty vzduchu, ke zlepšení klimatických podmínek a k péči o vegetaci a estetický vzhled/úpravu místa a jeho

okolí. Jako doplněk klimatických lázní a míst byl v tomto zákoně kladen požadavek na vysokou kvalitu a estetickou úroveň životního prostředí.

V roce 2015 vstoupila v platnost novela Zákona č. 48/1997 o veřejném zdravotním pojištění, jehož součástí je novelizovaný Indikační seznam pro lázeňskou léčebně rehabilitační péči o dospělé, děti a dorost č.1/2015 Sb., v § 33 odstavec 2 je uvedeno: „Lázeňská léčebně rehabilitační péče je poskytována výhradně jako následná lůžková péče ve zdravotnických zařízeních, které se nacházejí v místě výskytu přírodního léčivého zdroje nebo na území s klimatickými podmínkami příznivými k léčení a při poskytování péče jsou tyto přírodní léčivé zdroje nebo klimatické podmínky příznivé k léčení využívány“. (<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-164>)

DEFINICE

Přírodní léčivý zdroj je přirozeně se vyskytující minerální voda, plyn nebo peloid, které mají vlastnost vhodnou pro léčebné využití, a o tomto zdroji je vydáno osvědčení. Peloidem se rozumí rašelina, slatina nebo bahno.

Přírodní léčebné lázně je soubor zdravotnických a jiných zařízení, která mají sloužit k poskytování lázeňské péče na území se stavem životního prostředí odpovídajícím požadavkům lázeňské péče, pokud se na tomto území nebo v jeho blízkosti nachází přírodní léčivý zdroj, nebo toto území má klimatické podmínky příznivé k léčení.

Lázeňské místo je území nebo část území obce, nebo více obcí, v němž se nacházejí přírodní léčebné lázně, stanovené za lázeňské místo podle tohoto zákona. Za lázeňské místo lze stanovit území obce nebo jeho část anebo území více obcí, popřípadě jejich částí, v němž se nacházejí přírodní léčebné lázně. Režim ochrany lázeňského místa stanoví statut lázeňského místa. Lázeňské místo a statut lázeňského místa stanoví vláda nařízením. Návrh na stanovení lázeňského místa a návrh statutu lázeňského místa podává ministerstvu obec nebo společně více obcí.

Zákon č. 164/2001 Sb., tzv. lázeňský zákon. Zákon o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů. Definuje **přírodní léčebné lázně, lázeňské místo** a ochranná pásma lázeňského místa. Lázeňské místo může vzniknout z podnět ministerstva zdravotnictví, obec, ale navrhnout může i fyzická nebo právnická osoba. Součástí návrhu musí být i zpráva o stavu klimatických podmínek (za cca 5 let).

Hlavní části zákona

Hlava 1 – Úvodní ustanovení

Hlava 2 – Využití zdrojů

Hlava 3 – uživatel zdroje a odborný dohled

Hlava 4 – Poplatky za využívání přírodních minerálních pramenů

Hlava 5 – Ochrana zdrojů

Hlava 6 – Přírodní léčebné lázně a lázeňská místa

Hlava 7 – Povinnosti vlastníků nemovitostí, omezení vlastnických práv, náhrada újmy.

Hlava 8 – Výkon státní správy ve věcech zdrojů, přírodních léčebných lázní a lázeňských míst.

Hlava 9 – Referenční laboratoř přírodních léčebných zdrojů

Hlava 10 – Přestupky

Hlava 11 – Společná, přechodná a závěrečná ustanovení

Lázeňský statut má tyto hlavní funkce

- a) ochrana lázeňského prostředí a léčebného režimu
- b) omezení výstavby a regulovaný rozvoj obce
- c) vymezení zakázaných činností či zařízení

Vyhláška č. 423/2001 Sb. o zdrojích a lázních řeší vliv na životní prostředí a to

- oddělení lázní od obce
- redukce zdrojů znečišťujících ovzduší
- redukce zdrojů či zařízení vyvolávajících hluk
- plošná výměra zeleně ve vnitřním území lázní (min. 4 ha na 100 lůžek) – jen zeleň vhodná pro výsadbu na území léčebných lázní, vyloučení druhů s rizikem alergických reakcí
- kvalita ovzduší, klimatické podmínky

Příloha vyhlášky

minerální voda se posuzují podle

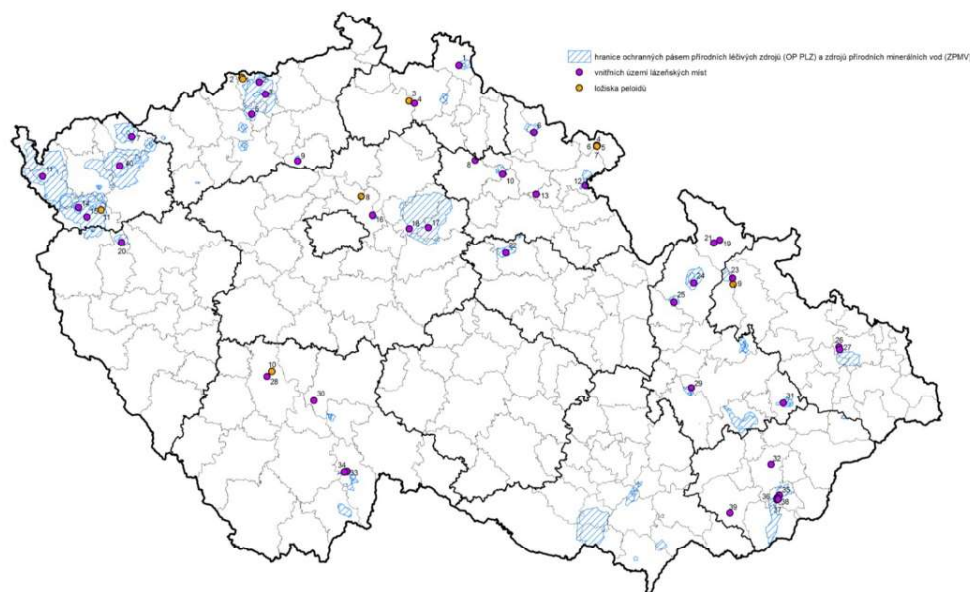
- a) celkové mineralizace
- b) obsahu rozpouštěných plynů a významných složek
- c) aktuální reakce (vyjádřené hodnotou pH)
- d) radioaktivity – vody radonové
- e) přirozené teploty u vývěru
- f) osmotického tlaku
- g) dalších kritérií – hlavní složky, využitelnost, vlastnosti

peloidy – bahna, slatina, rašelina

přírodní zřídelní plyny

Obr. 15: Přírodní léčebné zdroje a zdroje přírodních minerálních vod v ČR

Přírodní léčivé zdroje a zdroje přírodních minerálních vod v ČR

Zdroj: Ministerstvo zdravotnictví - Český inspektorát lázní a zřídlel, podklad pro ÚAP, květen 2010

5.3. Lázeňský statut

PŘÍPADOVÁ STUDIE

Uvádíme stručný výtah ze statutu lázeňského místa Luhačovice:

Lázně Luhačovice mají velmi silné a hodnotné přírodní léčivé zdroje - studené alkalicko-muriatické kyselky. Tyto přírodní léčivé zdroje spolu s příznivým podnebím určují hlavní indikaci lázní, tj. nemocí cest dýchacích i dalších indikace, tj. nemocí ústrojí zažívacího a výměny látkové. Neustále se zvyšující úroveň léčebné péče a příznivé lázeňské prostředí přivádějí do těchto lázní stále větší počet nemocných z ciziny, takže nabyly významu mezinárodního. Poskytuje se jim proto zvláštní ochrana a upravuje se v nich hospodářský a kulturní život tak, aby byly vytvořeny nejpříznivější podmínky pro provádění komplexní lázeňské péče a pro další rozvoj lázní. Vláda republiky Československé vydává podle § 10 odstavec 1 zákona č. 43/1955 Sb., o československých lázních a zřídlech, pro lázeňské místo Luhačovice tento statut:

I. Všeobecná ustanovení. Opatření, nutná k ochraně lázeňského místa a k vytvoření příznivých podmínek pro provádění lázeňské péče, musí být prováděna postupně a plánovitě podle pořadí jejich naléhavosti. Ochrana vlastní podstaty přírodních léčivých zdrojů, jejich vydatnosti, fyzikálních vlastností a chemického složení bude provedena zvláštními předpisy.

II. Lázeňské místo a lázeňské území. Lázeňské místo je katastrální obec Luhačovice.

III. Opatření související s výstavbou lázeňského místa. Pro lázeňské místo musí být vypracován územní plán. V lázeňském místě mohou být povoleny pouze takové stavby, provozovny a zařízení, které neporušují lázeňské klima, vegetaci, hydrologické podmínky, klid a estetický vzhled lázeňského místa.

IV. Hygienická a protiepidemická opatření v lázeňském místě. Při těchto opatřeních musí být v lázeňském místě zejména: a) provedena asanace říčky Šťavnice v celém lázeňském místě, b) zřízena kanalizace a ústřední vodovod. c) zřízeny čistírny vod a ve vnitřních lázeňských územích zlikvidován dosavadní žumpový systém v odstraňování fekálií; d) prováděna ochrana ovzduší omezením a regulováním provozoven s velkým vývinem kouře, a to v míře stanoveném posudky příslušných odborných institucí; e) učiněny neprašnými všechny ulice a chodníky ve vnitřním lázeňském území;

f) prováděna, způsobem schváleným okresním hygienikem, soustavná ochrana lesů, parků a půdy před jakýmkoliv znečištěním, a to též v okolí lázeňského místa; g) denně odstraňovány odpadky a popel; h) soustavně prováděna deratizace; ch) zrušena hygienicky závadná a lázeňský režim porušující městská plovárna umístěná v Bílé čtvrti; i) v potřebném počtu vybudovány a hygienicky nezávadně udržovány veřejné záchody; j) odstraňovány všechny ostatní hygienické závady určené orgány hygienické a protiepidemické služby. Ve vnitřních lázeňských územích vymezených v odstavci 4 písm. a) a b) nesmí být chována domácí zvířata, zejména skot, vepř, drůbež, psi a kočky.

VII. Opatření k zajištění klidu v lázeňském místě. K tomu, aby lázeňský klid nebyl rušen hlukem, a) zakazuje se průjezd hlučných dopravních prostředků vnitřními lázeňskými územími; b) zakazuje se používat zvukových signálů ve vnitřních lázeňských územích; ve vnějším lázeňském území tehdy, pokud by narušovaly klid vnitřních lázeňských území a lázeňský režim; c) v době klidu určeného pro odpočinek nemocných nedovoluje se ve vnitřních lázeňských územích dovoz potravin a materiálu hlučnými dopravními prostředky ani skládání a nakládání; f) omezuje se používání městského rozhlasu dín; g) přísně se stíhají všechny porušení předpisů o potírání alkoholismu a rušení nočního klidu.

IX. Kulturní a výchovná činnost. V lázeňském místě je nutno vybudovat kulturní zařízení vysoké úrovně a v rozsahu odpovídajícím potřebám lázeňského místa

X. Informační služba. V lázeňském místě musí být zajištěna řádná informační služba o možnostech ubytovacích, léčebných stravovacích a dopravních, o pamětihodnostech města a jeho okolí, o událostech kulturních, sportovních a společenských; dále je třeba zřídit službu předplatného vstupenek na kulturní podniky a organizovat

5.3. Druhy lázeňských pobytů

Léčebný pobyt v lázních lze absolvovat dvěma možnými způsoby, buď prostřednictvím pojišťovny, nebo jako klient-samoplátce. Z hlediska formy úhrady rozeznáváme tři typy lázeňské péče:

- komplexní péče – všechny náklady hrazeny pojišťovnou,
- příspěvková lázeňská péče – pojišťovna hradí pouze léčebné procedury,
- samoplátcecká lázeňská péče – vše hradí klient.

Komplexní lázeňská péče (KLP)

Tento typ lázeňské péče (dříve označované jako křížkové lázně) velmi často bezprostředně navazuje na pobyt v nemocnici nebo na péči v odborných ambulancích. Jejím cílem je napomoci doléčení, urychlit uzdravovací proces po operacích a úrazech, zlepšit celkový stav u chronicky nemocných. Zdravotní pojišťovna hradí léčbu, ubytování a celodenní stravování, cestu pouze v případě, že se pacient nemůže vzhledem ke svému nepříznivému zdravotnímu stavu, dopravit do lázní sám. Péče je poskytována (v době pracovní neschopnosti) na doporučení praktického nebo odborného lékaře, který vystaví návrh na KLP a ten zašle příslušné zdravotní pojišťovně.

Došlý návrh posoudí revizní lékař pojišťovny a navrhne schválení komplexní nebo příspěvkové péče nebo návrh zamítne. V případě schválení KLP pojišťovna zašle návrh lázeňské léčebně uvedené na prvním místě, ta stanoví termín nástupu dle stupně naléhavosti. Pokud nemá ve stanoveném období volné kapacity, zašle návrh lázním uvedeným na druhém místě. Podle stupně naléhavosti (u prvního stupně max. do měsíce, u druhého max. do 3 měsíců, u dětí a dorostu max. do 6 měsíců od vystavení návrhu) stanoví lázeňská léčebna pojištěnci závazný termín nástupu.

Příspěvková lázeňská péče (PLP)

Příspěvková péče náleží pacientovi trpícímu onemocněním uvedeným v indikačním seznamu, kde však nejsou naplněny podmínky pro poskytnutí komplexně hrazené péče. Nárok na ni má pacient 1krát za dva roky. Pojišťovna hradí pouze náklady spojené s léčením, ubytování a stravování si hradí pacient a na pobyt čerpá svou dovolenou. Postup při vyřizování lázeňského pobytu je podobný jako v případě komplexní péče.

Pacientovi vystaví ošetřující lékař návrh, po schválení revizním lékařem pojišťovny je návrh zaslán (pojišťovnou nebo pacientem) do lázeňského zařízení, kde je pojištěnci stanoven termín nástupu (nejpozději do 6 měsíců od vystavení návrhu). Klient nemá povinnost ubytovat a stravovat se v lázeňské léčebně, tyto služby si může zajistit sám u jiných podnikatelských subjektů. V takovém případě pak dochází do lázeňského zařízení pouze na léčení.

Samoplátecká lázeňská péče

Klient, který se rozhodl pro tento typ pobytu, nepotřebuje návrh na lázeňskou léčbu ani žádná lékařská doporučení. Veškeré náklady spojené s pobytem v lázních si hradí sám, taktéž celý pobyt si zajišťuje samostatně zasláním (písemné, telefonické, internetové) objednávkou, ve které specifikuje požadavky na termín, délku pobytu, standard ubytování a stravování, případně také rozsah léčebných procedur.

Komplex produktů cestovního ruchu v lázeňských místech

Lázeňská střediska v dnešní době nejsou již pouze střediska léčebné péče, ale stávají se významnými a přirozenými centry cestovního ruchu. Do jejich jádra či bezprostředního zázemí se soustřeďují také další formy cestovního ruchu jako je zdravotní turistika (wellness a relax pobyty), incentivní, kongresová, konferenční a festivalová turistika. Obecně se tedy stávají centry společenského, kulturního a politického života.

Na existenci lázní se tak váže velké množství ekonomických činností jednak v samotném lázeňském místě, ale také v širším regionu. Lázeňství lze chápat jako komplex produktů cestovního ruchu, který je tvořen systémem zdravotních, ubytovacích, stravovacích, kulturních a společenských služeb. Neexistuje snad jiný obor, který by integroval a ke svému fungování vyžadoval tolik služeb a aktivit jako je tomu v případě lázeňství.

Tradiční pojetí lázeňství

Tradičním pojetím lázeňství máme na mysli především služby spojené s klasickým léčebným pobytem pacienta v lázních. Jedná se zde především o pacienty v rámci komplexní zdravotní péče, z velké části sem náleží i pacienti s příspěvkovou zdravotní péčí. U nich je však vzhledem k mírně volnějšímu pobytu vyšší pravděpodobnost využívání širšího rozsahu služeb a spadají tak částečně i do kategorie služeb poskytovaných v rámci moderního pojetí lázeňství.

SHRNUTÍ KAPITOLY

Z této kapitoly je patrné jaké zákonné podmínky musí splnit provozovatel lázeňského zařízení a jaké podmínky musí splňovat obec nebo město, pokud na jeho území jsou provozována lázeňská zařízení. Z hlediska vztahu lázeňské péče k zdravotnímu pojištění pacientů rozlišujeme tři druhy lázeňské péče: komplexní, příspěvková a samoplátcovská.

KONTROLNÍ OTÁZKA

1. Co je to lázeňský zákon?
2. Co řeší zákon o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech?
3. Popište hlavní části lázeňského statutu!
4. Jaké formy lázeňské péče rozlišujeme?

ODPOVĚDI

1. Viz kapitola 4.1.
 2. Viz kapitola 4.1.
 3. Viz kapitola 4.2.
 4. Viz kapitola 4.3.
-

NEZAPOMEŇTE NA ODPOČINEK

Vzpomeň si na pár cviků, které bys měl cvičit při delší práci u počítače.

5. SPECIFIKA LÁZEŇSKÝCH A WELLNESS POBYTŮ SENIORŮ

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

V úvodní části kapitoly jsou data o stárnutí populace u nás i ve světě, především pak ve vyspělých státech Evropy a světa. V důsledku toho se podíl klientů – seniorů v lázeňských a wellness zařízeních zvětšuje. Lázeňské a wellness pobyty seniorů mají některá specifika, která jsou v této kapitole popsána.

CÍLE KAPITOLY

Po prostudování kapitoly bude student znát:

- ✓ Jak se mění průměrná délka života v České republice, v Evropě i ve světě.
- ✓ Jak se projevuje zvýšený počet seniorů v rámci cestovního ruchu
- ✓ Jak se projevuje zvýšený podíl seniorů v rámci lázeňských pobytů
- ✓ Jak se projevuje zvýšený podíl seniorů ve wellness programech ať už se jedná o lázeňské či hotelové wellness.

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Demografický vývoj v České republice. Demografický vývoj ve světě. Senioři v České republice. Lázeňské programy pro seniory. Wellness programy pro seniory.

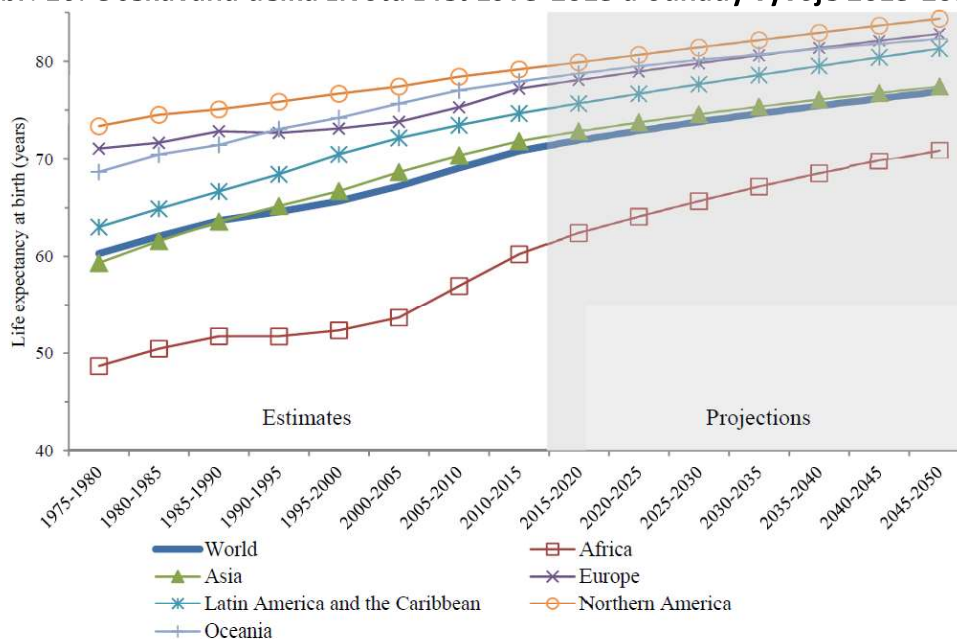
5.1. Demografický vývoj v České republice a ve světě.

Počet obyvatel České republiky v roce 2017 vzrostl o 31,2 tis. osob na koncových 10 610 055 osob (k 31. 12.2017). Kvantita obyvatel ve třech hlavních věkových skupinách se vyvíjela shodně jako v předcházejících třech letech. Nejvýraznější byl 3% nárůst ve věkové skupině 65 a více let, v souladu s tímto vývojem v roce 2017 pokračoval v ČR proces stárnutí populace. Průměrný věk českého obyvatelstva dosáhl 42,2 let. Počet živě narozených dětí vzrostl čtvrtým rokem po sobě a v roce 2017 dosáhl 114,4 tisíce. Rostoucí trend intenzity plodnosti lze vypočítat od roku 2010 (2017: 1,69 dítěte na jednu ženu, 2010: 1,49). (ODBOR STATISTIKY OBYVATELSTVA, 2018).

Vývoj populace a porodnosti v ČR tak koresponduje s vývojem v Evropě. Revize statistických dat OSN z roku 2017 potvrzuje, že v posledních letech bylo dosaženo výrazného zvýšení délky života. Celosvětová délka života vzrostla mezi lety 2000-2005 a 2010-2015

o 3,6 let (z 67,2 na 70,8 roku). Všechny regiony se v tomto období podílely na růstu očekávané délky života, avšak největší nárůsty byly zaznamenány na africkém kontinentu (zvýšení o 6,6 let). Průměrná délka života v Africe v letech 2010-2015 činila 60,2 roku, v porovnání s věkem 71,8 v Asii, 74,6 v Latinské Americe a Karibiku, 77,2 v Evropě, 77,9 v Oceánii a 79,2 v Severní Americe.

Obr. 16: Očekávaná délka života z let 1975-2015 a odhady vývoje 2015-2050

Zdroj: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division, 2017

V celosvětovém měřítku roste populace starší 60 let rychleji než všechny mladší věkové skupiny. Vzhledem k poklesu porodnosti a stoupající délce života dochází ke zvyšování podílu obyvatelstva nad 60 let, tzv. stárnutí populace. V současné době zaujímá Evropa největší procento starších osob, a to 25 %. OSN předpokládá, že do roku 2050 budou mít všechny regiony světa kromě Afriky téměř čtvrtinu nebo více ze své populace ve věku 60 let a výše. Počet starších osob na světě je odhadován na 1,4 mld. v roce 2030 a 2,1 mld. v roce 2050 (viz graf č. 2). V příštích několika desetiletích je tak další zvýšení počtu obyvatel starších lidí téměř nevyhnutelné (Population.un.org, 2018). Počet obyvatel ČR zemřelých v roce 2017 byl 111,4 tis. Naděje dožití meziročně stagnovala, u mužů na úrovni 76,0 let, u žen na úrovni 81,8 let (ODBOR STATISTIKY OBYVATELSTVA, 2018).

Český statistický úřad před posledním sčítáním lidu změnil věkovou klasifikaci obyvatel. Do nejstarší kategorie seniorů tak spadají až lidé starší 65 let, zatímco dříve to byly osoby nad 60 let. Tím se snížil počet seniorů o 8 procent a populace se tak ve statistikách "omladila" (Trachtová, 2012, online). Názory na počátek stáří se v průběhu let mnohokrát změnily. Například na Druhém světovém shromáždění o stárnutí a stáří, které se konalo v Madridu v roce 2002, se hovořilo o seniorech a jejich počátečním věku 60 let a starších a o starých seniorech jako o lidech, kteří jsou starší 80 let. Jednotlivé typy stáří vytvořily také Klevetová a Dlabalová (2008, s. 27): 60 až 74 let je obdobím počínajícího stáří, 75 až 89 let – vlastní stáří, 90 let a více – dlouhověkost.

5.2. Postavení senioru v lázeňství a cestovním ruchu

V posledních letech zaznamenává výrazný vzestup cestovní ruch seniorů. Senioři byli po mnoho desítek let chápáni jako skupina osob, která uzavřela určitou kapitolu svého života a nyní, v důchodu, se stala neaktivní skupinou, která žije tzv. ze dne na den. Velké množství příkladů ale svědčí o tom, že v současné době se jedná o velmi zkreslený názor. Naopak, zejména mladší skupiny seniorů nelze vůbec ztotožňovat se seniory před dvaceti nebo více lety. Pokud jim to zdraví dovolí, žijí aktivně. Aktivně využívají volný čas, a hlavně, velká část z nich v rámci svých finančních možností cestuje, poznává Českou republiku a zahraničí, využívá nabídek na různé zdravotní programy typu wellness nebo pobyty v lázeňských zařízeních.

Lázně v České republice měly vždy významné postavení. Patřily k vyhledávaným lázeňským zařízením ve světě. Zatímco dříve byly výsadou převážně bohatých vrstev, nyní jsou dostupné většině občanů. Lázeňství spadá do působnosti Ministerstva zdravotnictví a řídí se zákonem č. 164/2001 Sb., o přírodních a léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázní a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon) v aktuálním znění. „*Lázeňství je kompletní systém, který kromě své primární zdravotní funkce skrývá také velký potenciál pro cestovní ruch, zejména s ohledem na velmi kvalitní vybavenost lázeňských středisek a široké možnosti kulturního, společenského i sportovního využití.*“ (GALVASOVÁ, 2008).

V posledních letech se postupně mění zaměření lázeňské léčby. Stále více se, kromě stále přetrvávajících, i když ze strany pojišťoven omezujících délek léčebných pobytů pacientů na lékařský poukaz, objevují nové formy pobytů. Rozšiřuje se nový typ lázeňské turistiky. Objevují se klienti, samoplátci, kteří místo lékařem předepsané léčby jezdí do lázeňských zařízení na rekondiční a další pobyty, v podstatě si zajišťují preventivní lázeňskou léčbu. Zatímco klasické lázeňské pobyty byly dříve většinou třítydenní (v současné době jsou některé ze strany pojišťoven zkráceny na dvoutýdenní), relaxační a rekondiční pobyty jsou krátkodobějšího charakteru, týden nebo také pouze víkendové. V posledních letech se stále častěji stávají účastníky pobytů v lázeňských zařízeních a ve wellness zařízeních senioři, kteří tyto pobyty chápou jako jednu z možností, jak si upevnit své zdraví. Lázeňská zařízení pro ně často připravují speciální slevové balíčky.

Prodlužuje se délka života a s nárůstem seniorů rostou také výdaje státu (nejen na ně). „Požadavky na kvalitu života se všeobecně stupňují, nejinak tomu je i v nastupující generaci starých lidí. Rozevírají se nůžky mezi narůstajícími subjektivními potřebami a společenskými možnostmi je uspokojit“ (Kopecká, 2002, s. 71-75). Na důchody mají lidé po odpracování potřebných let zákonný nárok. Motivací by ale mělo být, aby si i starší generace uvědomila, že její život může být plnohodnotný, pokud bude aktivně využívat volný čas. Často se můžeme setkat s otázkami, od kdy je možné člověka považovat za starého. „Starý člověk bývá charakterizován svou příslušností k věkové skupině definované dosažením 60, respektive 65 let. Je spojován se sociálním statutem důchodce, je považován za neaktivního či neproduktivního a předpokládány jsou i zdravotní problémy“ (Matoušek a kol., 2005, s. 163).

V posledních letech zaznamenává výrazný vzestup cestovní ruch seniorů. Senioři byli po mnoho desítek let chápáni jako skupina osob, která uzavřela určitou kapitolu svého života a nyní, v důchodu, se stala neaktivní skupinou, která žije tzv. ze dne na den. Velké množství příkladů ale svědčí o tom, že v současné době se jedná o velmi zkreslený názor. Naopak, zejména mladší skupiny seniorů nelze vůbec ztotožňovat se seniory před dvaceti nebo více lety. Pokud jim to zdraví dovolí, žijí aktivně. Aktivně využívají volný čas, a hlavně, velká část z nich v rámci svých finančních možností cestuje, poznává Českou republiku a zahraničí, využívá nabídek na různé zdravotní programy typu wellness nebo pobyty v lázeňských zařízeních.

Lázně v České republice měly vždy významné postavení. Patřily k vyhledávaným lázeňským zařízením ve světě. Zatímco dříve byly výsadou převážně bohatých vrstev, nyní jsou dostupné většině občanů. Lázeňství spadá do působnosti Ministerstva zdravotnictví a řídí se zákonem č. 164/2001 Sb., o přírodních a léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázní a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon) v aktuálním znění. „*Lázeňství je kompletní systém, který kromě své primární zdravotní funkce skrývá také velký potenciál pro cestovní ruch, zejména s ohledem na velmi kvalitní vybavenost lázeňských středisek a široké možnosti kulturního, společenského i sportovního využití.*“ (GALVASOVÁ, 2008).

V posledních letech se postupně mění zaměření lázeňské léčby. Stále více se, kromě stále přetrvávajících, i když ze strany pojišťoven omezujících délek léčebných pobytů pacientů na lékařský poukaz, objevují nové formy pobytů. Rozšiřuje se nový typ lázeňské turistiky. Objevují se klienti, samoplátci, kteří místo lékařem předepsané léčby jezdí do lázeňských zařízení na rekondiční a další pobyty, v podstatě si zajišťují preventivní lázeňskou léčbu. Zatímco klasické lázeňské pobyty byly dříve většinou třítydenní (v současné době jsou některé ze strany pojišťoven zkráceny na dvoutýdenní), relaxační a rekondiční pobyty jsou krátkodobějšího charakteru, týden nebo také pouze víkendové. V posledních letech se stále častěji stávají účastníky pobytů v lázeňských zařízeních a ve wellness zařízeních senioři, kteří tyto pobyty chápou jako jednu z možností, jak si upevnit své zdraví. Lázeňská zařízení pro ně často připravují speciální slevové balíčky.

Prodlužuje se délka života a s nárůstem seniorů rostou také výdaje státu (nejen na ně). „Požadavky na kvalitu života se všeobecně stupňují, nejinak tomu je i v nastupující generaci starých lidí. Rozevírají se nůžky mezi narůstajícími subjektivními potřebami a společenskými možnostmi je uspokojit“ (KOPECKÁ, 2002). Na důchody mají lidé po odpracování potřebných let zákonný nárok. Motivací by ale mělo být, aby si i starší generace uvědomila, že její život může být plnohodnotný, pokud bude aktivně využívat volný čas. Často se můžeme setkat s otázkami, od kdy je možné člověka považovat za starého. „Starý člověk bývá charakterizován svou příslušností k věkové skupině definované dosažením 60, respektive 65 let. Je spojován se sociálním statutem důchodce, je považován za neaktivního či neproduktivního a předpokládány jsou i zdravotní problémy“ (MATOUŠEK, 2005).

V roce 2008 měly cestovní kanceláře v průměru osm procent klientů v důchodovém věku. Stále je to však méně než je běžné v západní Evropě; tam se podíl seniorů pohybuje

kolem 16 procent, v Německu až 20 procent. Situace se však mění s tím, jak se k důchodovému věku blíží generace, které se aktivně zapojily do hospodářského života v posledních 15 letech. Senioři začínají být „velmi vážený segment klientely“ (HOLÝ, 2008).

Odborníci se shodují, že seniorský cestovní ruch má své specifické rysy, kam patří:

- ✓ rádi si připlatí za kvalitnější službu,
 - ✓ cestují i mimo hlavní sezonu,
 - ✓ často nakupují dopředu, takže jsou ideálními klienty pro nabídky typu „first minute“,
 - ✓ očekávají důkladnou organizaci cesty bez stresujících situací,
 - ✓ často cestují s vnoučaty nebo s jiným doprovodem,
 - ✓ jen výjimečně objednávají zboží a služby po internetu,
- jsou rizikovější z hlediska možných zdravotních obtíží a úrazů (Klufová a kol., 2010).

V souvislosti se segmentací trhu hovoříme o cílovém nebo také cíleném marketingu, jehož je segmentace první fází. Segmentace podnikatelským subjektům umožňuje hledat konkrétní vztah mezi podnikatelem a potřebami zákazníků. Získané poznatky umožňují rozdělit zákazníky do menších cílových skupin a jim přizpůsobit svou nabídku. Dílčím segmentem jsou senioři. Také oni tvoří různorodou skupinu, např. podle věku, zdravotního stavu, finančních možností. Zatímco dříve cestovní kanceláře nebo jiné subjekty, které zajišťují lázeňské a wellness pobyty pro seniory braly do úvahy demografické, etnografické, fyziografické a další kritéria, v současné době svou pozornost zaměřují především na životní styl člověka, na to, jakou hodnotu senioři od poskytnutých služeb očekávají, jaké jsou jejich postoje k aktivnímu zapojení se do využívání volnočasových aktivit se zaměřením na wellness a lázeňství, které příležitosti senioři rádi využívají apod. Subjekty berou také do úvahy loajalitu seniorů a snaží přizpůsobit své produkty věku seniorů.

Lázeňství v posledních letech velmi silně pociťuje úbytek pacientů, kteří se do lázní jezdili léčit na tzv. poukazy od pojišťoven, tj. téměř zadarmo. Silný tlak státu na pojišťovny z hlediska šetření výdajů pojišťovny přiměl šetřit a neproplácet tyto poukazy v takového míře, takže došlo ke krácení pobytů a k omezení proplácení některých procedur. Z tohoto důvodu lázeňská zařízení se začala komerčně zaměřovat na seniory, kteří jsou samoplátcí. Zatímco dříve bylo nemyslitelné, že by si některý zájemce o pobyt chtěl objednat např. čtyř nebo třídní pobyt, dnes je to naprostou samozřejmostí. Totéž platí u hromadných ubytovacích zařízení. Mnohé hotely, aby ekonomicky přežily, pokud jim to prostorové možnosti a dostatek finančních nákladů provádějí rekonstrukce vnitřních prostor na wellness prostory včetně bazénů apod., anebo zajišťují tyto služby pro vlastní hosty v nejbližším zařízení.

Protože senioři nepatří (až na výjimky) mezi ekonomicky silnou skupinu občanů, snaží se mnohá wellness zařízení (včetně těch hotelových) pro seniory připravovat speciální cenové nabídky. Podle vybavení jsou některé zaměřené na balneo programy, jiné vyloženě na pohybové aktivity – pohyb, tanec pro seniory (jemná a tichá hudba má velmi kladný vliv), chůze apod. Tělesná nečinnost je pro seniory největší chybou, kterou si často sami

neuvědomují. Vhodná tělesná aktivita má pro ně velký význam. Příznivě působí na jejich tělesný i duševní stav, pomáhá k zachování soběstačnosti (KADEŘÁVKOVÁ, 2000, s. 6).

5.3. Wellness pro seniory

Dnešní generace seniorů je od seniorské generace před dvaceti a více lety značně odlišná. Na rozdílnost života seniorů má vliv „životní styl, zdravotní a sociální systém, kvalita životního prostředí, hodnotový systém, charakter práce a celá pracovní oblast. Podle toho jak se vyvíjí a proměňuje společnost, mění se také stáří a jeho atributy. Porovnáme-li seniory před sto lety a dnešní seniory, vidíme zcela odlišné stáří. Především by dnešní senioři před sto lety ve svém věku již většinou nežili, protože střední délka života byla o třicet let nižší“ (SAK, KOLESÁROVÁ, 2012).

Z pohledu cestovního ruchu seniorů se můžeme často setkat s pojmem, že se jedná o turisty třetího věku. Jsou vymezeni věkem nad 60 let, resp. nad 55 let a jsou dále členěni do podskupin 55-64 let, 65-74 let a nad 74 let (KOLEKTIV AUTORŮ, 2008).

V rámci seniorského cestovního ruchu lze rozlišit tyto skupiny:

- ✓ Mladší senioři (50-64 let) – dobrá fyzická kondice, většinou pracují, finančně nezávislí,
- ✓ Starší senioři (65-70 let) – lidé v důchodovém věku a dostatkem volného času,
- ✓ Veteráni (nad 70 let) – skupiny, jíž je třeba věnovat největší péči, neboť v tomto věku přibývá tělesných handicapů (RYGLOVÁ, 2011).

Často se můžeme setkat s názorem, že člověk je tak starý, jak se cítí. To stejné platí také z pohledu různých věkových skupin na seniorskou populaci. (Sak a Saková 2008) prezentovali výsledky z výzkumu, který se zaměřil na zjištění názorů a postojů české populace k seniorům. Ve výzkumu byla položena k tomuto tématu otázka: „S jakým věkem si spojujete seniory? Od kolika let je podle Vás člověk seniorem?“. Autoři ve výzkumu připomínají, že „V České populaci neexistuje jednota ohledně věku seniora. Existují tři „věky“, které určují podle velkých částí populace hranici seniorského věku. Podle nich jsou věkové hranice 60 let, následně 65 let a třetí věková hranice 70 let.

Každý jedinec vnímá stáří jinak a jinak také vnímá „dělicí čáru“ mezi jednotlivými věkovými kategoriemi seniorů. Z psychologického hlediska budou jinak stanovovat určitou věkovou kategorii stáří ti senioři, kteří jsou např. v 70 let stále aktivní, účastní se poznávacích zájezdů, pěstují pěší turistiku nebo cykloturistiku, jsou relativně zdraví a jinak budou tuto hranici určovat lidé, kteří jsou již např. v 55 letech nemocní tak, že mají určitá omezení, nejsou v dobré psychické pohodě, nemají téměř žádné známé, uzavírají se doma apod. anebo jsou zdraví, ale prožívají den za dne zcela všedně, bez jakýchkoli aktivit.

V současné době jsme ve společnosti svědky mnoha vnitřních strukturálních změn, které se dotýkají i osob v seniorském věku 65 a více let. „Na základě existujících nepravidelností výchozí věkové struktury vývojové změny velikosti celé kategorie povedou k postupnému, relativně plynulému růstu počtu seniorů z výchozích 1,56 mil. na přibližně 3,30 mil. osob v závěru 50. let tohoto století, tedy ke změně o více než 110 % při nárůstu celkového počtu obyvatel přibližně jen o 6,5 %.“ (BURCIN, KUČERA, 2010).

Cestování znamená pro mnohé seniory zvýšení tělesný pohyb, protože zejména poznávací zájezdy jsou poměrně náročné na chůzi, což mnoho seniorů vítá. Uvědomují si, že pohyb je pro ně prospěšný. „Můžeme konstatovat, že pohyb má pozitivní vliv na zvýšení odolnosti proti zevním vlivům v každém věku a je zdrojem kladných psychických změn“ (Matouš, 2002, s. 32). V posledních letech se stále více seniorů účastní prostřednictvím cestovních kanceláří wellness pobytů doma i v zahraničí. Jedná se již o komercializaci, která je ale seniorům prospěšná. Relaxace, odpočinek, odpovídající fyzická zátěž, to vše je pro seniory potřebné, přispívá to k posílení vlivu a zlepšení životního stylu v souvislosti s pohybovými aktivitami (SLEPIČKOVÁ, 2001).

Stárnutí je přirozený proces, který poznáváme sami na sobě. Můžeme buď trpně přihlížet k tomu, jak se stáváme stále více nepružnými, psychicky začínáme více strádat, protože si uvědomujeme, že „už to není to, co to bývalo“. Není nic horšího, než nic nedělat a jen si stěžovat. Naše „Tělesná zdatnost podává obraz o stavu jedince a napomáhá jeho integraci do společnosti“ (Štílec, 2004). Podíváme-li se o několik let zpátky, nabídek z wellness center pro seniory nenajdeme téměř žádnou. Všechny aktivity těchto zařízení byly směřovány na mladou generaci a tomu také odpovídalo zaměření sportovních aktivit a způsobů cvičení. Ty byly pro seniory téměř všechny nepřijatelné. Teprve tehdy, když si společnost a podnikatelé začaly uvědomovat, že seniorů rychlým tempem přibývá a začaly své komerční aktivity více zaměřovat na seniory. Není to jednoduché, protože zejména senioři ve vyšších věkových kategoriích, kteří prožili většinu svého života v socialismu, byli a jsou zvyklí, že všechny takovéto aktivity bývaly zdarma.

Stárnutí člověka znamená změnu v celé konstrukci těla. Procesů, které v těle probíhají, lze vyjmenovat několik, my se soustředíme na pohybový aparát. S postupně přibývajícím věkem většina lidí zjišťuje, že ztrácejí pohyblivost, nejsou již tak pružní, některé pohyby, které dříve lehce zvládají, jsou najednou těžší, na jejich zvládnutí potřebují více energie a také více času. Postupně si uvědomujeme, a také připouštíme, že jsou úkony, které už zvládnáme s většími nebo menšími obtížemi a logicky se jim snažíme vyhýbat, protože podvědomě v nás vězí obava, abychom si nezpůsobili nějaký úraz, který nás v běžném životě může i na dlouhou dobu omezit v chůzi, pohybu apod.

To stejné platí i pro wellness cvičení. Z hlediska mnoha seniorů, zvláště vyššího věku, je wellness stále ještě neznámým pojem ne z hlediska výkladu pojmu, ale neumí si přesně představit, co cvičení wellness obsahuje. V lepším případě si představí lázeňské procedury. Mnozí senioři si uvědomují nutnost cvičení, ale neví, jak začít, na koho se obrátit. Kromě toho se mnozí z nich obávají, že každé cvičení je pro ně cenově nedostupné. Zejména se ale bojí, že cvičení nezvládnou, protože mnohdy i desítky let necvičili. „Senioři mají na rozdíl od ostatních na cvičení dostatek času. Na druhé straně před nimi vyvstává řada pro ně specifických překážek. Polovina seniorů označuje únavu nebo nemožnost provést daný cvik za důvod, proč necvičí. Dalšími omezujícími faktory mohou být poruchy rovnováhy, omezení rozsahu pohybu ve velkých kloubech a snížení kardiovaskulárního výkonu“ (UHLÍŘ, 2008).

V každém případě je nutné brát ohled na celkový zdravotní stav seniorů a je nutné ho posuzovat individuálně. Přitom je nutné dbát na bezpečnost seniorů při cvičení. Pokud chce

wellness centrum nabízet cvičení pro seniory, musí mít k tomu vhodné vybavení pro cvičení se seniory. Čím jednodušší, tím lepší, protože převážná část seniorů se bude při pohledu na složité stroje obávat, že cvičení nezvládne a odmítne to třeba i jen zkusit. Jaké jsou výhody při využívání programů wellness pro seniory? Senioři cvičí pod dohledem zkušeného instruktora, který je na cvičení se seniory specializován. Wellness cvičení znamená pro seniory příjemné pohybové cvičení, které je jejich tělu prospěšné nejen z hlediska protáhnutí pohybového aparátu, ale také z hlediska psychického.

Organismus starých lidí je každým jejich pohybem více zatěžován než v mladších letech. Proto je směrem k seniorům nutná prevence, nejlépe formou edukačních programů, jejichž prostřednictvím se senioři seznamují s náměty na cvičení, na vhodné pohyby, na další aktivity, které přispějí ke zlepšení jejich zdravotního stavu, celkové duševní i psychické pohody. Ať už se jedná o jednoduché protažení, cvičení pro zvýšení pružnosti kloubů a svalů, s činkami nebo bez činek) nebo o aerobické cvičení, měli byste dodržovat určitá bezpečnostní opatření a hledat prostředky, jak si udržet nadšení a motivaci (Dessaintová, 1999). Dodržování bezpečnostních opatření je při každém cvičení důležité, a to zvláště u seniorů, u kterých může ke zranění dojít velmi snadno.

Cílem preventivních opatření směrem k seniorům je, vhodnou formou je motivovat ke cvičení. Odborníci doporučují, že není vhodné organizovat pro seniory, kteří nikdy cílevědomě necvičili, ihned cvičení ve wellness zařízení. Jeho prostory a vybavenost určitě by mnohé seniory odradily, protože se s mnoha zařízeními pro cvičení nikdy nesetkali a zdají se jim tak složitá, že již při pohledu na ně odmítnou cvičit.

Při cvičení starších osob je nezbytné brát ohled na jejich zdravotní stav. To si zaměstnanci ve wellness centrech velmi dobře uvědomují. Volí pro seniory cviky, které jsou pro vhodné a prospívají jejich zdraví. Začátečníky učí pravidelně dýchat, plynulosti pohybů (žádné trhavé pohyby, které bolí a dokonce mohou hrozit pádem seniora na zem). Seriózní wellness centra zpracují pro seniory měsíční tréninkové plány, které jsou v první fázi velmi jednoduché, aby senior získal při cvičení jistotu, cvičení se mu zalíbilo a získal motivaci k dalšímu cvičení.

SHRNUTÍ KAPITOLY

Obyvatelstvo České republiky, Evropy i světa stárne především díky prodlužujícímu se průměrnému věku obyvatel, což je důsledek změny životosprávy, ale především díky pokroku v lékařské vědě. Tím roste počet seniorů, kteří ukončili svou aktivní činnost a mají v rámci důchodu více času. Změnil se jejich přístup k stáří, který prožívají aktivně a to se projevuje na jejich účasti v cestovním ruchu v lázeňských pobytech i wellness programech.

KONTROLNÍ OTÁZKA

1. Jak se prodlužuje průměrný věk v České republice?
2. Jak se liší prodlužování věku na jednotlivých kontinentech a jaké jsou prognózy do roku 2050?
3. Jaká jsou specifika lázeňských pobytů pro seniory?
4. Jaká jsou specifika wellness programů pro seniory?

ODPOVĚDI

1. Viz kapitola 5.1.
2. Viz kapitola 5.1.
3. Viz kapitola 5.2.
4. Viz kapitola 5.3.

NEZAPOMEŇTE NA ODPOČINEK

Na chvíli přerušete studium a zavolejte kamarádovi, jak mu jde učení a co ho nejvíce na studované látce zaujalo a proč.

6. CHARAKTERISTIKA SLUŽEB POSKYTOVANÝCH V PRŮBĚHU LÁZEŇSKÝCH POBYTŮ SENIORŮ

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Vzhledem k tomu, že pro podnikatele v oblasti cestovního ruchu, lázeňství a wellness služeb je segment seniorů stále důležitější a jeho podíl na celkovém počtu klientů roste, musí se podnikatelé snažit přizpůsobit služby jejich požadavkům a to jak z hlediska požadavků na ubytování, stravování i v rámci léčebných a relaxačních procedur.

CÍLE KAPITOLY

Po prostudování kapitoly bude student znát:

- ✓ Co to je tržní segment „senioři“ pro služby v oblasti lázeňství a wellness.
- ✓ Specifika potřeb seniorů při ubytování a stravování.
- ✓ Specifika potřeb seniorů z hlediska lázeňských a relaxačních procedur a z hlediska pohybových aktivit.

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Segmentace trhu. Senior. Ubytování. Stravování. Lázeňské procedury. Pohybové aktivity.

6.1. Význam segmentu seniorů pro lázeňství a wellness

Trh je velmi proměnlivý. Subjekty, které na trh umisťují své výrobky nebo služby se snaží stále více efektivně cílit na vybrané skupiny spotřebitelů. Z tohoto důvodu se zabývají segmentací, která se pro ně ukazuje jako velmi výhodná. „*Segmentace trhu je rozčlenění trhu do homogenních skupin, které se vzájemně liší svými potřebami, charakteristikami a chováním. Na tyto skupiny je možné působit modifikovaným marketingovým mixem. Tržní segment je skupina spotřebitelů, kteří obdobným způsobem reagují na používané marketingové nástroje*“ (KOTLER, A, 2004).

V souvislosti se segmentací trhu hovoříme o cílovém nebo také cíleném marketingu, jehož je segmentace první fází. Segmentace podnikatelským subjektům umožňuje hledat konkrétní vztah mezi podnikatelem a potřebami zákazníků. Získané poznatky umožňují rozdělit zákazníky do menších cílových skupin a jim přizpůsobit svou nabídku. Dílčím segmentem jsou senioři. Také oni tvoří různorodou skupinu, např. podle věku, zdravotního

stavu, finančních možností. Zatímco dříve cestovní kanceláře nebo jiné subjekty, které zajišťují lázeňské a wellness pobyty pro seniory braly do úvahy demografické, etnografické, fyziografické a další kritéria, v současné době svou pozornost zaměřují především na životní styl člověka, na to, jakou hodnotu senioři od poskytnutých služeb očekávají, jaké jsou jejich postoje k aktivnímu zapojení se do využívání volnočasových aktivit se zaměřením na wellness a lázeňství, které příležitosti senioři rádi využívají apod. Subjekty berou také do úvahy loajalitu seniorů apod. Subjekty se snaží přizpůsobit své produkty věku seniorům.

Cestovní kanceláře a další subjekty, které se na rozvoji cestovního ruchu podílejí, si stále více uvědomují, že senioři jsou pro ně segmentem, se kterým je nutné počítat. Zejména v Evropě obyvatelstvo rychle stárne, protože populační vlna je již dávno na ústupu. Senioři jako po mnoho let neprávem opomíjená skupina občanů, se nyní stává novým cílem, který má a bude mít při rozvoji cestovního ruchu tzv. zelenou. Proto se nelze divit, že mnohé státy ve světě oficiálně zadávají zpracování různých studií, které mají prokázat, že výraznější zaměření se na seniory bude pro nejbližší léta nutným úkolem a cílem. Např. nové trendy v cestovním ruchu seniorů podrobně analyzuje (THEOBALD 2005). Profil turistu seniora na základě demografických a psychografických charakteristik uvádí (HORNE-MANN 2002). Základem jejich poznání je fakt, že senioři nepředstavují uniformní konzervativní segment.

6.2. Požadavky na ubytování a stravování

Senioři, kteří se rozhodnout zúčastnit se delšího rekreačního pobytu ve wellness hotelu nebo jiném ubytovacím zařízení, které může nabídnout doprovodné služby v docházkové vzdálenosti od hotelu, ve kterém je senior ubytován, mají především požadavek, který přímo nesouvisí s wellness prostory v ubytovacím zařízení. Pro seniory je především prvořadou záležitostí ubytování v pokoji, ke kterému je snadný přístup. Je buď v přízemí, nanejvýš v prvním patře, pokud je v hotelu výtah, tak pak tuto podmínku senioři většinou nemají. Také stravování hraje pro seniory důležitou záležitost. Velká část z nich jsou diabetici, takže jejich první otázka se vždy týká toho, zda je ubytovací zařízení schopno vařit tak, aby mohli nabízenou stravu objednávat i oni.

Většina ubytovacích zařízení s těmito službami pro seniory počítá. „Wellness hotely jsou určeny především pro specifické přechodné pobyty hostů spojené s odbornou péčí a rehabilitací. Jsou vybavené funkčními sportovními a rekreačními zařízeními, která jsou hostům k dispozici. Hostům nabízejí racionální stravu. K poskytování wellness služeb není nutná existence přírodního léčivého zdroje“ (ORIEŠKA, 2010). Hromadná ubytovací zařízení, zejména hotelové řetězce, vycházejí seniorům vstříc různými hotelovými balíčky, které jsou poskytovány za určitou procentní slevu.

Pro seniory také mají k dispozici speciální slevové karty, příkladem může být hotelový řetězec Orea, který poskytuje seniorům až 20 % z pultové ceny. Vzhledem k tomu, že se wellness programů účastní i senioři, kteří mají problémy s vlastním pohybovým aparátem, jsou pro ně organizátory pobytů vybírána ubytovací zařízení, která mají sociální zařízení (koupelna, WC) přizpůsobeny potřebám seniorů (např. různé úchytky v koupelně, snadný přístup do vany, podložky).

Pro seniory je, jak již bylo uvedeno, důležité stravování. Senioři jsou zvyklí na tzv. lehčí stravu, protože starší tělo člověka již nedokáže tak rychle a dokonale stravu spalovat, následkem toho senioři méně jí. Problémem pouze je, že mnozí nedodržují pitný režim, protože nemají pocit žízně, což se pak i při menší zátěži může projevit vážnou dehydratací. Strava a zdravotní stav spolu úzce souvisí, proto musí být pro seniory k dispozici v pravidelných intervalech. Strava musí být pestrá a vyvážená. Mnohdy jsou pro seniory organizovány wellness pobyty, které jsou zaměřeny nejen na účast při wellness programech, ale pro seniory je připravována speciální strava.

6.3. Požadavky na procedury a pohybové aktivity

Senioři jsou pro majitele ubytovacích zařízení i wellness center velmi zajímavým segmentem. S rychle stoupajícím počtem seniorů mají oba tyto subjekty z marketingového hlediska možnost získat je jako pravidelné klienty, pokud jejich nabídka bude pro seniory cenově výhodná a celkově atraktivní. Je nutné si uvědomit, že větší část seniorů nemá možnost, či spíše mnohdy neumí navázat kvalitní sociální kontakt, komunikace s lidmi se obávají apod. Senioři mají různé představy a požadavky o tom, jak a kde cvičit, co je pro ně vhodné a co méně vhodné nebo dokonce nevhodné. Proto je vhodné, aby se před rozhodnutím, že by chtěli začít cvičit, poradili se svým lékařem. Pokud nebude mít senior skutečně vážné zdravotní problémy, lékař mu cvičení určitě doporučí.

Senioři si také mohou vybírat pobyty ve wellness ubytovacích zařízeních nebo wellness prostorech v místě, kde bydlí, podle druhu nabízených služeb. Každý senior má jiné představy, jaké cviky by se chtěl naučit a využívat je i v domácím prostředí, o cvicích, které se mu líbí nebo na druhé straně, kterých se obává natolik, že je nechce ani vyzkoušet, byť jsou ze zdravotního hlediska pro jeho tělo vhodné. Z hlediska pohybových aktivit wellness zařízení nabízejí různé běžící pásy, které lze nastavit na rychlost, která je pro chůzi seniora vhodná. Je možné využívat různá cvičení s odlehčenými činkami (zpevnění paží a páteře), cviky s různým náradím, které pomůže protáhnout zádové svalstvo, posilovat svaly na nohou apod. Někteří senioři se jen málo pohybují, omezují svůj pohyb jen v přesně vyznačených trasách z domova do obchodu, k lékaři, do lékárny, nanejvýš k některé kamarádce nebo kamarádovi. Neuvědomují si, že vzhledem k probíhajícím změnám potřebují pravidelný pohyb a nezatěžující pravidelné cvičení. Těmto seniorům většinou chybí motivace. Proto je tolik prospěšná činnost různých klubů, sdružení apod., které se snaží alespoň část seniorů motivovat směrem k většímu každodennímu pohybu.

V rámci evropského cestovního ruchu se dostal do popředí zájmu seniorů program Calypso, tříletý program zaměřený na podporu sociální turistiky, který zpřístupňuje cestování znevýhodněným skupinám a zároveň umožňuje snížit nezaměstnanost v místech, do kterých je turistický ruch směřován. Zaměřuje se na seniory, mladé ve věku od 18 do 30 let, osoby se zdravotním postižením a rodiny s nízkým příjmem.

V rámci dílčího programu Europe Senior Tourism má každý Čech ve věku nad 55 let nárok na dotaci od španělské vlády ve výši 150 eur za podmínky, že si koupí zájezd mimo hlavní sezónu. Seniora může doprovodit osoba libovolného věku a na její zájezd se vztahují stejné podmínky. Zkušební fáze tohoto programu běží do roku 2013. Jak datum vypovídá, bude se brzy provádět analýza zkušeností a posléze bude program spuštěn naplno.

V České republice byl v roce 2010 schválen Národní program podpory cestovního ruchu se zaměřením na několik cílových skupin, mezi nimi i na seniory staršími 60 let). Tento program má podprogram Cestovní ruch pro všechny. Pro program bylo ze státního rozpočtu vyčleněno 100 mil. Kč, následně byla částka snížena na cca 80 mil. (Poznámka: proč byla částka snížena, nebylo oficiálně uvedeno, lze ale předpokládat, že hlavním důvodem byly znatelné škrty ve státním rozpočtu). (DLOUHÁ, 2011)

[https://www.laznetravel.cz/ také pobyty pro seniory](https://www.laznetravel.cz/ také_pobyty_pro_seniory)

SHRnutí KAPITOLY

Segment lázeňských a wellness služeb pro seniory má některá specifika. Ta vycházejí jednak z toho, že mají dostatek času a nejsou vázáni na určitý termín a mohou naplnit mimo sezónní termíny. Mají však většinou omezené finanční zdroje a také některá specifika z hlediska ubytování, stravování, léčebných procedur i pohybových aktivit.

KONTROLNÍ OTÁZKA

1. Jak byste definoval tržní segment „senioři“ pro služby v oblasti lázeňství a wellness?
2. V čem jsou požadavky a potřeby seniorů specifické z pohledu ubytování a stravování?
3. V čem jsou specifické požadavky a potřeby seniorů z hlediska lázeňských a relaxačních procedur a z hlediska pohybových aktivit?

ODPOVĚDI

1. Viz kapitola 6.1.
2. Viz kapitola 6.1.
3. Viz kapitola 6.3.

NEZAPOMEŇTE NA ODPOČINEK

Albert Einstein:
„Jenom život, který žijeme pro ostatní, stojí za to.“
„Inteligentní lidé se snaží problémy řešit, geniální se je snaží nedělat!“
„Pouze dvě věci jsou nekonečné. Vesmír a lidská hloupost. U té první si tím však nejsem tak jist.“

7. KULTURNÍ, SPOLEČENSKÉ, SPORTOVNÍ A EDUKAČNÍ AKTIVITY V PRŮBĚHU LÁZEŇSKÝCH POBYTŮ SENIORŮ

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Nedílnou součástí pobytu v lázních nejen pro seniory jsou další aktivity a služby, které teprve s lázeňsko-léčebnou péčí vytvářejí tradiční atmosféru lázeňských míst a přispívají ke kompletnímu léčebnému či preventivně-léčebnému účinku lázeňského pobytu.

CÍLE KAPITOLY

Po prostudování kapitoly bude student znát:

- ✓ Členění lázeňských služeb
- ✓ Druhy kulturních, společenských, sportovních a zábavních služeb pro lázeňské hosty.
- ✓ Konkrétní příklady takovýchto služeb v některých lázeňských místech.
- ✓ Příklady internetové nabídky pro pobyt seniorů v lázních.

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Kulturní, společenské, sportovní, zábavní a doplňkové služby pro lázeňské hosty.

7.1. Členění služeb v lázeňství

Služby v lázeňství můžeme rozdělit následujícím způsobem:

- lázeňsko-léčebné služby – balneologické a rehabilitační
- ubytovací služby – klidový režim
- stravovací služby – vliv na úspěšnost léčby
- kulturní a společensko-zábavní služby
- rekreačně-poznávací a sportovní – fyzická kondice
- služby cestovního ruchu – informační, průvodcovské
- doplňkové služby – kadeřnictví, kosmetika, čistírna atd.

7.2. Kulturní, společenské, sportovní a zábavní služby

Významnou součástí pobytu pacienta je i využívání dalších doprovodných služeb poskytovaných v lázeňském místě. Jejich rozsah vzhledem k režimovému pobytu a zdravotnímu stavu (omezená pohyblivost, zdravotní stavy bránící některým sportovním aktivitám...) je však většinou omezený a pacient se stává spíše pasivním divákem.

Lázeňský pobyt byl neodmyslitelně spojen s místy, kam se jezdilo nejen za léčením, zlepšením zdravotního stavu, odreagováním a odpočinkem, ale také místem setkávání, nových známostí, řady zážitků v podobě sportovních, kulturních a společenských událostí.

Rozeznává dva typy doprovodných služeb, kterých se host účastní aktivně:

Sportovní aktivity:

- ✓ golf, minigolf, tenis, stolní tenis, squash a další míčové hry
- ✓ jízda na koni
- ✓ turistika, cykloturistika, jízda na loďkách
- ✓ koupání v bazénech a na koupalištích
- ✓ střelnice
- ✓ kuželky, bowling
- ✓ lyžování – sjezdové i běžecké
- ✓ gymnastika, jóga, bodystyling, fitness centra, posilovny

Kulturní a společenské aktivity

- ✓ společenský tanec (taneční večery)
- ✓ kasino, herny (biliár, šachy, atd.)
- ✓ divadla, kina, koncerty, zábavní večery
- ✓ promenádní koncerty
- ✓ organizované přednášky a besedy
- ✓ galerie výtvarného umění, výstavy a festivaly

Celá nabídka je posílena ještě o

- ✓ různé salony krásy,
- ✓ posilovny,
- ✓ wellness a relax centra,
- ✓ adrenalinové sporty (tandemový seskok, závěsné létání, bungee jumping, zorbing, let balonem a další).

Komplexní a široká nabídka služeb v lázeňských místech jim dává předpoklad stát se centry incentivní, kongresové, konferenční a festivalové turistiky. (KNOP, 2006)

Lázně jsou také místem pro rekreaci, odpočinek, útěk před stresem všedních dnů a místo pro načerpání nových sil. Atraktivní prostředí, kulturní život, romantické parky, sportovní

možnosti a zábava slouží ke spokojenosti hostů, společně s přírodním prostředím, přátelským a vstřícným místním obyvatelstvem. Spokojenost hostů ovlivňuje bezpečnost, čistota, jazyková vybavenost lidí, se kterými se hosté během pobytu setkávají (KOSTKOVÁ, 2014).

Dnešním trendem je, aby host zůstal „v domě“. Lázeňská zařízení poskytují hostům služby doplňkové, např. knihovny s čítárnou, kasina, večerní tanec, golf, bowling, minigolf. Často jsou pořádány výstavy, soutěže, festivaly, módní přehlídky, sportovní turnaje, estrádní zábavné pořady, divadelní představení. Lázeňská místa pro sportovní život svých hostů mohou vlastnit tenisové kurty, jízdárny, půjčovny loděk a jízdnicích kol, fit centra, lyžařské vleky aj. Podle výsledků průzkumu požadavků hostů na lázeňský pobyt ve státech Evropské unie z roku 2003, 50 % klientů hledá v lázních klid a zotavení z každodenního stresu a požaduje nenarušené lázeňské přírodní prostředí.“

7.3. Příklady společenských a kulturních aktivit v lázních

PRO ZÁJEMCE

Kulturní program neoddělitelně doprovází celou lázeňskou sezónu v mnoha lázních. Pravidelná nabídka tanečních večerů, většinou retro party, večery plné známých melodií, operety a dixielandu jako pozůstatku pověstné tradice tanečních škol v lázních, které se odehrávaly v hotelech a větších kavárnách, kde profesori tance dávali hodiny vyučování a zároveň účinkovali při pořádání zábav, zahradních slavností a plesů.

Lázně jsou stále v oblibě v rámci reprezentačních konferencí a kongresů, čímž lze do jisté míry sledovat návaznost na tradici jejich společenského, ale také politického významu.

Další segment lázeňského turismu, který se ukazuje jako významná atraktivita, je spojen s filmovou a televizní produkcí. Čím dál větší počet návštěvníků směřuje na místa, která se objevila v úspěšných filmech a televizních seriálech. Mnohé lázně se také staly vděčnými filmovými lokacemi, kdy sloužily jako kulisy pro filmové příběhy. Důkazem je nejslavnější film, který kdy o lázních vznikl – Loni v Marienbadu Alaina Resnais z roku 1961, který se ale paradoxně z politických důvodů v Mariánských Lázních vůbec nenatáčel, ačkoliv lázně za hranicemi ve své době proslavil)

Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary je držitelem nejprestižnějšího označení „A“. Festival významně ovlivňuje život ve městě, dopadá na cestovní ruch tím, že zvyšuje návštěvnost kraje, image a prestiž města, láká nové sponzory, zvyšuje mediální publicitu a má významné pozitivní socioekonomické efekty, zejména příznivý vliv na lokální podnikatelské subjekty, které využívají MFF KV k vlastní propagaci. Trvá devět dní a dostává od města Karlovy Vary dotaci, v roce 2017 až 8 mil. Kč. Jeho ojedinělá schopnost přilákat (ač jen jednou za rok) značné množství mladých lidí je u lázeňských měst ojedinělá.

Program kulturní sezony v lázních Luhačovice, program kulturních a (zároveň výrazně) společenských událostí reprezentuje Reprezentační lázeňský ples, Festival Janáček a Luhačovice nebo Akademie Václava Hudečka. Mezi události, které se věnují odkazu tradic a

folkloru, tedy nehmotnému kulturnímu dědictví, lze řadit Mezinárodní festival dětských folklorních souborů Písni a tancem v Luhačovicích. Divadelní Luhačovice aneb Přehlídka komorní divadelní tvorby a Přehlídka ochotnických divadelních souborů v Luhačovicích jsou příkladem specificky koncipovaných, dramaturgicky jasně profilovaných každoročně se opakujících událostí, podobně jako řezbářské sympozium Krása v dřevě ukrytá. Kolonádní koncerty v Luhačovicích, které se zde konají od května do září, jsou přehlídkou rozmanitých hudebních žánrů od smyčcových komorních orchestrů přes swing, dechovou hudbu, folklor a pěvecké sbory. V Luhačovicích k těm nevyhledávanějším patří koncert Hudby Hradní stráže a Policie ČR. Taneční večery probíhají tradičně v Night Clubu hotelu Alexandria. Nejvýznamnější odborné sjezdy a konference jsou v Luhačovicích pořádané Lázněmi Luhačovice a.s. ve spolupráci s odbornými společnostmi České lékařské společnosti J. E. Purkyně.

Řada kongresů a dalších společenských událostí se koná v Městském domě kultury (Diabetologické dny) a v hotelech dalších lázeňských společností a lázeňských komplexech. Ke zdrojům významné lokální historie a tradice se odkazují Dny slovenské kultury, jež připravují Lázně Luhačovice, a. s. jako obnovení tradice na důkaz česko-slovenské vzájemnosti. Setkání premiérů ČSFR v roce 1990 v Luhačovicích při jednáních ohledně rozpadu Československa svědčí zase o politickém významu lázní. Financování kulturních aktivit (interní informace Lázní Luhačovice) jsou kryty z příjmů akciové společnosti Lázně Luhačovice a.s. Ta v roce 2009 založila obecně prospěšnou společnost Lázeňská kolonáda za účelem financování kulturních programů.

Kulturně společenské služby jsou zabezpečovány v rámci lázní a jsou často přístupné i širší veřejnosti. Poskytují ji animátoři, při sestavování programů úzce spolupracují s vedoucími lékaři.

Pomocné provozy a další doplňkové služby komunálního charakteru doplňují služby lázeňské péče a jsou potřebné k úspěšnému průběhu lázeňského pobytu.

Odpočinkové činnosti zaměřené na potlačení únavy po procedurách, únavy z tzv. přebytku volného času (knihovny s čítárnami, televizní místnosti, klubové prostory ap.),

Rekreačně poznávací činnosti, související zejména s individuálně nebo společně organizovanými vycházkami, spojenými s krátkým posezením v zařízeních rychlého občerstvení, po značených trasách a naučných stezkách s informačními tabulemi ap. Jde také o návštěvy výstav, o vyjížďky na koních, v historických kočárech nebo na loďkách, o zájezdy v rámci služeb cestovních kanceláří ap.,

Sportovní činnosti, pro něž často postačuje volně přístupná zelená plocha, ale jindy jsou zapotřebí větší upravené plochy a konstrukční řešení. Jde o individuální sporty (běh, plavání, cykloturistika), o kolektivní sporty (golf, volejbal, basketbal, nohejbal, kopanou, minigolf ap.), o cvičení jógy s odborným cvičitelem a další aktivity,

Kulturně společenské činnosti, působící na citovou a rozumovou stránku člověka, rozvíjející jeho osobnost (filmová a divadelní představení, koncerty, estrádní programy, výstavy, módní přehlídky, besedy, přednášky ap.),

Společensko-zábavní činnost spojenou s kulturním vyžitím formou tvořivé aktivity, resp. pasivním odpočinkem s pohybem (taneční zábavy, čaje o páté, soutěžní a zábavné večery, kvízy, stolní hry, hrací automaty, elektronické hry ap.).

Pomocné provozy a další doplňkové služby komunálního charakteru doplňují služby lázeňské péče a jsou potřebné k úspěšnému průběhu lázeňského pobytu.

Mezi ně zařazujeme prádelny a čistírny oděvů, lázeňské zahradnictví, květinářství, obchody s léčebnou kosmetikou, holičství, kadeřnictví, pedikúru a manikúru, obchodní služby a prodej zboží, směnářenské služby, služby místní hromadné dopravy a taxislužby, služby pošty, telekomunikací apod.

S růstem stresu, napětí a každodenního shonu v posledních letech vznikají Centra zdravotní turistiky. Základem jsou wellness či beauty produkty a služby. Klienti jezdí do lázní za odpočinkem, krásou, relaxací a celkovým uvolněním bez lékařské kontroly. Představují nový životní styl. Na tento fenomén se orientují nejen lázeňská místa, ale také nově vznikající wellness, well-being a beauty hotely.

7.4. Některé nabídky lázeňských pobytů pro seniory

7. PŘÍPADOVÁ STUDIE

Obr. 17: Titulní strana webové stránky Cestování pro seniory

The screenshot shows the homepage of 'Cestování pro seniory'. At the top, there's a navigation bar with links for 'ZÁJEZD NA MÍRU', 'OHLASY KLIENTŮ', 'PRO PRODEJCE', and 'KONTAKT'. The main header features the company logo and the slogan 'BÝT SENIOREM JE U NÁS PŘEDNOSTÍ | pobyty a zájezdy pro seniory' next to a '55+' badge. Below the header is a menu with icons for 'Lázně a wellness', 'Cestovní kancelář', 'Přírodní pobyty', 'Hory a výhledy', 'SKUPINOVÉ pobyty', and 'Zdravotní pobyty'. The main content area is titled 'Česká Republika' and 'Zahraničí'. Under 'Zahraničí', there's a section for 'Edukační pobyt v Lázních Luháčovic (4-7 noci, Piná/PoloP, piný program zaměřený na zdravý životní styl)'. This section includes a photo of the hotel, a 'LETÁK' button, and detailed information about the program, including a 'BONUS: Ceny nejsou věkové omezeny'. The program details list activities like hydro-massage, physiotherapy, and a mineral water course. A 'Cena za pobyt' section lists inclusions like accommodation, breakfast, and a doctor's consultation. A 'Výhody' section highlights benefits like a 14-day stay, a 140 km journey, and a 300 km journey. At the bottom, there are navigation tabs for 'Termíny a ceny', 'Podrobnosti', 'Fotogalerie', 'Pops oblasť', and 'Dopravní informace'. A booking form allows selecting dates from 15.01.2019 to 19.01.2019. The footer contains 'VICE INFORMACI', 'DALŠÍ NABÍDKY', 'O PROJEKTU', and 'NAŠE PROJEKTY' sections, along with logos for the Ministry of Health and the Prague Region.

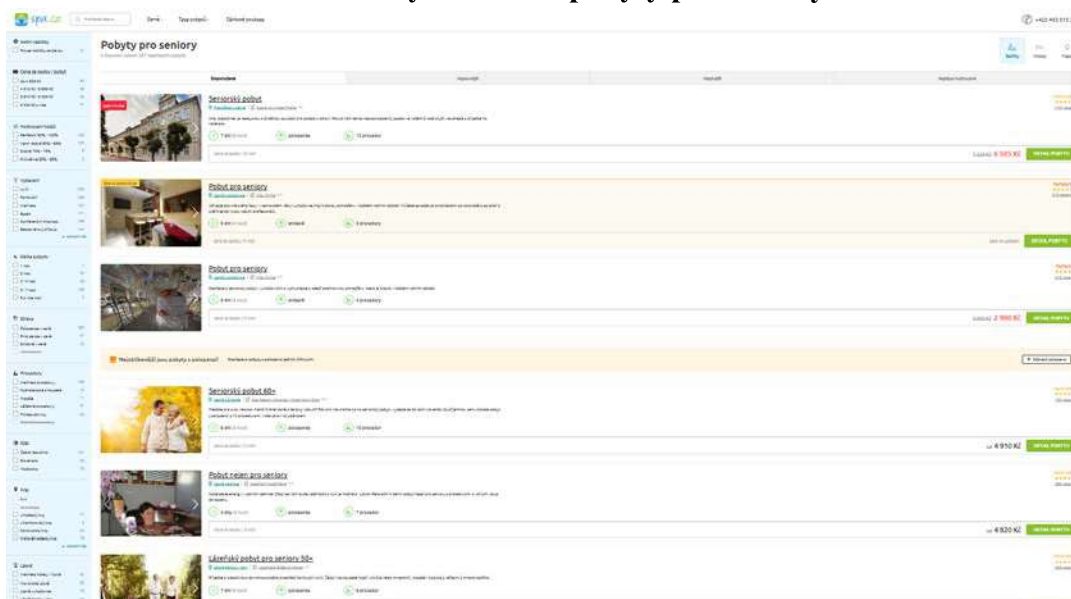
Zdroj: https://www.spa.cz/program/pobyty-pro-seniory/?gclid=EAIaIQobChMI7fGst-fXd3wIvHr6GCh06Kw7nEAAYAYAAEgKqjPD_BwE

Obr. 18 a: Webové stránky Lázeňské pobyty pro seniory

The screenshot shows the homepage of 'Pobyty pro seniory'. At the top, there is a navigation bar with links for 'ČASTÉ DOTAZY', 'DĚKOVNÍ POSMÍNKY', 'REFERENCE', and 'KONTAKT'. Below this is a search bar with the text 'vyhledat:' and a phone number '+420 732 220 210' with operating hours 'po - pá 8⁰⁰ - 17⁰⁰'. A secondary navigation bar lists 'Pobyty pro seniory od specialisty' and 'Vyberte na mapě'. The main content area is divided into 'Lokalita' (Location) and 'Vyberte dle tématu' (Choose by topic). The 'Lokalita' section features a grid of 16 spa locations, each with a small image and name: Františkovy Lázně, Lázně Jeseník, Konstantinovy Lázně, Spa Resort Libverda, Lázně Státnice, Janské Lázně, Mariánské Lázně, Karlovy Vary, Lázně Bohdaneč, Lázně Ostrožská Nová Ves, Lázně Teplice nad Bečvou, Lázně Lednice, Luhačovice, Horské lázně Karlova Studánka, Harrachov - wellness hotely, Termální lázně Velké Losiny, Pivní lázně, Lázně Běhořad, Lázně Mísen, Lázně Jáchymov, Lázně Těboň, Wellness hotely - různé, Beskydy - wellness hotely, and Lázně Pořítečky. Below this is a 'Vyberte dle tématu' section with four icons: 'Víkendové pobyty', 'Pobyty na horách', 'Pobytové balíčky', and 'Dárkové poukazy'. A dark banner below the icons contains a cookie consent message: 'Tento web používá k poskytování služeb, personalizaci reklam a analýze návštěvnosti soubory cookie. Používáním tohoto webu s tím souhlasíte.' with buttons for 'V pořádku' and 'Více informací'. The main content area has two columns of text. The left column is titled 'Proč právě portál s pobyty pro seniory?' and discusses the portal's focus on senior-friendly destinations and services. The right column is titled 'Lázeňské pobyty a pobyty pro seniory' and highlights the portal's role in connecting seniors with quality spa resorts. Below the text is a photo of an elderly couple smiling. At the bottom, there is an 'Aktuality' (News) section with two articles: 'Plánujete dovolenou na podzim? Nenechávejte rezervaci lázeňského pobytu na poslední chvíli.' and 'Garance nejnižší ceny pobytu, jinde levnější lázeňské pobyty nekoupíte, za to ručíme!'. The footer contains contact information, a list of services, the 'nawellness.cz' logo, and payment method icons (VISA, MasterCard, etc.).

Zdroj: https://www.pobytyproseniory.cz/?gclid=EAIaIQobChMI7fGstfXd3wIVhR6GCh06Kw7nEAA-YASAAEgIk4_D_BwE

Obr. 18 b: Webové stránky Lázeňské pobyty pro seniory

Zdroj:file:///C:/Users/user/Desktop/Pobyty%20pro%20seniory%20%20%201%C3%A1ze%C5%88sk%C3%A9%20a%20wellness%20pobyty%20%20%20Spa.cz.html

SHRNUTÍ KAPITOLY

Nedílnou součástí lázeňského pobytu jsou nabídky kulturních, společenských, sportovně-rekreačních služeb i dalších doplňkových služeb pro lázeňské hosty, které však mohou využívat i místní obyvatelé i další návštěvníci lázeňského místa. Provozovatelé lázní si uvědomují význam seniorů pro naplnění jejich kapacit, a proto webové stránky jsou plné speciálních nabídek pobytu pro seniory.

KONTROLNÍ OTÁZKA

1. Jaké typy služeb v lázních rozlišujeme?
2. Uveďte příklady kulturních, společenských, sportovně-rekreačních či zábavních služeb, které jsou vhodné pro seniory!
3. Vyhledejte na internetových stránkách nabídky pro pobyt seniorů v lázních!

ODPOVĚDI

1. Viz kapitola 7.1.
2. Viz kapitola 7.1.
3. Viz kapitola 7.3.

8. TYPOLOGIE LÁZEŇSKÝCH MÍST V ČESKÉ REPUBLICE

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Kapitola se zabývá jednak seznamem konkrétních lázeňských míst v České republice, včetně jejich lokalizace v rámci České republiky. Další podkapitola je věnována různým pohledům na typologii lázeňských míst v České republice. Dále je popsán postup, jak získat lázeňský pobyt hrazená pojišťovnou. V závěru kapitoly je uveden seznam organizací a institucí, které mají vztah k lázeňství u nás i ve světě a také seznam seniorských organizací v České republice.

CÍLE KAPITOLY

Po prostudování kapitoly bude student znát:

- ✓ Seznam konkrétních lázeňských míst v České republice a typologii těchto lázní.
- ✓ Postup, jak získat poukaz na pobyt v lázních placených pojišťovnou.
- ✓ Organizace, které se zabývají problematikou lázeňství i seznam seniorských organizací.

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Výčet klíčových slov kapitoly. Opět zvyšuje jistotu studenta při samostudiu.

8.1. Lázeňská místa v České republice a jejich charakterizace

Na obrázku 16 je mapa lázeňských míst v České republice a následuje abecední seznam lázeňských míst ve smyslu zákona č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech.

Obr. 19: Mapa lázeňských míst v České republice

Zdroj: Sdružení lázeňských míst ČR

Tabulka 3: Seznam lázeňských míst v České republice

Pořadové číslo	Lázeňské místo	Město /obec	Okres
1.	Bechyně	Bechyně	Tábor
2.	Běloves	Náchod	Náchod
3.	Bílina	Bílina	Teplice
4.	Bludov	Bludov	Šumperk
5.	Karviná 3 - Darkov	Karviná	Karviná
6.	Dubí u Teplic	Dubí u Teplic	Teplice
7.	Františkovy Lázně	Františkovy Lázně	Cheb
8.	Hodonín	Hodonín	Hodonín
9.	Jáchymov	Jáchymov	Karlovy Vary
10.	Jánské Lázně	Jánské Lázně	Trutnov
11.	Jeseník - Lázně	Jeseník	Jeseník
12.	Karlova Studánka	Karlova Studánka	Bruntál
13.	Karlovy Vary	Karlovy Vary	Karlovy Vary
14.	Klimkovice	Klimkovice	Nový Jičín
15.	Konstantinovy Lázně	Konstantinovy Lázně	Tachov
16.	Kostelec u Zlína	Zlín	Zlín
17.	Lázně Bělohrad	Lázně Bělohrad	Jičín
18.	Lázně Bohdaneč	Lázně Bohdaneč	Pardubice
19.	Lázně Kunderlice	Osečná	Liberec
20.	Lázně Kynžvart	Lázně Kynžvart	Cheb
21.	Lázně Libverda	Lázně Libverda	Liberec
22.	Lázně Toušeň	Lázně Toušeň	Praha-východ
23.	Lipová Lázně	Lipová Lázně	Jeseník
24.	Luhačovice	Luhačovice, Pozlovice	Zlín
25.	Mariánské Lázně	Mariánské Lázně	Cheb
26.	Mšené Lázně	Mšené Lázně	Litoměřice
27.	Poděbrady	Poděbrady	Nymburk
28.	Slatinice	Slatinice	Olomouc
29.	Teplice nad Bečvou	Teplice nad Bečvou	Přerov
30.	Teplice	Teplice	Teplice
31.	Třeboň	Třeboň	Jindřichův Hradec
32.	Velichovky	Velichovky	Náchod
33.	Velké Losiny	Velké Losiny	Šumperk
34.	Vráž u Písku	Vráž u Písku	Písek
35.	Ostrožská Nová Ves*	Ostrožská Nová Ves	Uherské Hradiště
36.	Železnice*	Železnice	Jičín

*Momentálně mimo provoz

Zdroj: Sdružení lázeňských míst ČR

8.2. Typologie lázeňských míst v České republice

Existence lázeňských společností ovlivňuje život běžných obyvatel v jednotlivých lázeňských místech. Míra vlivu lázeňské funkce je závislá na řadě parametrů. Jednotlivá místa se od sebe odlišují geografickým umístěním, přírodním léčivým zdrojem, absolutní velikostí lázeňských kapacit, relativní intenzitou lázeňského provozu, ale i počtem stálých obyvatel lázeňského místa apod. Lze předpokládat, že i počet objektů poskytujících prostor nejen pro lázeňské hosty, ale i běžné návštěvníky, stejně jako občanská vybavenost působí na prosperitu daného lázeňského místa.

Mezi základní faktory, které mohou ovlivnit systém kategorizace lázeňských míst lze zařadit zejména ukazatele vymezující charakteristiku daného lázeňského místa:

– velikost lázeňského místa – rozloha území, počet obyvatel,

- význam a intenzita cestovního ruchu v lázeňské místě – kulturně-historické objekty, přírodní atraktivita, festivaly a hudební soutěže, vybavenost pro sportovní aktivity,
- návštěvnost lázeňského místa – vícedenní turisté, jednodenní návštěvníci, lázeňská klientela,
- ubytovací kapacita – celkový počet lůžek (včetně hotelů, penzionů a obdobných zařízení),
- průměrná cena za lůžko.

Kromě těchto faktorů bezprostředně ovlivňujících kategorizaci lázeňských míst lze vzít v úvahu další ukazatele charakterizující vlastní lázeňský provoz a jeho intenzitu:

- přírodní léčivé zdroje využívané při poskytování lázeňské péče,
- indikační skupiny léčené v daném lázeňském místě,
- ubytovací kapacity lázeňských zařízení,
- vybavenost balneoprovozu,
- struktura lázeňských hostů – poměr klientely využívající komplexní, příspěvkovou či samoplátčenskou léčebnou péči (včetně poměru tuzemských a zahraničních samoplátců)
- věková struktura lázeňských hostů – poměr skupin dospělých, dětí a dorostu,
- průměrná délka léčebného pobytu.

Mezi další skupiny faktorů ovlivňujících kategorizaci lázeňských zařízení lze zařadit zejména:

- demografické vlivy,
- sociologické vlivy, životní úroveň,
- ekonomické vlivy.

Výše uvedeným výčtem rozhodně nejsou vyčerpány veškeré vlivy působící na vymezení standardů pro jednotlivé kategorie. Mezi další parametry by bylo možné zařadit např. specifika městské či obecní infrastruktury, materiální základnu lázeňských subjektů, ekonomickou prosperitu lázeňských zařízení. Je však nezbytné uvědomit si, že ekonomická efektivnost a rentabilita nemohou být základním měřítkem. Za rozhodující hledisko je třeba brát uspokojování celospolečenských zájmů a potřeb. Určitým problémem však je neměřitelnost medicínského hlediska, resp. úspěšnosti lázeňské péče ekonomickými propočty (ztráty způsobené nemocí či smrtí člověka, ekonomický přínos doléčení lázeňského klienta). Pro stanovení ukazatelů je třeba určit ukazatele závazné (obligatorní), doporučené (fakultativní) a orientační (mají pouze pomocný charakter).

Při posuzování vlivu na zařazení jednotlivých lázeňských míst do příslušných kategorií je třeba si klást, jaké parametry a měrné jednotky použít pro vlastní kategorizaci. Důvodem není jen míra objektivnosti posuzování, ale také určitá stabilita v čase. Pokud budou brány v úvahu jako jedny ze základních parametrů např. ekonomická kritéria, lze předpokládat, že kategorizace bude značně „nestabilní“. Proto je třeba volit takové parametry, které vývojem v čase procházet sice mohou, ale vykazují relativní stabilitu – zejména geografické údaje, demografický vývoj, zdravotní kondice obyvatel i lázeňských hostů, legislativních podmínky.

Mezi další ukazatele podrobněji vymezující jednotlivá lázeňská místa lze dle Paury zařadit dle tzv. funkční kapacity, tj. posuzování významu lázeňských zařízení dle kapacity lázeňských lůžek. Vlastní číselné hodnoty jsou rozděleny do šesti intervalů, a to nejprve skupina lázeňských míst s kapacitou do 199 lůžek, dále 200 až 499 lůžek, 500 až 999 lůžek, 1000 až 1999 lůžek, 2000 až 2999 lůžek a poslední skupina s počtem 3000 lůžek a více.

Jako další kritérium byl stanoven počet lázeňských lůžek připadající na jednoho lázeňského pracovníka, kdy výsledná hodnota se pohybovala v rozpětí 1,09 (jako nejnižší hodnota) po 2,68 (jako nejvyšší hodnota) s dosažením průměrné hodnoty 2,01 lůžek na jednoho pracovníka. Mezi další posuzovaný parametr byl zařazen vztah poměru lázeňských pracovníků a ekonomicky aktivních obyvatel daného lázeňského místa. Uvedený ukazatel měl vymezovat míru specializace daného lázeňského místa, resp. zaměstnatelnost místních obyvatel.

Mezi dalšími ukazateli byly výhradně údaje ekonomického charakteru – tržby, náklady, a to ať v celkové hodnotě nebo přepočtené na 1 lůžko. Ukazatele lázeňského provozu jako počet ošetrovacích dnů na jedno lázeňské lůžko, počet pacientů na jedno lůžko, počet ošetrovacích dnů na jednoho pacienta, počet lůžek na jedno lékařské místo sice indukují určitou míru využití lázeňského zařízení, nicméně intenzita je ovlivněna také řadou jiných faktorů, a to typem lázeňské léčby (komplexní, příspěvková, samoplátecká), převažující indikační skupinou, která je zde léčena apod.

Vliv na kategorizaci a tudíž i typologii má z hlediska významu jednotlivých lázeňských míst podíl zahraničních klientů na celkovém počtu lázeňských hostů, resp. zahraničních návštěvníků či turistů na celkovém počtu návštěvníků či turistů v daném lázeňském místě.

Na základě agregace vymezených kritérií pro kategorizaci lázeňských míst bylo rozpětí získaných hodnot rozděleno do 5 typologických skupin – charakteristika jednotlivých kategorií (funkce) je následující – úhel pohledu je ovlivněn vazbou autora na urbanistické standardy:

I – slabá II – střední III – lehce speciální IV – speciální V – velmi speciální

Při volbě kategorie lázeňského místa je nezbytné brát v potaz časový horizont, v němž je typologie zpracovávána. Dále je třeba zohlednit, že vliv na změnu kategorizace vzhledem k preferenci výše uvedených parametrů má intenzita růstu, resp. vývoje bytového fondu, změna stavu lůžkové kapacity. To vše může ovlivnit přeřazení lázeňského místa do jiné kategorie.

Určité styčné body typologie obsahuje i Hodnocení potenciálu cestovního ruchu na území ČR 2001. Materiál byl zpracováván Ústavem územního rozvoje Brno pro ministerstvo pro místní rozvoj. Součástí studie je pasáž věnovaná metodickému postupu při stanovování hodnot a typů potenciálu ČR, který přihlíží k oficiální klasifikaci obcí z různých hledisek, mj. z hlediska lázeňské funkce, kapacity, kulturní a společenské atraktivnosti lázeňských míst. Dělí se na tři stupně:

1. stupeň – minimálně všechny obce, které jsou oficiálně klasifikovány jako lázeňské (zařazeno 18 obcí),

2. stupeň – lázeňské obce se střední kapacitou specializovaných zdravotnických zařízení a se zřetelným fyziognomickým utvářením lázeňské čtvrti (zařazeno 13 obcí),

3. stupeň – lázeňská města s významným postavením v léčebném procesu (více než 30 tis. pacientů za rok) a s velmi výraznou fyziognomií; jsou zároveň vysoce atraktivními cíli kulturní a společenské turistiky (zařazeno 6 obcí).

Tabulka 4: Rozdělení lázní do třech stupňů

Stupeň	Obce s lázeňskou funkcí
1	Bechyně, Běloves, Bílina, Bludov, Bochoř, Darkov, Dubí, Hodonín, Konstantinovy Lázně, Kyselka, Lázně Bohdaneč, Lázně Kundratice, Mšené-lázně, Ostrožská Nová Ves, Skalka, Slatinice, Vráž, Železnice
2	Jáchymov, Janské Lázně, Karlova Studánka, Klimkovice, Lázně Bělohrad, Lázně Kynžvart, Lázně Libverda, Lipová-Lázně, Teplice, Teplice nad Bečvou, Třeboň, Velikovsky, Velké Losiny
3	Františkovy Lázně, Jeseník, Karlovy Vary, Luhačovice, Mariánské Lázně, Poděbrady

Zdroj: *Hodnocení potenciálu CR v ČR 2001*

Dalšímu přístupu věnovanému problematice kategorií a typologie lázeňských míst je práce F. Budáka. Při vymezování typologie autor vychází zejména z postavení lázeňství jako nedílné součásti cestovního ruchu. Z tohoto úhlu pohledu rozlišuje regionální typologii, kdy hlavním měřítkem je území koncentrace lázní. Na území takřka všech krajů České republiky (kromě Prahy a Vysočiny) se nachází alespoň jedno lázeňské místo. Rozložení však není pravidelné – je závislé na výskytu přírodních léčivých zdrojů. Při hodnocení četnosti lázeňských společností nacházejících se v jednotlivých lázeňských místech je zřejmá územní koncentrace v Karlovarském kraji (kolem 40 % všech lázeňských subjektů). Za nimi následují se značným odstupem kraje Olomoucký a Zlínský (kolem 10 % lázeňských společností z celkového počtu zařízení na našem území).

Vzhledem k tradičnímu pojetí lázeňství a poskytování lázeňské péče v místě výskytu přírodních zdrojů připadá v úvahu typologie podle přírodních zdrojů. Na území České republiky převažují lázně využívající minerální vody, následované lázněmi využívajícími peloidy, klima, popř. kombinovaných účinků více přírodních zdrojů.

Hospodářské podmínky a nutnost zajištění ekonomické efektivity lázeňských subjektů vedou k vymezení typologie dle právní formy. Lázeňské společnosti fungují převážně jako akciové společnosti, popř. společnosti s ručením omezením. V menší míře setrvávají lázeňská zařízení jako státní podniky (většinou v závislosti na nedořešených majetkoprávních vztazích).

Indikační typologie vymezuje a rozděluje lázeňská zařízení z hlediska komplexnosti léčby, v závislosti na hlavní, resp. převažující indikační skupině, která je v nich léčena. Kromě výše uvedených typologií se dotýká autor okrajově rovněž problematiky výše uvedené, tzn. typologie vycházející z Rajonizace CR (z r. 1985) a z Hodnocení potenciálu CR (z r. 2001). Průnikem a sumarizací předchozích dílčích typologií autor sestavuje vlastní pojetí členění do čtyř skupin:

Skupina A – lázeňská místa největšího významu s velkým podílem na lázeňství ČR, mimořádné kulturní a společenské postavení, největší atraktivita pro cizince; místa s komplexní léčbou koncentrující 50 % lázeňských zařízení, nadpoloviční počet lůžek, největší počet léčených pacientů a cizinců.

Skupina B – lázeňská místa velkého významu s potenciálem pro rozvoj všech složek zejména přitažlivosti pro zahraniční návštěvníky; na svém území více lázeňských společností, početná lůžková kapacita, poměrně komplexní léčba, významný podíl zahraniční klientely.

Skupina C – lázeňská místa regionálního významu v rámci ČR s atraktivností pro tuzemské pacienty, lázně zaměřeny na více indikací, minimální podíl cizinců.

Skupina D – ostatní lázeňská místa minimálního významu, většinou zaměřená na jednu indikaci, prakticky výhradně tuzemská klientela.

Tabulka 5: Rozdělení lázní do čtyřech skupin

Skupina	Lázeňská místa
A	Františkovy Lázně, Karlovy Vary, Luhačovice, Mariánské Lázně,
B	Jáchymov, Janské Lázně, Jeseník, Poděbrady, Teplice, Třeboň
C	Bechyně, Darkov, Dubí, Karlova Studánka, Lázně Kynžvart, Lázně Libverda, Lipová-Lázně, Teplice nad Bečvou, Velichovky, Velké Losiny
D	Bludov, Hodonín, Konstantinovy Lázně, Kostelec u Zlína, Lázně Bělohrad, Lázně Bohdaneč, Lázně Kunderatice, Mšené-Lázně, Ostrožská Nová Ves, Slatinice, Toušeň, Vráž, Železnice

Zdroj: BUDÁK, F. *Postavení lázeňství v transformačním období české společnosti*, 2002

Problematice kategorizace a typologie lázeňských míst je věnován mapový list „Lázeňství“, publikovaný spolu průvodním textem v Atlasu cestovního ruchu ČR. Obsahové pojetí autorského kolektivu vymezuje jednotlivé kategorie lázeňských míst následovně:

kategorie A – lázeňská místa s prvořadým mezinárodním společenským a kulturním významem, kde je lázeňství podstatnou funkcí a atraktivitou, se všeobecně vysokou úrovní vybavenosti a s uplatněním v zahraničním cestovním ruchu,

kategorie B – lázeňská místa širšího společenského a kulturního významu, dobře vyvinutá lázeňská funkce, regionální až národní význam,

kategorie C – ostatní lázeňská místa s menším společenským významem, nižší vybaveností, nižší atraktivitou pro cestovní ruch.

Tabulka 6: Rozdělení lázní do třech kategorií

Kategorie	Lázeňská místa
A	Františkovy Lázně, Janské Lázně, Karlovy Vary, Luhačovice, Mariánské Lázně, Poděbrady, Teplice, Třeboň
B	Bechyně, Dubí, Hodonín, Jáchymov, Jeseník, Karviná – Darkov, Konstantinovy Lázně, Lázně Kynžvart, Lipová – Lázně, Teplice nad Bečvou
C	ostatní lázeňská místa

Zdroj: Vlastní zpracování dle VYSTOUPIL, J. A KOL. *Atlas cestovního ruchu České republiky*. 2006. s. 74

Posledním zkoumaným přístupem je pojetí Sudíkové, která pro typologii lázeňských míst zvolila vlastní srovnávací matici, kde u všech lázeňských míst zkoumala následující ukazatele:

- celkový počet lůžek v lázeňských místech (včetně hotelů a penzionů),
- počet lůžek v lázeňských zařízeních,
- průměrná cena lůžka,
- vybavenost obce sportovními aktivitami,
- celková návštěvnost lázeňských zařízení,
- počet klientů – samoplátců.

Tabulka 6: Dělení lázní podle významu

Kategorie	Lázeňská místa
Mezinárodní význam	Karlovy Vary
Nadnárodní význam	Františkovy Lázně, Jáchymov, Luhačovice, Mariánské Lázně, Poděbrady, Teplice
Národní význam	Bechyně, Janské Lázně, Jeseník, Karlova Studánka, Karviná – Darkov, Lázně Bohdaneč, Lázně Libverda, Lednice, Třeboň, Velichovky, Velké Losiny
Regionální význam	Bludov, Dubí, Hodonín, Klimkovice, Konstantinovy Lázně, Lázně Běláhrad, Mšené – Lázně, Teplice nad Bečvou
Lokální význam	Kláštepec nad Ohří, Kundratice, Lázně Kynžvart, Lázně Toušev, Ostrožská nová Ves, Skalka, Slatinice

Zdroj: Vlastní zpracování dle SUDÍKOVÁ, L. *Lázeňský cestovní ruch v České republice a Evropě*. 2009

Některá data o českých lázních

Lázně Lednice

Lázeňský dům Perla - nejmladší léčebné lázně v České republice, které byly vyhlášeny léčebnými lázněmi v roce 2009, k léčbě využívají jodobromovou vodu. Nejnavštěvovanější památka, zároveň jediné lázně v seznamu UNESCO

Teplice v Čechách

Nejstarší lázně v Čechách, využívání teplého pramene je v Teplicích tradováno již od roku 762, o čemž svědčí již název samotného města.

Karlovy Vary

Jde o nejnámější lázně v Čechách. Obecně uznávaným fenoménem lázeňství nejen v Čechách, ale i na celém světě. Karlovy Vary jsou bez nadsázky ikonou světového lázeňství. Drží také primát v teplotě termální vody na území naší vlasti. Karlovarské Vřídlo má teplotu 73,4°C.

Jáchymov

Jsou nejen nejstarší radonové lázně na světě, ale i nejvýše položené lázně v České republice. Nadmořská výška činí 673 metrů. Jako radonové lázně datují své počátky již od roku 1906. Využívání radonu v lékařství předcházelo zdejší působení a objevy Marie Skłodowske-Curie, dvojnásobné držitelky Nobelovy ceny.

Hodonín

Nejnižze položené lázeňské místo České republiky, leží pouhých 167 metrů nad mořskou hladinou.

Karlova Studánka

Jde o nejmenší lázně v České republice. Obec Karlova Studánka má pouhých 250 stálých obyvatel.

Františkovy Lázně

Nejpůvodnější lázně v České republice. Město bylo již při svém založení urbanisticky tvořeno jako lázně, založené roku 1793 císařem Františkem I. Zdejší město je známé jako jedno z prvních slatinných lázní na světě vůbec.

Mariánské Lázně

Jde o lázně s nejnižší teplotou minerálních pramenů. Teplota zdejších minerálních pramenů dosahuje pouhých 7° - 10°C.

Jeseník

Nejstarší vodoléčebné lázně na světě. Založil je roku 1822 místní rodák Vincenz Priessnitz, jehož léčebnou metodu hydroterapie vyhledávala společenská smetánka z Evropy i ze zámoří, králové i vévodové. Ne nadarmo se zakladateli přezdívalo „vodní doktor“ nebo „lékařský Kolumbus.“ Unikátní „vodní zahrada“ – venkovní balneopark, kterou prochází potok s vybudovanou soustavou zastavení sloužících k hydroterapii a relaxaci.

Luhačovice

Největší lázeňská zařízení v České republice. 6x se společnost umístila v žebříčku TOP 100 obdivovaných firem v ČR. 14 minerálních pramenů. Pomáhá dětem s astmatem, katary horních cest dýchacích, chronickými a alergickými rýmami, atopickým ekzémem, záněty dutin a průdušek, při rekonvalescenci po zánětu plic a po operacích hrudníku Přírodní hydrogen-uhličitano-chlorido-sodné minerální vody obsahují sodík, vápník, hořčík a volný oxid uhličitý, teplota vody 10 -120 C. Nejznámějším pramenem je Vincentka.

Lázně Kunderatice

Jedny z nestarších lázní v České republice – 1881. Léčba pohybového ústrojí. Koupele v přírodní léčivé sirnoželezité slatině. Analgeticky, spasmolyticky, ovlivňuje resorpci zánětlivých produktů v chronickém stadiu, zklidňuje sekreční činnost a působí psychickou relaxaci, uklidňující účinky.

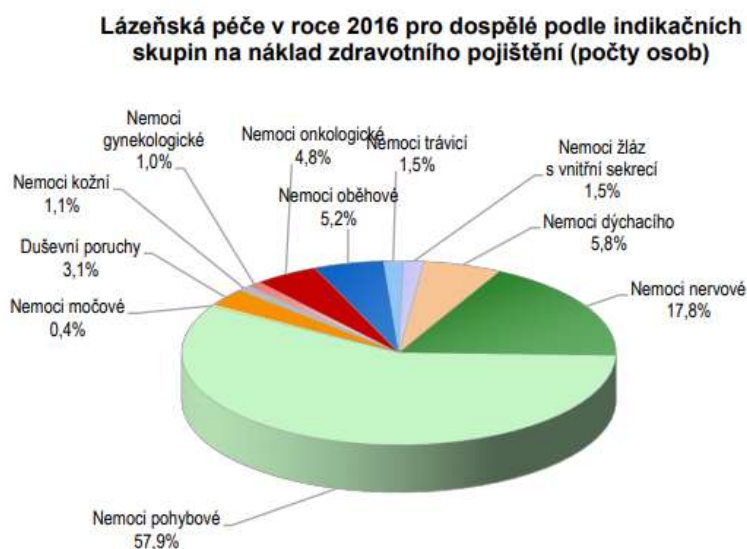
8.3. Postup při zajištění lázeňského pobytu v České republice

Indikační seznam pro lázeňskou péči o dospělé

- I. Nemoci onkologické
- II. Nemoci oběhového ústrojí
- III. Nemoci trávicího ústrojí
- IV. Nemoci z poruch výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí
- V. Nemoci dýchacího ústrojí
- VI. Nemoci nervové

- VII. Nemoci pohybového ústrojí
- VIII. Nemoci močového ústrojí
- IX. Duševní poruchy
- X. Nemoci kožní
- XI. Nemoci gynekologické

Obr. 19: Léčebná péče podle indikačních skupin – dospělí pacienti

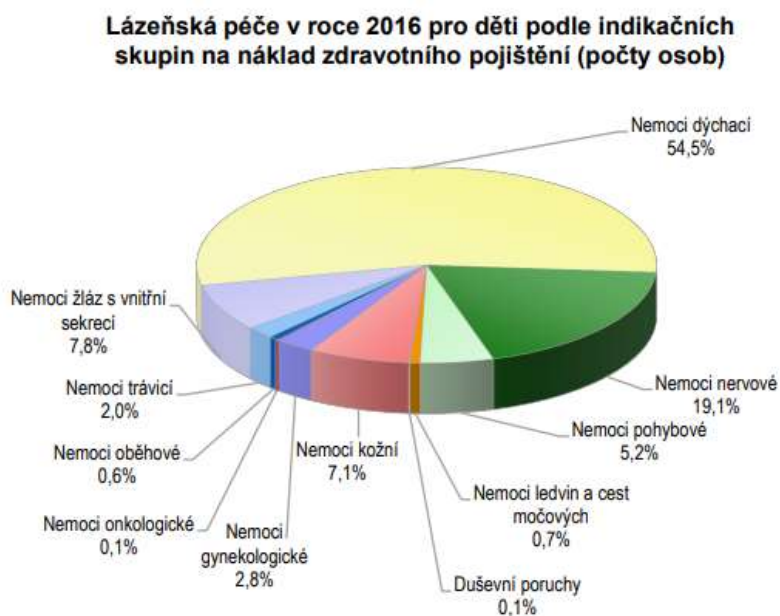

Zdroj: UZIS <https://www.uzis.cz/category/tematicke-rady/zdravotnicka-statistika/lazenska-pece-lazne>

Indikační seznam pro lázeňskou péči o děti a dorost

- XXI. Nemoci onkologické
- XXII. Nemoci oběhového ústrojí
- XXIII. Nemoci trávicího ústrojí
- XXIV. Nemoci z poruch výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí
- XXV. Nemoci dýchacího ústrojí
- XXVI. Nemoci nervové
- XXVII. Nemoci pohybového ústrojí
- XXVIII. Nemoci močového ústrojí
- XXIX. Duševní poruchy
- XXX. Nemoci kožní
- XXXI. Nemoci gynekologické

Obr. 20: Léčebná péče podle indikačních skupin – děti

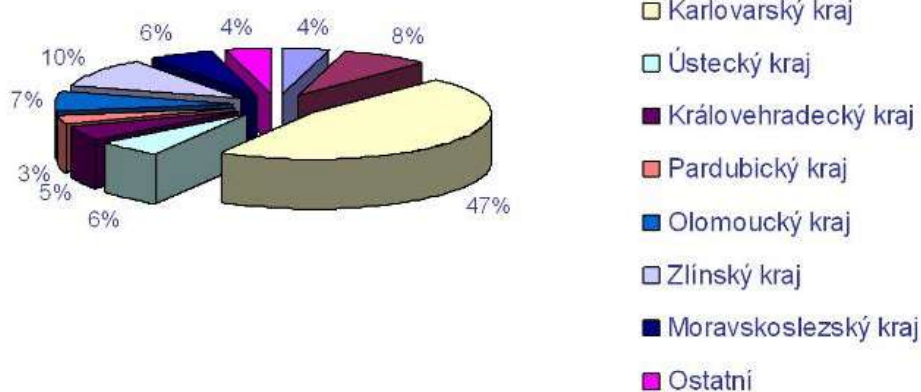
Zdroj: UZIS <https://www.uzis.cz/category/tematicke-rady/zdravotnicka-statistika/lazenska-pece-lazne>

Obr. 21: Léčebná péče podle indikačních skupin – děti

Lázeňské kraje

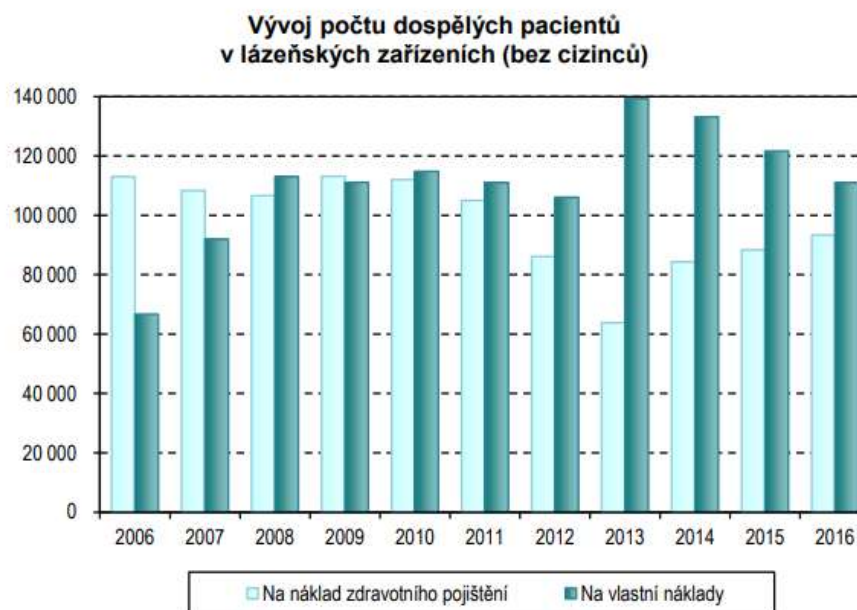

85% pobytů všech cizinců se realizovalo v KK

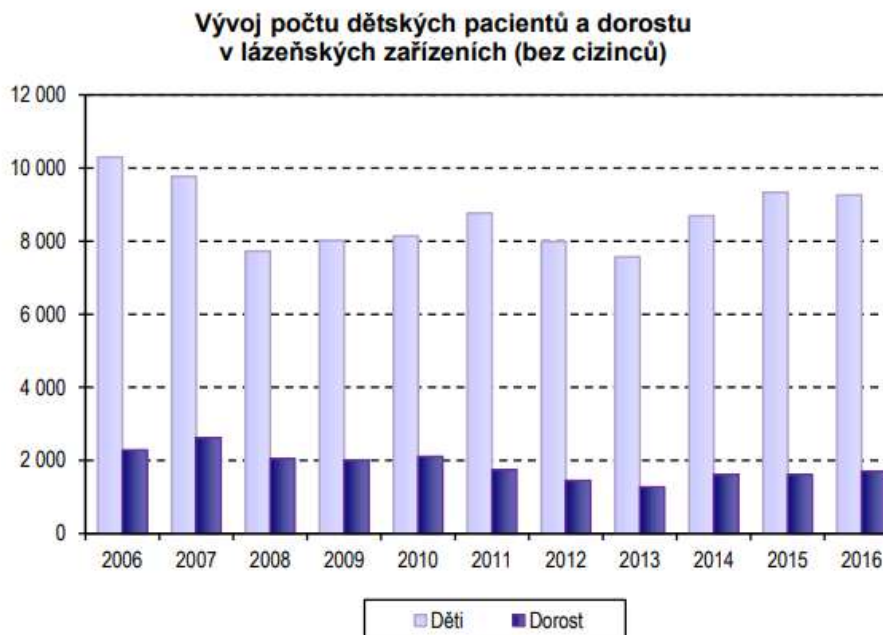
Zdroj: www.free-power-point-tamplates.com

Obr. 21: Počet dospělých pacientů v lázních

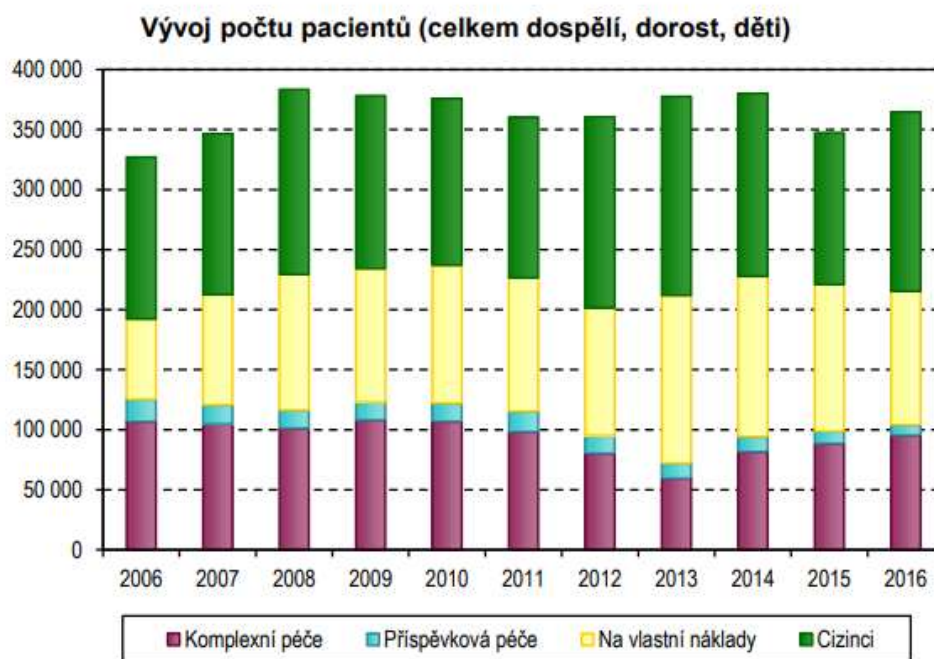
Zdroj: UZIS <https://www.uzis.cz/category/tematicke-rady/zdravotnicka-statistika/lazenska-pece-lazne>

Obr. 21: Počet dětských pacientů v lázních

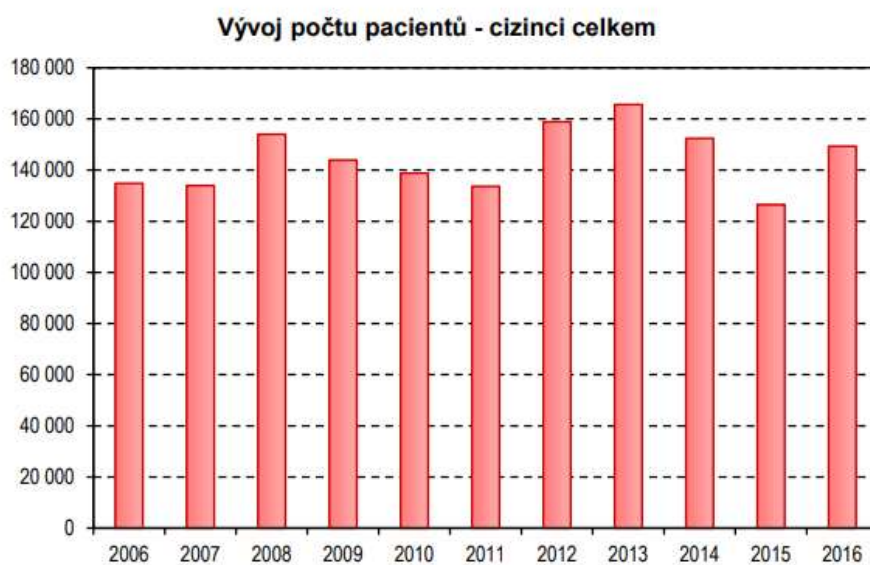

Zdroj: UZIS <https://www.uzis.cz/category/tematicke-rady/zdravotnicka-statistika/lazenska-pece-lazne>

Obr. 22: Celkový počet pacientů v lázních

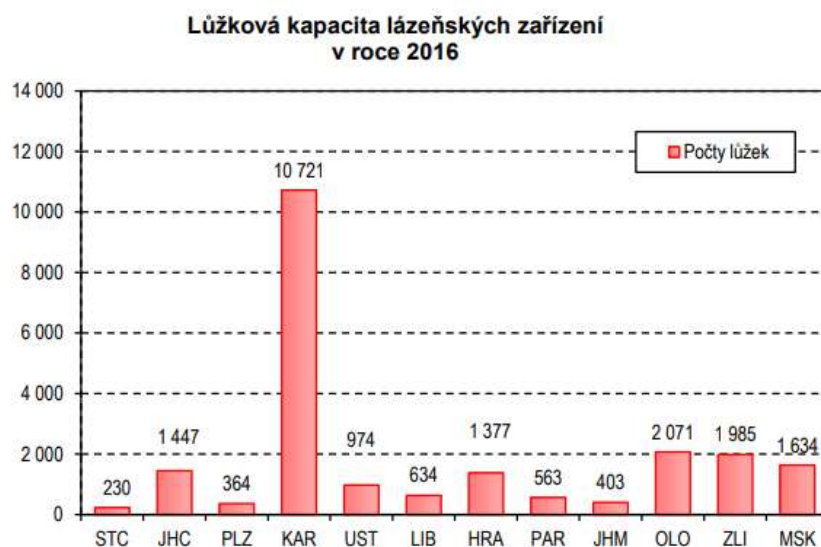

Obr. 23: Počet cizinců v lázních

Zdroj: UZIS <https://www.uzis.cz/category/tematicke-rady/zdravotnicka-statistika/lazenska-pece-lazne>

Obr. 24: Kapacita lázeňských zařízení

Zdroj: UZIS <https://www.uzis.cz/category/tematicke-rady/zdravotnicka-statistika/lazenska-pece-lazne>

Lázeňské pobyty dle rozsahu služeb

- **ústavní** (sanatorní) – lázeňsko-léčebná péče včetně ubytování a stravování
- **ambulantní** – pouze lázeňsko-léčebné služby

Zdravotní pojišťovny v ČR

- 111 – Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR
- 201 – Vojenská zdravotní pojišťovna ČR
- 205 – Česká průmyslová zdravotní pojišťovna
- 207 – Oborová pojišťovna zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví
- 209 – Zdravotní pojišťovna ŠKODA
- 211 – Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR
- 213 – Revírní bratrská pokladna

Komplexní („křížková“) – úhrada veškeré péče z prostředků zdravotní pojišťovny

- určena pro občany ČR pojištěné u některé ZP
- pacient v dočasné **pracovní neschopnosti**
- **účel** – doléčení po operacích, zabránění vzniku invalidity, chronická onemocnění, nemoci z povolání
- **návrh vystavuje** lékař, uvádí lázeňské zařízení
- **schválení** revizním lékařem, předání do lázní
- nástupní termín **dle stupně naléhavosti**:
 - a) I. stupeň – nástup do 1 měsíce od data vystavení
 - b) II. stupeň – nástup do 3 měsíců od data vystavení
 - c) pořadí naléhavosti D (děti a dorost) – do 6 měsíců
- **základní pobyt** – dospělí 21 dnů, děti/dorost 28 dnů (lze prodloužit)

- **opakovaný pobyt** – dospělí 21 dnů, děti/dorost 28 dnů (lze prodloužit)
- léčba je plně hrazena zdravotní pojišťovnou (kromě lázeňského poplatku)

Příspěvková – úhrada léčebné péče z prostředků zdravotní pojišťovny

- poskytování léčby v případě nesplnění podmínek pro KLP
- čerpání **dovolené** nebo neplaceného volna (není nemocenská)
- **účel** – chronická onemocnění
- **návrh vystavuje** lékař, schvaluje revizní lékař
- lázeňské zařízení si **zajišťuje pojištěnec** (osobně, CK)
- nástup lázeňské péče – do 6 měsíců od vystavení návrhu
- **opakovaný léčebný pobyt** – 14, resp. 21 dnů
- **četnost poskytnutí** – jednou za 2 roky, není-li stanoveno jinak
- **úhrada pobytu** – ZP hradí jen vyšetření a léčbu, ubytování a stravování si hradí pojištěnec z vlastních zdrojů
- **ambulantní lázeňská léčba** – v případě dostupnosti lázeňského zařízení, popř. vlastního ubytování a stravování

Samoplátecká – úhrada veškeré péče z vlastních zdrojů klienta

- na základě splnění podmínek mezi klientem a lázeňským zařízením
- **termín nástupu** dle dohody v přijímací kanceláři
- **délka pobytu** není časově omezena (je kratší)
- **úhrada pobytu** zcela z vlastních prostředků klienta
- možnost využití **bonusu ZP** (dárci krve, nečerpání ročního limitu zdravotní péče)
- kromě tuzemských hostů rovněž využívá **zahraniční klientela**

Postup při zajišťování lázeňské péče - Návrh na lázeňskou péči – podklad pro léčbu

- Doporučující (odborný) lékař
- Navrhující (registrující praktický) lékař
- Tiskopis na lázeňskou péči
 - a) průpisový formulář, b) jednotlivé díly odlišeny názvem, formátem a barvou(podle toho, komu jsou určeny)

Návrh na lázeňskou péči – formulář

- **Díl 1** – předvolání pacientovi (formát A5, barva růžová)
- **Díl 2** – potvrzená objednávka lázním (formát A5, barva modrá)
- **Díl 3** – lázeňskému ošetřujícímu lékaři k dokumentaci (formát A4, barva bílá)
- **Díl 4** – pojišťovně a reviznímu lékaři k dokumentaci (formát A4, barva zelená)
- **Díl 5** – navrhujícímu lékaři k dokumentaci (formát A4, barva bílá)
- **Díl 6** – poučení pacienta (formát A4, barva růžová)

111 Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky	IČP	NÁVRH NA LÁZEŇSKOU PÉČI - díl 1		Ev. č.
	Odbornost	předvolání pacientovi		Čís. vysílajícího ÚP VZP
Pacient		Žák. zástupce		
Příjmení, jméno, titul	Novák Jan			
Číslo pojistěnce				
Zaměstnavatel - Škola (třída)				
Bydliště (adresa) vč. PSČ	Lázeňská 1, 10000 Praha	tel.:	tel.:	
Diagnóza pro lázeňskou léčbu (slovy): revmatoidní artritida		STANOVISKO REVIZNÍHO LÉKAŘE ÚP VZP		
Indikace: 21 VIII/1 Dg. []		Schvaluji: - komplexní lázeňskou péči s pořadím naléhavosti ☐ ☐ ☐ - příspěvkovou lázeňskou péči - průvodce pro pobyt u komplexní lázeňské péče Muž - Žena - lázeňské zařízení, smluvní kategorie ubytování:		
Komplexní příspěvková lázeňská péče ☐ ☐ ☐ pořadí naléhavosti u komplexní lázeňské péče Průvodce pro pobyt u komplexní lázeňské péče Doporučené místo pro lázeňskou léčbu:		1. _____ 2. _____ 3. _____		
Dne: 28.04.2013 razítko ZZ, jmenovka a podpis lékaře POTVRZENÍ ODBORNÍKA PRO NEMOCI Z POVOLÁNÍ		Upravuji - Zamítám (důvod):		
Dne: _____ razítko a podpis		Dne: _____ razítko a podpis revizního lékaře razítko a podpis ÚP VZP		

LÁZEŇSKÉ ZARÍZENÍ (adresa):

Termín nástupu:

razítko a podpis

Náležitosti návrhu na lázeňskou péči

- **indikace** (viz indikační seznam)
- **souhrn vedlejších nemocí**, pravidelně užívané léky
- výška, hmotnost pojistěnce
- závislost na návykových látkách a nikotinu
- u osob nad 40 let EKG, nad 70 let celkové vyšetření
- **lékařská zpráva** (důležitá data anamnézy, nynější onemocnění, objektivní nález, laboratorní a další potřebné vyšetření, diagnostický závěr – hlavní Dg, zvláštní požadavky – dietní stravování, pohybová omezení)
- stanovisko **odborného lékaře**
- **uvedení místa lázeňsko-léčebné péče**
- zdůvodnění **průvodce pro pobyt**
- **stanovisko revizního lékaře** (schvaluji, upravuji – redukce, zamítám – zdůvodnění, možnost odvolání proti rozhodnutí)

8.4. Profesionální a zájmové organizace a instituce v oblasti lázeňství a seniorů

Profesionální instituce v lázeňství – tuzemské

- Svaz léčebných lázní ČR (SLL ČR)
- Sdružení lázeňských míst ČR (SLM ČR)
- Medispa
- Česká asociace wellness (ČAW)
- Asociace pracovníků v regeneraci
- Český inspektorát lázní a zdrojů (ČIL)
- Referenční laboratoř přírodních léčivých zdrojů

- Správa přírodních léčivých zdrojů a kolonád (SPLZaK)
- Výzkumný ústav balneologický

Svaz léčebných lázní ČR

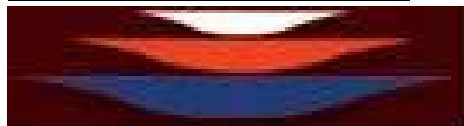

- **zájmové profesní sdružení** léčebných lázní a dalších právnických osob podnikajících v lázeňství
- partner i oponent Ministerstva zdravotnictví
- člen Evropského svazu lázní
- **vznik:** r. 1995
- **cíl:** rozvoj léčebného lázeňství a podmínky pro racionální využití
- **sídlo:** Františkovy Lázně (sekretariát – Praha)
- **členská základna:** přes 40 subjektů (mimo členskou základnu dalších cca 40 lázeňských zařízení)
- **více na www:** <http://www.lecebne-lazne.cz/cs>

Aktivita

- vytváření podmínek pro rozvoj léčebného lázeňství a lázeňských zařízení
- obhajoba společných i individuálních zájmů členů
- zajišťování ochrany a racionálního využívání přírodních léčivých zdrojů
- spolupráce s dalšími profesními organizacemi
- koordinace připomínek k legislativě v oblasti LP
- prosazování zájmů léčebného lázeňství v rámci resortu zdravotnictví, koordinace jednání vůči zdravotním pojišťovnám
- zastupování zájmů lázeňství ČR v mezinárodních institucích a sdruženích, zejména v Evropském svazu lázní

Sdružení lázeňských míst ČR

- dobrovolná zájmová **organizace sdružující tzv. lázeňská místa**, tj. lázeňská města a obce v ČR, na jejichž území se nacházejí lázeňská zařízení a mají schválený statut lázní
- **vznik:** r. 1991
- **cíl:** podpora regenerace lázeňství a rozvoj LM
- **sídlo:** Třeboň
- **členská základna:** 37 lázeňských měst a obcí
- **více na www:** <http://www.jedemedolazni.cz/cs/sdruzeni-lazenskych-mist/informace-o-sdruzeni.html>

Aktivita

- **poslání:** aktivně přispívat k vytváření podmínek pro regeneraci a rozvoj lázeňství a lázeňských míst – zejména:
 - zlepšování stavu a rozvoje infrastruktury LM
 - obnova lázeňských památek
 - pro dosažení cílů: spolupráce se státem, obcemi, občany
- **popularizace a prezentace** významu českých lázeňských míst pro návštěvníky (lázeňská péče, zajímavé turistické cíle)
- **vydávání tiskovin** propagujících aktivity SLM
- spolupráce s dalšími tuzemskými i zahraničními institucemi
- **pořádání seminářů a konferencí** zejména pro členy sdružení

Medispa

medispa

- **vznik:** r. 2005
- zájmové sdružení právnických osob sdružující organizace poskytující KLP a PLP (standard *** a vyšší, gastronomické služby – dodržování HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points))
- **poslání:** ochrana kvality a pověsti léčebné péče na území Karlovarského kraje a její další rozvoj
- **účel:** spolupráce akreditovaných lázeňských organizací poskytujících KLP a PLP
- **sídlo:** Karlovy Vary
- **členská základna:** uvedeni na webových stránkách sdružení
- **více na www:** <http://www.medispa.cz/cz/>

Aktivita

- kontrola kvality služeb v oblasti lázeňství na území Karlovarského kraje
- poskytování úředního ověření kvalitativní úrovně členů ve vztahu k ČIL MZ ČR, ZP ČR, ZP EU, CK a individuálním zájemcům o lázeňskou léčbu
- informace o kvalitativně akreditovaných
- komunikace se ZP v oblasti dodržování kvality LP
- spolupráce se SLL ČR, SLM ČR, s Evropským svazem lázní
- propagace kvalitních služeb

Česká asociace wellness (ČAW)

- sdružení právnických a fyzických osob působících v oblasti wellness
- **vznik:** r. 2007
- **účel:** podpora a rozvoj wellness v ČR, docílit rozlišování rozdílu wellness hotel vs. hotel s wellness centrem (celistvá koncepce vs. dílčí služby/procedury)
- **více na www:** <http://www.spa-wellness.cz/>

Aktivity

- **garance** koncepční a obsahové náplně subjektů s názvem Wellness – obrana proti nekalé soutěži a nevhodnému používání označení wellness – **certifikace** subjektů wellness
- monitorování **kvalitního rozvoje** v oblasti wellness
- **vzdělávací aktivity** – vytváření podmínek pro zvyšování kvalifikace, rekvalifikace (kurzy, odborné semináře) poskytující aktuální informace z oboru
- **příprava kategorizace** ve spolupráci s AHR ČR – vytvoření funkčního systému certifikace wellness hotelů
- **rozvoj a propagace wellness** (konference, veletrhy, publikace), nabídka společných marketingových aktivit
- vzájemná **kolegiální spolupráce a výměna zkušeností** s dalšími odbornými institucemi v tuzemsku i zahraničí

Asociace pracovníků v regeneraci

- **vznik:** r. 1996
- **profesní společenská organizace** sdružující fyzické i právnické osoby poskytující služby a provozující zařízení pro obnovu fyzických a psychických sil člověka (včetně zařízení tělovýchovných, lázeňských a saunových), tj. podnikající v oborech sloužících k regeneraci a rekondici fyzických i psychických sil člověka
- **členové:** maséři, provozovatelé a poskytovatelé regeneračních služeb, projektanti, školicí střediska, dodavatelé produktu zdravého životního stylu
- **více na www:** <http://www.aprcz.cz/>

Aktivity

- **příprava legislativy:** účastník připomínkového řízení pro oblast regenerace, podněty pro novelizaci (vyhláška pro provoz koupališť a saun)
- **zajišťování odborného růstu členů** přes akreditovaná školicí zařízení, **organizování** seminářů, konferencí
- **spolupráci s pořadateli tematických výstav**
 - Bazény, sauny, solária
 - World of Beauty & Spa
 - Veletrh wellness, lázeňství, rehabilitace a estetiky
- **poradenská činnost** při výstavbě bazénů, koupališť, dalších regeneračních pracovišť
- **spolupráce:** Česká asociace wellness, Wellness noviny – viz <http://www.wellnessnoviny.cz/>

Český inspektorát lázní a zřídél

- **ústřední orgán státní správy** pro stanovení podmínek pro vyhledávání, ochranu, využívání a další rozvoj přírodních léčivých zdrojů, přírodních léčebných lázní a lázeňských míst
- **zřizovatel:** Ministerstvo zdravotnictví ČR
- **více na www:** http://www.mzcr.cz/unie/obsah/cesky-inspektorat-lazni-a-zridel_1753_3.html

Aktivity

- dozor nad dodržováním opatření a povinností při využívání PLZ, vydávání opatření k jejich ochraně
- dozor nad **činností vodoprávního úřadu**
- **vydávání certifikátů** pro přírodní minerální vody
- **správa registru PLZ**, registru přírodních léčebných lázní a lázeňských míst
- vydávání posudků k povolení staveb nebo činností týkajících se LM nebo ochranného pásma
- **předkládání grafických a písemných podkladů katastrálnímu úřadu** pro potřeby evidence ochranného pásma I. stupně a vnitřního území lázeňského místa;
- **koncepce dalšího rozvoje PLZ** a přírodních léčebných lázní

Referenční laboratoř přírodních léčivých zdrojů (PLZ)

- **zřizována ČIL MZ ČR**
- **účel:** analýza kvalitativních ukazatelů PLZ
 - analýza přírodních léčivých zdrojů,
 - posuzování a kontrola jejich vlastností
 - sledování vlivu člověka na jejich kvalitu
- **více na www:** <http://www.rlplz.cz/>

Správa přírodních léčivých zdrojů a kolonád (SPLZaK)

- příspěvková organizace města Karlovy Vary
- **vznik:** r. 1992 (po rozpadu Státních lázní Karlovy Vary – navázání na tradici Prameného úřadu)
- **účel:** správa PLZ LM Karlovy Vary dle lázeňského zákona, (distribuce PLZ, správa, provoz a údržba kolonádních objektů),
- **více na www:** <http://www.splzak.cz/>

Aktivity

- **péče o PLZ** – 26 zdrojů osvědčeno jako PLZ (12 pramenů, více než 80 vývěrů)
- **správa kolonád** – Vřídelní, Mlýnská, Tržní, Sadová
- **správa prostor s jímáním pramenů** (pavilon Sadového pramene, Štěpánčin pramen, pramen Železnatý)
- **Zámecká kolonáda** – pronájem spol. Eden Group, a. s. (Zámecké lázně – rekonstrukce, dostavba balneoprovozu)

Výzkumný ústav balneologický

- **veřejná výzkumná instituce** specializující se v oblasti balneologie
- **vznik:** r. 2011

- **zakladatel:** obec Mšené-lázně (návaznost na dřívější instituce – první subjekt: Městský hygienický a balneologický ústav z r. 1903, postupná transformace, poslední předchůdce: VÚB v ML činný do r. 1993)
- **účel:** základní i aplikovaný výzkum v oblasti balneomedicíny, terapie, techniky ekonomiky a informatiky a v oborech souvisejících ke zvyšování úrovně poznání, vzdělanosti a využití vědeckých poznatků v lázeňské praxi
- **více na www:** <http://www.balneologie.eu/>

Aktivita

- zvyšování úrovně poznání a vzdělanosti v lázeňství a využití vědeckých poznatků v lázeňské praxi
- objektivizace účinků lázeňské léčby s cílem zvyšování efektivnosti úhrad zdravotních pojišťoven
- objektivizace místa lázní v systému českého zdravotnictví
- školení odborných specialistů, zejména fyzioterapeutů, zdravotních sester a lékařů, edukace pacientů,
- vydávání vědeckých publikací, pořádání konferencí a seminářů,
- odborné zručnosti v oboru balneologie a přírodních léčivých zdrojů

International Spa Association (ISPA)

- **vznik:** r. 1991
- celosvětové profesní sdružení
- **sídlo:** Lexington (USA – Kentucky)
- **prezidentka:** Lynne McNeese
- **vize:** být vedoucím činitelem v oblasti lázeňství a péče o lázeňskou klientelu
- **členové:** více než 3200 lázeňských a wellness zařízení a poskytovatelů služeb (83 zemí) – různé typy lázní, individuální poskytovatelé lázeňských a wellness služeb (lékaři, maséři, fyzioterapeuti, instruktoři, specialisté na výživu, dodavatelé produktů)
- **více na:** www.experienceispa.com (od r. 2008)

Cíle

- **výzkumy a studie** zkoumající trendy, spotřebitelské chování, demografický vývoj
- **vzdělávací a osvětová činnost** – předávání zkušeností
- snaha o **profesionalizaci** lázeňských zařízení
- **podpora členské základy** pro zachování kvality a ekonomické efektivnosti poskytovaných služeb

Kategorizace lázní dle ISPA – 1. část

- **Club Spa** (klubové lázně) – každodenní nabídka služeb (zejména fitness)
- **Cruise Ship Spa** (lázně na lodi) – lázně umístěné na palubě lodi (lázeňské, fitness a wellness služby, jídlo – nabídkové stoly)
- **Day Spa** (denní lázně) – bezpobytové lázně (nabídka několikahodinových či jednodenních pobytů – spektrum lázeňských služeb)
- **Destination Spa** (pobytové lázně) – zlepšení stylu života (procedury), fitness – vzdělávací programy, ubytování, lázeňská strava

- **Medical Spa** (léčebné lázně) – poskytování úplné lékařské a wellness péče = integrace lázeňské služby (léčebná péče, ubytování stravování)
- **Hotel Spa** (hotelové lázně) – specializace: regenerace a relaxace (lázeňské služby, fitness, wellness, ubytování, strava)
- **Resort Spa** – komplexy = široký rozsah služeb odpočinku, relaxace, zážitků (kombinace komfortních služeb a kvalitní lázeňské péče)

Evropský svaz lázní

- European Spas Association (ESPA) = Europäischer Heilbäderverband (EHV)
- **vznik:** 1996
- **sídlo:** Brusel
- **prezident:** Ing. Martin Plachý – viceprezident SLL ČR
- **krédo:** udržet léčebné lázeňství v Evropě a garantovat jeho kvalitu
- **členové:** 25 členských svazů z 22 zemí (reprezentující přes 1200 lázeňských a zdravotnických zařízení)
- **více na www:** <http://www.espa-ehv.eu/>
- snaha o sjednocení evropské péče při respektování národních rozdílů a priorit
- **hlavní body kréda:**
 - léčebné prostředky vázané na danou lokalitu
 - uznání léčebných lázní a lázeňských zařízení (akreditace)
 - ochrana životního prostředí (zvláštní závazek pro město)
 - kvalifikovaná prevence a rehabilitace
 - role lázní v sociálně-právních systémech (standardy kvality)
 - lázeňští lékaři, vybavení, spektrum hostů (míra prevence)
 - **místní léčebné prostředky** – prameny s uznaným účinkem, léčebné plyny, peloidy, léčebné klima – moře, hory
- **analýza podmínek** lázeňských a zdravotnických zařízení v členských zemích
- **stimulace a podpora výměny zkušeností** a know-how
- příprava podmínek rozvoje programů pro zdraví a rekondici – **strategie prevence**
- úsilí o dosažení evropských standardů = zlepšení a **garance kvality** evropských lázeňských zařízení
- **harmonizace podmínek** pro vzdělávání a tréninkové programy
- **podpora a obnova výzkumu lázeňství**
- **certifikace** – účel: sjednocování lázeňského trhu v Evropě

Kategorie pro certifikaci v rámci ESPA:

- kategorie medicína – certifikát Europespa Med
- kategorie wellness – certifikát Europespa Wellbeing
- <http://europespa.cz/certifikaty/certifikaty-europespa/europespa-med.html>

Proces certifikace

- splnění cca 400 kritérií z oblasti LP zaručující kvalitu služby (kritéria = průnik legislativních a kvalitativních požadavků lázeňsky nejvyspělejších zemí Evropy)
- Držitelé certifikátu v ČR: 17 subjektů – viz [www](http://www.e-lazne.eu/certifikovane-hotely-a-lazne):

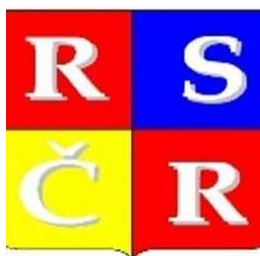
<http://www.e-lazne.eu/certifikovane-hotely-a-lazne>

Okruhy certifikace Europespa Med

- **všeobecné předpoklady**
 - **řízení kvality a jakosti** – kvalita a ochrana přírodního zdroje, hygienické a bezpečnostní předpisy, odbornost personálu a jeho kariérní růst, péče o životní prostředí
 - **hlavní léčebné metody** – struktura hlavních léčebných metod, průběh léčebného procesu
 - **infrastruktura a organizace** – lékařský úsek, vodoléčebný a saunový úsek, bezpečnost práce s potravinami, gastronomické provozy a kuchyně, ubytovací provozy
- podmínka pro udělení** – subjekt musí být držitelem certifikátu ISO 9001 (systém managementu jakosti)

Rada seniorů České republiky

Radu seniorů České republiky, založilo dne 31. května 2005 12 členských organizací sjednoceného důchodcovského hnutí s cca půlmiliónovou členskou základnou. Během následných let vstoupily do Rady seniorů ČR další. Dnes je Rada seniorů ČR konfederací 20 organizací s celostátní působností, 12 organizací s regionální působností, 124 klubů seniorů a 11 Městských Rad seniorů.

1. Asociace důchodců odborářů při ČMKOS
2. Český svaz bojovníků za svobodu
3. Republiková rada seniorů OSŽ
4. Odborové sdružení Čech, Moravy, Slezska
5. Sdružení nájemníků ČR
6. Svaz diabetiků České republiky
7. Český svaz žen
8. Sdružení pro rehabilitaci osob po cévních mozkových příhodách, o.s.
9. Veterán policie

10. Asociace univerzit 3. věku
11. Sdružení křesťanských seniorů
12. Česká společnost pro trénování paměti a mozkový jogging
13. Levicové kluby žen
14. Sdružení obrany spotřebitelů Moravy a Slezska
15. Klub novinářů seniorů SN ČR
16. Jednotný svaz pracovníků ve zdravotnictví
17. Senior fitness, o. s.
18. Svaz vojenských veteránů ČR
19. Asociace vojáci společně
20. Odborový svaz pracovníků dopravy, silničního hospodářství a autoopravárenství Čech a Moravy

Zdroj: <http://www.rscr.cz/clenske-organizace-rscr/>

Senior fitness

Projekt Senior fitness vznikl pod označením Cvičení pro každý den v polovině 80 let minulého století na FTVS UK, kde na něm společně pracovaly náčelnice oddělení Zdravotní a rekreační tělesné výchovy paní PaedDr. Miluše Matoušová a známá fyzioterapeutka Ludmila Mojžíšová. Projekt do dnešní podoby dopracoval syn Dr. Matoušové, absolvent FTVS UK a následně také studia sportovního lékařství MUDr. Miloš Matouš.

Cílem projektu je vytvoření podmínek pro pohybové aktivity seniorů a jedinců v pre-seniorském věku, včetně vedení rekondičně rehabilitačních programů. Zajišťujeme pravidelná cvičení pro různé skupiny seniorů, včetně zdravotně oslabených chronickými nemocemi pohybového aparátu a interními nemocemi. Konečným cílem je pak udržení a prodloužení mobility seniorů a udržení stabilizace nemocných s chronickým onemocněním.

Postupem času se činnost rozšířila i do oblasti vzdělávání a na organizování dalších zájmových volnočasových a kulturně společenských aktivit.

<https://www.seniorfitness.cz/o-nas/>

SHRNUTÍ KAPITOLY

Jeden z principů učení je od obecného ke konkrétnímu. V této kapitole je uveden seznam lázeňských míst v České republice, jejich umístění v rámci České republiky, kategorizace a typologie českých lázní. Dále je popsán konkrétní postup, jak získat poukaz na pobyt v lázních hrazený částečně nebo úplně zdravotní pojišťovnou. Je také nutné znát organizace a instituce, které se problematikou lázeňství zabývají. Pro doplnění je uveden i seznam seniorských organizací v České republice.

KONTROLNÍ OTÁZKA

1. Čím se liší lázně typu A, B, C a D?
2. Zkuste vyjmenovat všechny lázně typu A, hlavní zástupce kategorie B, C a D!
3. Jaká je postup při získání léčebného pobytu v rámci tzv. komplexní lázeňské péče?

4. Jaké jsou nejstarší lázně, nejmenší lázně a lázně s nejteplejším a nejstudenějším minerálním pramenem?
5. Vyjmenujte nejdůležitější instituce a organizace, které působí v oblasti lázeňství u nás i ve světě!

ODPOVĚDI

1. Viz kapitola 8. 2.
2. Viz kapitola 8.1 a 8.2.
3. Viz kapitola 8.3.
4. Viz kapitola 8.1.
5. Viz kapitola 8.4.

NEZAPOMEŇTE NA ODPOČINEK

Albert Einstein:

„Nejvýznamnějším uměním učitele je probouzet v žácích radost tvořit a poznávat.“

„Kdybych měl k dispozici hodinu na zvládnutí problému, na kterém by závisel můj život, strávil bych 40 minut jeho studiem, 15 minut jeho analýzou a 5 minut jeho řešením.“

„Kdo už se nedokáže divit, kdo nedokáže žasnout, je mrtvý.“

9. INSPIRACE Z ČR A ZAHRANIČÍ - PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Poslední kapitola studijní opory se zabývá lázeňstvím v dalších státech Evropy, ale v závěru jsou i některá data o lázeňství a wellness i mimo Evropu. První část této kapitoly popisuje lázeňský incoming v České republice, tedy ukazuje, jak vyspělé lázeňství v České republice přispívá k mezinárodnímu cestovnímu ruchu,

CÍLE KAPITOLY

Po prostudování kapitoly bude student znát:

- ✓ Kolik k nám jezdí cizinců do lázní a odkud.
- ✓ Ve kterých státech Evropy je lázeňství na vysoké úrovni a může nám být příkladem.
- ✓ Jak to vypadá s lázeňstvím i mimo Evropu.

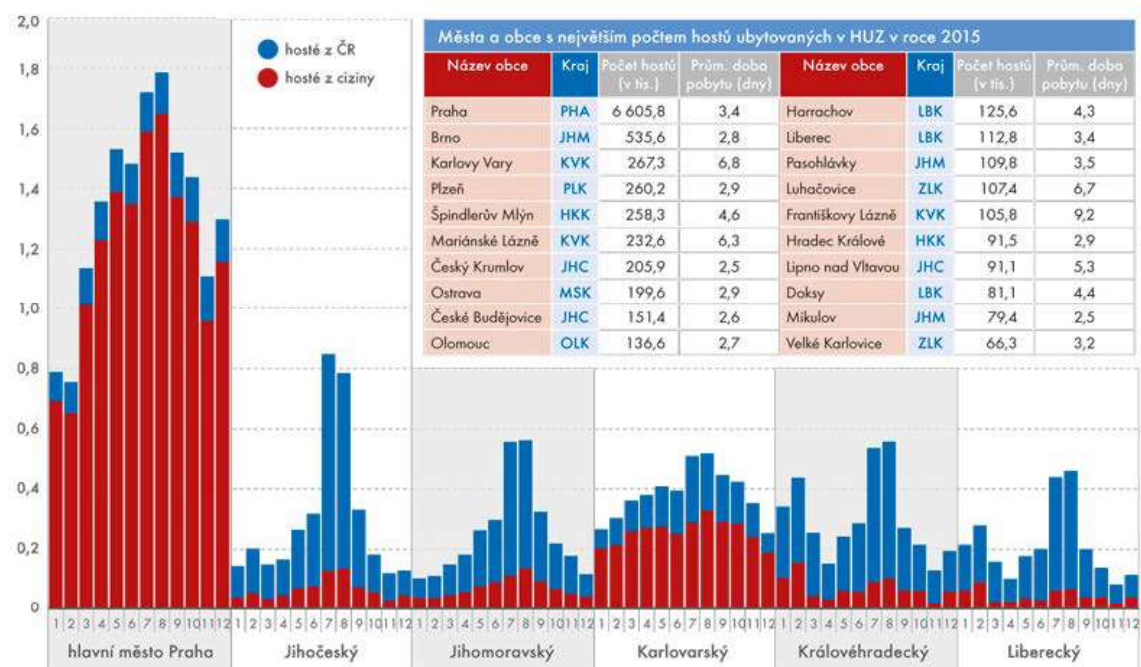
KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Lázeňství a Evropa. Lázeňství v Německu, Francii a dalších státech Evropy. Lázeňský incoming. Lázně a wellness ve světě.

9.1. Vliv lázeňského incommingu na cestovní ruch v krajích ČR

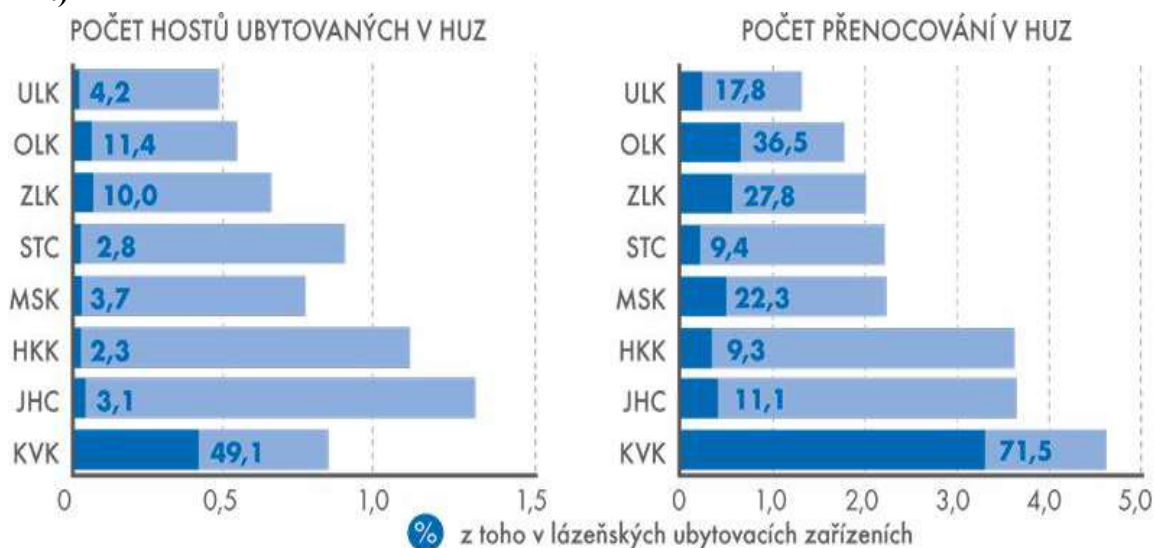
- Jak plyne z následujících dvou grafů, lázeňští hosté ovlivňují v jednotlivých krajích průměrnou délku pobytu turistů a také „sezonalita“ - rozložení počtu turistů v jednotlivých měsících roku.
- V Karlovarském kraji je návštěvnost kraje rovnoměrnější než v ostatních krajích a to i z pohledu nerezidentů. Dokonce je rovnoměrnější než v Praze.
- Tak průměrná délka pobytu je v Karlových Varech 6,8 dne, v Luhačovicích 6,7 dne, Františkových Lázních dokonce 9,2 dne, Mariánských Lázních 6,3 dne, zatímco v Praze pouze 3,4 dne.
- Z dalšího grafu je patrné, že v Karlovarském kraji je ubytováno v lázeňských ubytovacích zařízeních 49 % hostů, přičemž počet přenocování činí v těchto zařízeních dokonce 72 %.

Obr. 25: Počet přenocování hostů v HUZ (po měsících 2015, v mil.) – vybrané kraje

Zdroj: přednáška autora v rámci předmětu Mezinárodní cestovní ruch: Lázně jako významná součást nabídky na mezinárodním trhu cestovního ruchu. 3. 12. 2018. Podle dat ČSÚ 2017

Obr. 26: Návštěvnost lázeňských ubytovacích zařízení ve vybraných krajích ČR (v mil.)

Zdroj: přednáška autora v rámci předmětu Mezinárodní cestovní ruch: Lázně jako významná součást nabídky na mezinárodním trhu cestovního ruchu. 3. 12. 2018. Podle dat ČSÚ 2017

- Lázeňský incoming v ČR (2017)
- Lázně jsou čím dál častějším cílem turistických cest. V roce 2017 se v Česku takto rekreovalo 855 tisíc hostů. To je o 20 % víc než v roce 2012.
- Mezi lázeňskými klienty mírně převažovali tuzemští hosté, jejichž počet neustále roste. Necelých 47 % zaujímalí turisté ze zahraničí.

- Největší zájem o české lázně mají Němci. V roce 2017 jich do lázeňských ubytovacích zařízení přijelo 199 tisíc. Z Ruska 65 tisíc hostů. A na třetí pozici se umístil Tchaj-wan s 18 tisíci hosty“
- Hosté strávili v lázních celkem 7,4 miliónu nocí. Větší část opět připadala na domácí klientelu.
- K návštěvě lázní si lidé nejčastěji vybírají třetí čtvrtletí roku. 28 % přenocování v roce 2017 připadlo právě na tento kvartál. Obdobně tomu bylo i v letech předchozích.
- Nejoblíbenější jsou lázně v Karlovarském kraji, který je proslulý nejen Karlovými Vary. Nacházejí se v něm i Mariánské Lázně, Františkovy Lázně, Lázně Kynžvart a Jáchymov. Spolu s léčivými prameny je kraj bohatý i na přírodní minerální vody.
- Od roku 2013 klesá počet tuzemských i zahraničních návštěvníků, kteří si pobyt platí ze svého. Zatímco v roce 2013 lázeňská zařízení pečovala o 165 623 cizinců, předloni jich přijelo zhruba o čtvrtinu méně a zároveň nejméně od roku 2006. Podobně u tuzemských samoplátců zaznamenaly lázně pokles z 139 605 klientů v roce 2013 na 122 021 v roce 2016.
- Cizinci v lázních pobývali průměrně 13 dní, tuzemští samoplátci pak asi sedm dní. Zatímco cizinci vyhledávají nejčastěji lázně v Karlovarském kraji, mezi domácími klienty, kterým pojišťovna nepřispívá, jsou nejoblíbenější zařízení v Jihočeském kraji, následují lázně v Karlovarském a Zlínském kraji.

9.2. Lázeňství v Evropě

Historie evropského lázeňství

- Využívání přírodních léčivých zdrojů, koupele, lázně, pití vod a lázeňské léčení hrály v lékařství odedávna značnou roli jako jeden z nejstarších způsobů terapie.
- Historie lázeňství v Evropě sahá již do doby před naším letopočtem. Lidé se od pradávna zajímali o přírodní minerální prameny, které se od běžných pramenů lišily především svým vzhledem, chutí či teplotou. Tyto „zázračné“ prameny, spojené s legendou, podporovaly rozvoj osídlení v dané oblasti.
- Je zajímavé, že i když se léčivé zdroje vyskytovaly na mnoha místech planety, stalo se lázeňství tak, jak ho dnes chápeme, víceméně evropskou záležitostí. Nejbohatší evropské tradice najdeme v Itálii, Španělsku, Francii, Německu, v Rusku a Polsku – v zemích s antickým vzorem.
- Ve starověkém Řecku byly lázně důležitou součástí nejprve soukromého později postupně i veřejného života. Římské legie, které na léčivé prameny narazily během válečných tažení, využívaly především vodoléčbu a to zejména na území dnešní Francie, ale i v jiných částech Evropy (dnešním Německu, Chorvatsku, Maďarsku, atd.).

- V samotném Římě byly první veřejné lázně zbudovány počátkem prvního století. Kromě koupelí mohli již návštěvníci lázní využívat široké nabídky doprovodných služeb např. masáží, galerií, knihoven, divadelních sálů apod.
- Ve starověkém Řecku byly lázně důležitou součástí nejprve soukromého později postupně i veřejného života. Římské legie, které na léčivé prameny narazily během válečných tažení, využívaly především vodoléčbu a to zejména na území dnešní Francie, ale i v jiných částech Evropy (dnešním Německu, Chorvatsku, Maďarsku, atd.).
- V samotném Římě byly první veřejné lázně zbudovány počátkem prvního století. Kromě koupelí mohli již návštěvníci lázní využívat široké nabídky doprovodných služeb např. masáží, galerií, knihoven, divadelních sálů apod.
- V 18. a 19. století se evropské lázeňství vyvíjelo v závislosti na celkovém stavu a vývoji společností jednotlivých zemí. Předpokladem dalšího velkého rozvoje lázeňství, který v tomto období nastal, se staly nové poznatky z oblasti techniky, průmyslu a jiných vědních oborů. Prospěch lázeňským oblastem přinesla rovněž nová možnost přepravy po železnici.
- Lázně se tak v 19. století staly důležitým léčebným, ale i společenským centrem, kde se mohli setkávat obchodníci s aristokraty a umělci. Kulturní rozkvět společnosti spolu s bohatou klientelou výrazně ovlivnil rozvoj lázeňských míst po stránce léčebné, architektonické i obchodní. V této době dochází k výstavbě nových budov, kolonád a divadel
- Rakousko s Německem sdílí podobnou lázeňskou historii, a i když nemá přímořské oblasti, disponuje rozsáhlým územím Alp.
- Perlami rakouského lázeňství jsou Bad Ischl ležící v Horních Rakousech, což jsou nejstarší solné lázně na světě, a Baden, ležící nedaleko Vídně, které jsou zase sirnými lázněmi.
- V podobné situaci je i Švýcarsko, jehož minerální prameny v Badenu nedaleko Curychu znali už Římané, a lázně v Davosu zase s oblibou navštěvuje současná klientela.
- Lázeňský byznys v těchto zemích si prošel velkou recesí v polovině devadesátých let. Nejlépe na ni zareagovali Švýcaři, kteří tlačili na propagaci lázeňství a dodnes z toho těží.
- Švýcaři se mimo jiné velmi usilovně zaměřili na klientelu žen po padesátce, což se ukázalo jako prozíravá strategie, protože jde o klientelu, která má dostatek finančních prostředků, usilovně o sebe pečuje a zároveň má i dost času užívat si v lázních delší dobu.
- Dalším trumfem Švýcarska je také důraz na luxusní wellness hotely a penziony, které byly nezřídka propojeny s tradičními lázněmi.

- Posledním velkým trumfem Švýcarů je kvalitní personál lázeňských lékařů přes nutriční specialisty až po trenéry fitness. Díky tomu dnes Švýcarsko představuje silnou baštu luxusních lázní a wellness s klientelou, která není příliš citlivá na ekonomické výkyvy.
- Oproti tomu rakouský a německý lázeňský a wellness byznys v posledních letech čelí jisté stagnaci. Problém spočívá v tom, že mnozí tradiční němečtí a rakouští návštěvníci lázní jezdí do levnějších lázní v Maďarsku či v Česku a návštěvníci zaměřeni spíše na wellness přechází do Polska či do Slovinska, tedy zemí, které jsou blízké a vsadily na velký rozvoj služeb v těchto oblastech.
- V lázeňství se jistojistě daří Maďarsku a ve wellness naopak Polsku, které mnohdy i za peníze z fondů Evropské unie masivně investovalo do rozvoje wellness turistiky.
- Němci a Rakušané se snaží úbytek domácí klientely poměrně úspěšně nahrazovat turisty ze zemí, kde lázeňská tradice není tak silná a její obyvatelé kouzlo lázeňství a wellness teprve objevují. Jde samozřejmě o země asijské a arabské. Rakousko však láká třeba i českou bohatou klientelu.
- Důvodem je poměrně zdařilá sázka na „medical wellness“, tedy spojení pohody a relaxace wellness s tradičními lázeňskými postupy medicíny postavené na důkazech.
- Rakouské lázně se také úspěšně zaměřují na specifickou léčbu některých moderních civilizačních nemocí. Zajímavým rakouským projektem, který si získal celosvětový věhlas a oblibu, je La pura women's health resort v Gars am Kamp, který se zaměřuje na služby wellness a „medical wellness“ pouze pro ženskou klientelu. V hotelu La pura smí být ubytovány a na procedury chodit jen ženy.
- Itálie je nejvýznamnějším dědicem římského lázeňství, což samo o sobě má velký turistický potenciál, a Italové jsou si toho vědomi. V Itálii samotné je na sto padesát významných lázní a některé mají prakticky nepřetržitou lázeňskou tradici už od dob starého Říma.
- Itálie má stejnou výhodu jako Německo, tedy nejen vysokohorské oblasti s termálními prameny, ale i přímořská letoviska. Významné minerální prameny a termální prameny sopečného původu se nacházejí třeba na ostrově Ischia v Neapolském zálivu.
- Podobně slavné lázně jsou Abano Terme v provincii Padova. Toto lázeňské městečko na severu Itálie je významným nalezištěm rašeliny a díky termálním pramenům jde údajně o největší termální lázně v Evropě, které se specializují na bahenní terapii. V Abano Terme se poměrně úspěšně daří kombinovat jak tradiční lázeňství, tak různé druhy wellness
- Termální a minerální prameny nabízí i Francie, která se také pyšní jak horskými, tak přímořskými oblastmi. Jenom v takovém Vichy se nachází na sto sedmdesát minerálních pramenů vhodných pro léčbu trávicího ústrojí a třeba cukrovky.

- Proslavené Lurdy jsou nejen místem, kam směřují křesťanští poutníci, ale díky léčivým pramenům se tu nachází turisticky úspěšné lázně.
- Rozvíjející lázeňskou zemí je rozhodně i Maďarsko, které také čerpá ze své dlouhé tradice spojené už se starověkými Římany. Perlou maďarského lázeňství je jistě Budapešť, což je v Evropě jediné hlavní město, v němž se nachází termální vřídla a prameny. Budapešť kromě lázeňství sází i na rozvoj wellness hotelů a samozřejmě na spojení lázeňství a wellness.
- Dalšími významnými lokalitami maďarského lázeňství jsou Harkány, termální sírné lázně, kde lze síru inhalovat rozpuštěnou ve formě plynu. V Hévizu se pak nachází největší jezero s horkou vodou v Evropě. Termální jezero má plochu přes 47 tisíc čtverečních metrů a jeho mírně radioaktivní voda obsahuje síru, alkálie a soli vápníku. Voda v jezeře se díky silnému prameni údajně úplně vymění každých 28 hodin.
- Zajímavé je, že navzdory silné evropské lázeňské tradici existují na starém kontinentě země, kde lázeňství, až na některé výjimky, prakticky neexistuje, jako jsou ku příkladu skandinávské země, Velká Británie či Nizozemí, nebo má velmi slabou infrastrukturu jako v Belgii, Polsku, Rusku či Ukrajině.

PŘÍPADOVÁ STUDIE: EVROPSKÉ LÁZEŇSTVÍ DNES

- Evropské země s tradičním pojetím lázeňství (např. Německo, Itálie, Francie, ale i ČR a SR) jsou nadále lázeňskými velmocemi, ovšem postupně se k nim přidávají další země s nabídkou nových moderních produktů, které jsou velmi blízké typicky evropskému komplexu těchto služeb.
- Tak dnes můžeme lázeňské programy nalézt v přímořských centrech Tuniska, Izraele, Turecka, thalassoterapie se bouřlivě rozvíjí v Jižní Americe a Mexiku, své tradiční horké prameny znovu objevují i Japonci.
- Z pohledu potenciálu lázeňských produktů nabízí Evropa ve svých nejméně tisíci lázeňských míst skoro všech zemí (kromě Skandinávie a některých pobaltských států jsou v tomto počtu zahrnuty všechny země světařdílu) množství kapacit a programů pro nejřůznější formy, řelky i motivace pobytů.
- Jen v nejvýznamnějších lázeňských velmocích - Německu, Itálii a Francii - je k dispozici dohromady minimálně 600 významných center. V těchto evropských střediscích se kromě evropsky tradičních a klasických léčebných postupů stále více uplatňují nové a moderní trendy s alternativním charakterem včetně indických, čínských a orientálních léčebných metod, svou obrodu prožívá přírodní léčba (Kneippovy kúry)
- Nacházíme tu také stále častěji nejmodernější aquaparky, kosmetické a obdobné služby. Ty nemusí být léčebným lázním „vnitřní“ konkurencí, naopak mohou být kvalitním doplňkem stávajících klasických léčebných služeb.

- Lázeňství v kontextu cestovního ruchu je komplexem řady faktorů - především úrovně a rozsahu nabízených služeb, propagace atd. Příkladem malé, ale turisticky velmi vyspělé země je Rakousko, které disponuje ve své nabídce minimálně 80 významnými lázeňskými místy a řadou klimatických center.

Tabulka 7: Porovnání formy lázeňské péče v některých evropských zemích

Země	Počet přenocování za rok	Počet hostů za rok	Hradí lázeňské procedury	Hradí ostatní procedury	Hradí ubytování, stravování
Maďarsko	3 836 000	426 000	100%	100 %	50 %
Německo	121 773 177	17 623 743	100 %	100 %	částečně/ 100 %
Rakousko	18 657 000		100 %	100 %	Částečně/ 100 %
Slovensko	2 499 606	137 156	100 %	100 %	20 - 80%
Česká rep.	5 500 000	380 000	100 %	100 %	ne/ 100 %

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

Lázeňství ve Francii

- **108** lázeňských míst
- **cca 100 000** pracovních míst
- **200 mil EUR** z veřejných rozpočtů
- **přes 9 mil** přenocování v lázních
- **cca 550 tis.** hostů v lázních (99% domácích)
- **z 30 %** vlastnictví veřejného sektoru

Lázeňskou velmocí je sousední Německo.

Jeho lázně staví na skutečně neuvěřitelném množství přírodních zdrojů, ať už jde o léčivé prameny, nebo horské a přímořské podnebí.

Německé lázně si díky nepřetržitému kontinuálnímu vývoji v tržních podmínkách (tedy v oblasti bývalé Německé spolkové republiky) vytvořily nejen velmi úspěšné vědecké způsoby léčby pomocí různých lázeňských metod, ale zároveň na sebe postupně nabalily další aktivity ze široké nabídky wellness a také různé turisticky přitažlivé atrakce.

Německé lázně jsou propojeny s cyklotrasami, stezkami pro nordic walking či běžné procházky, s různými parky a kulturními institucemi a pravidelnými kulturními akcemi

- **300** lázeňských míst
- **350 000** pracovních míst
- **150 000** lůžek
- **Zhruba ročně absolvuje na náklady veřejných financí:**

- **173 000** osob preventivní pobyt
- **697 747** osob rehabilitační pobyt
- **144 215 pobytů** matky s dětmi

1 EUR investované do rehabilitace přináší 5 EUR celoeconomického přínosu

V roce 2010 znamenala investice do rehabilitace v Německu úsporu 5,8 mld. EUR, v roce 2025 to bude již 23 mld. EUR

V roce 2010 se ušetřilo díky rehabilitaci 5-7 mil. dnů pracovní neschopnosti (27 tis. pracovních míst), v roce 2025 se očekává až 17 mil. (cca. 80 tis. pracovních míst)

Francie

- **108** lázeňských míst
- **Asi 100 000 pracovních míst**
- **200 milionů EUR** z veřejných rozpočtů
- **Přes 9 milionů** přenocování v lázních
- **Asi 550 tisíc** hostů v lázních (99 % domácích)
- **Z 30 %** vlastnictví veřejného sektoru

9.3. Vybraná lázeňská místa v Evropě

BAD FÜSSL, Německo

1. Počet českých hostů zde vzrostl za posledních pět let o 500 %
2. 12.000 m² rozlehlý termální areál a velkolepá wellness oáza „Saunahof“
3. Proslulé termální prameny. Vyvěrají zde z tisícimetrové hloubky o teplotě 56 °C a obsahují zvláštní druh sulfidu síry, který má výrazné účinky při léčbě onemocnění kloubů

Obrázek 25: Ilustrační obrázek z výše uvedených lázní

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

STEGERSBACH, RAKOUSKO

4. Na počátku 90. let minulého století - velká naftařská společnost s vizí, že narazí na ropu
5. Prameny vyvěrají až z hloubky 3 000 metrů a dosahují teploty 37 stupňů

6. Obsahují nezvykle vysoký obsah cenných minerálů
7. Dermatologické kožní problémy, alergie, nemoci pohybového aparátu nebo krevního oběhu
8. Léčebný hotel Larimar
9. Thermenhotel PuchasPlus

Obrázek 26: Ilustrační obrázek z výše uvedených lázní

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

ISTANBUL, Turecko

Kdo navštíví Istanbul, musí se zastavit i v lázních. Turecké lázně patří k nedílné součásti návštěvy toho města. Jedny z nejznámějších a nejpopulárnějších jsou Cagaloglu Hamam. Je to ideální místo, kde si dopřát pravou tureckou masáž, parní lázeň a ochutnat sladký turecký čaj.

Obrázek 27: Ilustrační obrázek z výše uvedených lázní

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

BUDAPEŠŤ, Maďarsko

V Budapešti je 128 činných pramenů a je právem nazývána jako město lázní. Návštěvníkům nabízí ohromné množství vyžití. Například nejstarší maďarský lázeňský Gellért, jedna z pých Budapešti. Nebo zdravotní koupele Rudas. Tři hlavní prameny koupelí (Juventus, Attila a Hungaria) jsou napájeny 15 menšími prameny. Voda je hodnocena jako léčivá voda a má vysoký obsah fluoridů.

Obrázek 28: Ilustrační obrázek z výše uvedených lázní

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

Héviz, Maďarsko

10. Největší jezero s horkou vodou v Evropě
11. Mírně radioaktivní voda obsahuje síru, alkálie a soli vápníku
12. Voda v jezeře se díky silnému prameni údajně úplně vymění každých 28 hodin

Obrázek 29: Ilustrační obrázek z výše uvedených lázní

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

BATH, Velká Británie

Regenerační zázraky lázní ve městě Bath jsou známé už od římských časů, kdy se v termálních vodách Avon koupali místní Keltové a Římané. Město je vybudováno kolem přírodních horkých pramenů. V roce 2006 byly otevřeny Thermae Bath Spa a město tak získalo zpět historickou pozici jediného města Velké Británie s přírodními horkými prameny

Obrázek 30: Ilustrační obrázek z výše uvedených lázní

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

TOSKÁNSKO, Itálie

Lázeňské město San Filippo se nachází v nádherné krajině pod horou Monte Amiata. Voda s teplotou 37 stupňů padá z vodopádů na vápencové podloží a vytváří pozoruhodné útvary. Její léčivý účinek znali už staří Římané. San Filippo nabízí i zimní koupání "pod širákem".

Obrázek 31: Ilustrační obrázek z výše uvedených lázní

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

REYKJAVÍK, Island

Reykjavík se řadí k předním evropským lázeňským městům, je ideální pro návštěvu přírodních komplexů. Nabízí například vyhřívané venkovní bazény. Nejznámějším komplexem je Blue Lagoon, který láká na modro-mléčnou termální lagunu o rozloze 5000 m².

Obrázek 32: Ilustrační obrázek z výše uvedených lázní

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

ANDALUSIE, Španělsko

Andalusie vyniká lázněmi v arabském stylu a nabízí lákavý zážitek pro muže i ženy, a to fantastický způsob, jak se dostat do idylického životního tempa.

Obrázek 33: Ilustrační obrázek z výše uvedených lázní

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

BADEN-BADEN, Německo

Baden-Baden je populární lázeňské město. Kvůli přítomnosti horkých solných pramenů tu první koupele postavili už Římané. V 1. století tu založili lázeňské město, po celém obvodu obehnané hradbami. Známé jsou rovněž Friedrichovy a Augustinovy lázně.

Obrázek 34: Ilustrační obrázek z výše uvedených lázní

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

KARLOVY VARY, Česká republika

Jedinečnost Karlových Varů tkví především v lázeňské léčbě a k ní užívaných minerálních pramenech. Místní lázeňství je založeno na využívání minerální vody s léčivými účinky, která vzniká v granitovém krystaliniku v hloubkách okolo 2 000 metrů. Ze 79 pramenů je 13 zachyceno a používají se pro pitné kúry. Ve městě je celkem 5 kolonád.

Obrázek 35: Ilustrační obrázek z výše uvedených lázní

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

PAMUKKALE, Turecko

Je jednou z největších turistických atrakcí v Turecku. Svah pokrytý sněhově bílým travertinem. Vzhledem připomíná kopec nebo hrad bavlny. Jde o oblast tektonického zlomu, kde na povrch vytékají minerální prameny bohaté na vápník. Aby nedošlo k poškození teras, musí návštěvníci chodit bosí. Odměnou jim je příjemné brouzdání jezírky s minerální vodou.

Obrázek 36: Ilustrační obrázek z výše uvedených lázní

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

BAVORSKÉ ALPY, Německo

V Bavorsku se nacházejí největší lázně Evropy Bad Füssing. Jejich věhlas je úzce spjat se 3 obrovskými termálními komplexy. Je zde 10 000 m² termální vodní plochy a 80 termálních bazénů. Relaxovat mezi horami můžete v Bad Reichenhall, kde pramení několik solných pramenů

Obrázek 37: Ilustrační obrázek z výše uvedených lázní

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

LÁZNĚ RAJECKÉ TEPLICE, Slovensko

Od 13. stol. jsou Lázně Rajecké Teplice známé díky pramenům — termální hydrouhličitano-vápenato horečnatá voda o teplotě 39 °C

Léčí tady neurotická onemocnění, pohybový aparát netuberkulózní nemoci dýchacích cest a nemoci z povolání

Obrázek 38: Ilustrační obrázek z výše uvedených lázní

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

LÁZNĚ SLIAČ, Slovensko

Ve střední Evropě jsou jediné lázně, kde vyvěrají prameny vody s vysokým obsahem oxidu uhličitého

Léčba: oběhový systém, chronické revmatické onemocnění, srdeční val, srdeční chlopně, všechny formy ischemické choroby srdce bez aktivity, civilizační a manažerské nemoci, vysoký krevní tlak, křečové žíly a trombózy

Obrázek 39: Ilustrační obrázek z výše uvedených lázní

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

Itálie

dědicem římského lázeňství

150 významných lázní

má stejnou výhodu jako Německo, tedy nejen vysokohorské oblasti s termálními prameny, ale i přímořská letoviska

Významné minerální prameny a termální prameny sopečného původu se nacházejí třeba na ostrově Ischia v Neapolském zálivu

Abano Terme v provincii Padova

naleziště rašeliny, největší termální lázně v Evropě, které se specializují na bahenní terapii

BAGNO VIGNONI

starořímských lázně, ve kterých bazén s termální vodou nahradil náměstí

Obrázek 40: Ilustrační obrázek z výše uvedených lázní

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

9.4. Lázně i za hranicemi Evropy

PRO ZÁJEMCE

Země s tradičním pojetím lázeňství (např. Německo, Itálie, Francie, ale i ČR a SR – cca 600 center) přidávají země s nabídkou nových moderních produktů vlastním posláním a strukturou nabídky velmi blízké tomuto typicky evropskému komplexu produktů.

V přímořských centrech Tuniska, Izraele i Turecka, thalassoterapie se bouřlivě rozvíjí v Jižní Americe a Mexiku, své tradiční horké prameny objevují znovu i Japonci

Obr. 41: Členové ESPA – 19

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

Obr. 42: Přínosy wellness ve světové ekonomice 2013

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

Obr. 43: Přínosy wellness ve světové ekonomice 2015

Global Wellness Economy: \$3.7 trillion in 2015

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

Obr. 44: Přínosy lázeňství ve světě 2007 - 13

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

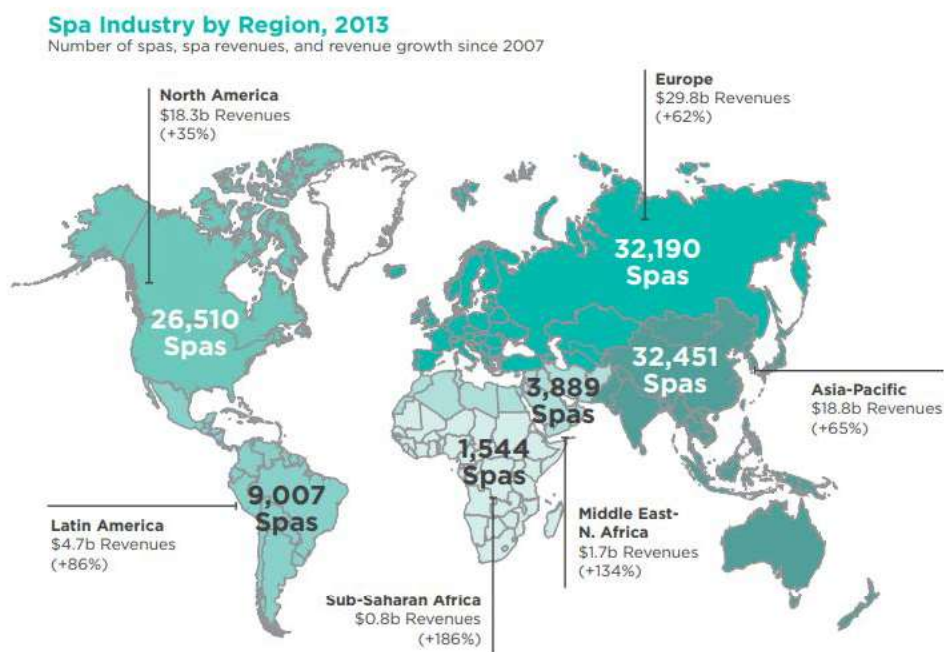
Obr. 45: Přínosy lázeňství ve světě 2015

Global Wellness Economy Highlights (2015)

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

Obr. 46: Přínosy lázeňství podle regionů

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

Obr. 46: Přínosy wellness podle regionů

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

Tabulka 8: Dvacet největších lázeňských trhů 2013

Top Twenty Spa Markets, 2013

	Number of Spas	Employment	Revenues (US\$ billions)	Rank in 2013 (2007 Rank)
United States	22,852	354,610	\$16.25	1 (1)
Germany	5,575	126,481	\$5.97	2 (3)
Japan	6,958	113,397	\$5.95	3 (2)
China	9,452	225,341	\$4.70	4 (7)
France	3,556	70,232	\$3.12	5 (4)
Russia	2,728	101,373	\$2.91	6 (13)
Italy	2,679	61,398	\$2.76	7 (5)
United Kingdom	2,964	52,908	\$2.51	8 (6)
Spain	2,432	45,381	\$2.14	9 (8)
Canada	3,658	42,771	\$2.04	10 (9)
Austria	1,200	29,507	\$1.65	11 (11)
South Korea	2,805	36,751	\$1.38	12 (10)
Mexico	2,765	44,839	\$1.36	13 (12)
India	3,956	47,666	\$1.15	14 (19)
Switzerland	687	17,925	\$1.14	15 (14)
Thailand	2,088	66,816	\$0.98	16 (18)
Indonesia	1,668	51,343	\$0.83	17 (37)
Australia	968	10,292	\$0.82	18 (15)
Poland	979	17,460	\$0.72	19 (23)

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

Tabulka 8: Dvacet největších lázeňských trhů 2015

Top Twenty Spa Markets, 2015

	Number of Spas	Spa Facility Employment	Spa Facility Revenues (US\$ billions)	Rank in 2015
United States	24,421	378,783	\$18.67	1
China	12,595	288,368	\$7.09	2
Germany	6,488	143,134	\$5.95	3
Japan	7,069	115,515	\$5.08	4
France	4,011	77,297	\$2.96	5
United Kingdom	3,185	55,342	\$2.75	6
Italy	3,023	66,441	\$2.46	7
Russia	3,010	105,461	\$1.91	8
Canada	3,885	45,390	\$1.91	9
Spain	2,672	48,756	\$1.90	10
Austria	1,354	30,477	\$1.60	11
Mexico	3,099	51,530	\$1.48	12
South Korea	2,966	38,971	\$1.48	13
India	4,734	55,862	\$1.46	14
Switzerland	783	19,438	\$1.15	15
Thailand	2,304	70,897	\$1.01	16
Indonesia	2,070	60,682	\$0.92	17
Australia	1,162	12,208	\$0.79	18
United Arab Emirates	687	20,606	\$0.74	19
Hong Kong	739	12,431	\$0.68	20

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

Tabulka 9: Lázeňský průmysl v Evropě 2013

Top Ten Spa Industry Markets in Europe, 2013

	Number of Spas	Spa Revenues (US\$ Millions)	Spa Employment
Germany	5,575	\$5,973.8	126,481
France	3,556	\$3,117.6	70,232
Russia	2,728	\$2,909.1	101,373
Italy	2,679	\$2,756.0	61,398
United Kingdom	2,964	\$2,512.0	52,908
Spain	2,432	\$2,144.9	45,381
Austria	1,200	\$1,648.9	29,507
Switzerland	687	\$1,138.6	17,925
Poland	979	\$719.0	17,460
Netherlands	707	\$606.1	11,690

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

Tabulka 10: Lázeňský průmysl v Jižní Americe, Střední Východ a Severní Amerika a Sub-Saharská Afrika

Spa Industry

Latin America's spa market benefits from strong tourism and consumer spending, with many countries experiencing double-digit annual growth rates.

Number of Spas

9,007 (66% growth since 2007)

Spa Revenues

\$4.7 billion (86% growth since 2007)

Spa Employment

141,025 (71% growth since 2007)

Spa Industry

The number of spas in Middle East-North Africa more than tripled from 2007 to 2013.

Number of Spas

3,889 (284% growth since 2007)

Spa Revenues

\$1.7 billion (134% growth since 2007)

Spa Employment

57,308 (174% growth since 2007)

Spa Industry

Today, 42 countries in Sub-Saharan Africa have spas, as compared to only 14 countries with spas in 2007.

Number of Spas

1,544 (297% growth since 2007)

Spa Revenues

\$0.8 billion (186% growth since 2007)

Spa Employment

20,822 (186% growth since 2007)

Zdroj: Přednáška Moniky Hilšerové v rámci předmětu Lázeňství na FMV VŠE ZS 2018/19

Monika Hilšerová čerpala z těchto zdrojů:

<http://www.lecebnelazne.cz/vse-o-laznich/ceske-lazenstvi>

<http://www.e-lazne.eu/lazne-cesko>

<https://www.uzis.cz/category/tematicke-rady/zdravotnicka-statistika/lazenska-pece-lazne>

<http://www.wellnesslife.cz/spawellness/soucasne-wellness-trendy/>

<https://www.globalwellnesssummit.com/wp-content/uploads/Industry-Research/Global/2015-developing-a-competitive-health-and-wellbeing-destination.pdf>

Poděbradský, Jiří. Wellness v ČR, EPO consult, s.r.o., Vydalo: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha, 2008.

BLAŽEK, M. Integrace Wellness do českého lázeňství. 2007. Dostupné z:

<http://www.karlovarskytyden.cz/pdf/sbornik2007.pdf>.

Česka asociace wellness. Dostupné z: <http://www.spa-wellness.cz/>.

SEIFERTOVA, V. Wellness [online]. 2007 [cit. 2009-02-04]. Dostupné z:

<http://www.karlovarskytyden.cz/pdf/sbornik2007.pdf>.

HEJMA, Jan. Vývoj wellness a optimalizace wellness. Wellness noviny. Dostupné z <http://www.wellnessnoviny.cz/file/2906/vyvoj-aoptimalizace-wellness.pdf>

SHRNUTÍ KAPITOLY

Chceme-li pokročit v jakékoliv činnosti, musíme se porozhlédnout i „za humna“ a nehrát si jen na „vlastním písečku“. Chceme-li pokročit v úrovni lázeňství, musíme se podívat i do zahraničí, jak oni tuto problematiku řeší. K tomu slouží tato poslední kapitola studijní opory.

KONTROLNÍ OTÁZKA

1. Kolik k nám jezdí cizinců do lázní a odkud?
2. Ve kterých státech Evropy je lázeňství na vysoké úrovni.
3. Vyjmenujte některá lázeňská místa na Slovensku, v Německu, Francii či v Rakousku.
4. Jak to vypadá s lázeňství i mimo Evropu.

ODPOVĚDI

1. Viz kapitola 9. 1.
2. Viz kapitola 9.2.
3. Viz kapitola 9.3.
4. Viz kapitola 9.4.

NEZAPOMEŇTE NA ODPOČINEK

Winston Churchill:
„Úspěch sestává z cesty od nezdaru k nezdaru bez ztráty nadšení.“
„Pesimista vidí obtíž v každé příležitosti; optimista vidí příležitost v každé obtíži.“
„Pokud Británie musí volit mezi Evropou a otevřeným mořem, musí vždy volit otevřené moře.“

SHRNUTÍ STUDIJNÍ OPORY

Název této studijní opory je „Lázeňské pobyty pro seniory“. Je třeba říci, že tento název nevystihuje obsah zpracovaného textu. Totiž nelze z lázeňské klientely vytrhnout jeden segment klientů lázní. Navíc segment „senioři“ nelze ničím přesně definovat. Rozhodně ne věkem. Snad jediná jejich společná charakteristika je, že převážná většina z nich již nepracuje nebo jen na částečný úvazek a proto mají mnohem víc volného času a mohou absolvovat mnohem více pobytů během roku. Často je motivem návštěvy seniorů v lázních nebo ve wellness centrech jakási prevence jejich zdravotního stavu a snaha zachovat si dobrou fyzickou i duševní kondici i v pokročilém věku. Jejich zdravotní stav je velmi rozdílný. Proto převážná část studijního textu je věnována obecné problematice lázeňství a wellness. Sám autor má problém, zda se do skupiny seniorů zařadit s ohledem na jeho pokročilý věk, když pracuje na plný pracovní úvazek jako vysokoškolský učitel. Ještě do nedávna byl garantem oboru „Lázeňství a turismus“ na Filosoficko-přírodovědecká fakultě Slezské univerzity v Opavě a v současné době mimo jiné předměty přednáší na Fakultě mezinárodních vztahů Vysoké školy ekonomické a vede řadu bakalářských, diplomových a disertačních prací v oblasti cestovního ruchu, včetně disertační práci na téma Zdravotní cestovní ruch v České republice.

Autor by chtěl také poděkovat paní Ing. MUDr. Monice Hilšerové, která pod jeho vedením zpracovává právě výše zmíněnou disertační práci, když pro zpracování těchto skript použil i některá hesla, grafy, schémata a obrázky, které zpracovala v rámci výuky předmětu Lázeňství. Jedná se především o přednášku na téma Wellness, dále přednášku Některá lázeňská místa v České republice a Lázeňská místa v Evropě.

Snahou autora bylo shromáždit nejnovější data o lázeňství a věří, že studenti při studiu tohoto studijního textu to ocení.

LITERATURA

- BLAŽEK, M. 2007, Integrace Wellness do českého lázeňství. 2007. Dostupné na: http://m.mesto-podebrady.cz/assets/File.ashx?id_org=12349&id_dokumenty=2224 [cit. 2018-01-15]
- BUDÁK, F. 2002. Postavení lázeňství v transformačním období české společnosti. Praha: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, diplomová práce, 2002.
- BURACHOVIČ, S., WIESER, S. 2001. Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. 1. vyd. Praha: Libri, 2001. 461 s. ISBN 80-7277-048-9.
- BURCIN, B, KUČERA, T. 2012, Prognóza populačního vývoje České republiky na období 2008-2070. Praha: MPSV. [online]. 2012. [cit. 2018-01-15]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Prognozna_2010.pdf
- ČEKÉ LÁZNĚ, 2018. <http://www.lecebnelazne.cz/vse-o-laznich/ceske-lazenstvi> Svaz léčebných lázní [Cit. 14.01.2019]
- ČESKA ASOCIACE WELLNESS. Dostupné z: <http://www.spa-wellness.cz/>.
- DLOUHÁ, P. 2011. Evropská unie naděluje: dovolená pro všechny. [online]. 7. 3. 2011. [cit. 2018-01-15]. Dostupné z <http://www.penize.cz/nakupy/195766-evropska-unie-nade-luje-dovolena-pro-vsechny>
- Dvorak, D. a d. 2014. Developing a Competitive Health and Well-being Destination <https://www.globalwellnesssummit.com/wp-content/uploads/Industry-Research/Global/2015-developing-a-competitive-health-and-wellbeing-destination.pdf> ISBN 978-952-216-540-5
- FIALOVÁ, D. 2003. České lázeňství. Geografické rozhledy, 2003 – 4, roč. 13, č. 3, s. 76 – 77. ISSN 1210-3004
- FIALOVÁ, D. 2014. Lázeňství – spojení darů přírody a lidského umu. In: *Geografické rozhledy*, 2014 – 15, č. 1, s. 8 – 9. ISSN 1210-3004.
- GALVASOVÁ, I a kol. Průmysl cestovního ruchu. Vydání první. Praha: MMR, 2008, ISBN 978-80-87147-06-1.
- HOLÝ, T. 2008. Na zahraniční zájezdy jezdí stále více důchodců. [online]. 15. 8. 2008. [cit. 2012-12-27]. Dostupné z <http://www.novinky.cz/cestovani/147158-na-zahranicni-zajezdy-jezdi-stale-vice-duxodcu.html>
- HORNEMAN, L., CARTER, R., W., WEI, S., RUYS, H. 2002: Profiling the SeniorTraveler: An Australian Perspective, *Journal of Travel Research*, 41, pp. 23-37
- KADERÁVKOVÁ, K a kol. 2000. Zdravotní tělesná výchova a gerontologie. Praha: Česká obec sokolská. ISBN 80-86402-00-2.
- KAJLÍK, Vladimír, 2007. České lázně a lázeňství [online]. Praha: MMR ČR, s. 33-39 [cit. 2018-10-06]. ISBN 978-80-239-9330-1.
- KARLOVARSKÝ TÝDENÍK 2007. <http://www.karlovarskytyden.cz/pdf/sbornik2007.pdf>.

KLEVETOVÁ, D., DLABALOVÁ, I. 2008. Motivační prvky pro práci se seniory. Praha: Grada Publishing. 202 s. ISBN 978-80-247-2169-9.

KNOP, K. 2006. Lázeňský cestovní ruch v Evropě. Přístupné na <https://www.cestovni-ruch.cz/zdroje/lazne-evropa.php>. [cit. 2018-01-14].

KOLEKTIV AUTORŮ. 2008. Cestovní ruch pro všechny. Praha: MMR ČR, 2008. ISBN 978-80-7399-407-05.

KOPECKÁ, P. 2002. Koncept kvality života seniorů v České republice. Zdravotnictví v České republice, Roč. 5, č. 1 – 2, s., 71-75

KOSTKOVÁ, M., 2014. Služby cestovního ruchu. Karviná: SU OPF. ISBN 978-807248-968-8.

KOTLER, P, ARMSTRONG, G. Marketing. Praha: Grada Publishing, 2004. 856 s. ISBN 80-247-0513-3.

KŘÍŽEK, V. 1987. Obrazy z dějin lázeňství. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1987. 176 s. ISBN 735-21-08/31 08-096-87.

KUKLÍK, P. 2009. Wellness & Spa nebo wellness versus spa? [online]. 29. 6. 2009. [cit. 2019-01-14]. Dostupné z <http://strategie.e15.cz/prilohy/marketing-magazin/wellness-spa-nebo-wellness-versus-spa-468566>

LÁZEŇSKÁ PÉČE, 2000 – 2013. [online] 24. 6. 2014 [cit. 2018-11-04]. Dostupné z [www](http://www.lazne.cz):

LÁZEŇSKÁ PÉČE, Lázně, 2018. <https://www.uzis.cz/category/tematicke-rady/zdravotnicka-statistika/lazenska-pece-lazne> Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky

LÁZNĚ V ČESKU, 2018. <http://www.e-lazne.eu/lazne-cesko> Relax a wellness [Cit. 14.01.2019]

MATOUŠ, M. a kol. 2002. Pohyb ve stáří je šancí. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2002. 112 s. ISBN 80-247-0331-9.

NOVINKY. CZ. 2018. <https://www.novinky.cz/domaci/485192-levnejsi-rychlejsi-pohlavy-vabi-ceske-zdravotnictvi.html> [Cit. 14.01.2019]

ODBOR STATISTIKY OBYVATELSTVA, 2018. Vývoj obyvatelstva České republiky. 2017. [online] Praha: Český statistický úřad. Přístupná na: <https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo-analyzy-komentare> [Cit- 07-11-2018].

ORIEŠKA, J. 2010. *Služby v cestovním ruchu*. 1. vyd. Praha: Idea Servis, 2010, ISBN 978-80-85970-68-5.

PÁSKOVÁ, M, ZELENKA, J. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Linde, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.

PAVLÁTOVÁ, Věra. Lázně v ČR. Metodický portál RVP, ISSN 1802-4785. 30. 3. 2011 [cit. 2018-12-27]. Dostupné z <http://dum.rvp.cz/materialy/lazne-v-cr.html>

PODĚBRADSKÝ, J. 2008. Wellness v ČR, EPO consult, s.r.o., Vydalo: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha.

RYGLOVÁ, K, BURIAN, M, VAJČNEROVÁ, I. Cestovní ruch – podnikatelské principy a příležitosti v praxi. První vydání. Praha: Grada Publishing, 2011. 216 s. ISBN 978-80-247-4039-3.

SAK, P., KOLESÁROVÁ, K. 2012, Sociologie stáří a seniorů. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2012. 232 s. ISBN 978-80-247-3850-5.

SEIFERTO VÁ, V. 2003. Marketing v lázeňském cestovním ruchu. 1. vydání. Vysoká škola cestovního ruchu, hotelnictví a lázeňství, Pragoline.

SEIFERTO VÁ, V. 2003. Marketing v lázeňském cestovním ruchu. 1. vyd. Praha: Prago-line, 2003. 120 s. ISBN 80-86592-00-6, str. 15.

SEIFERTO VÁ, V. 2007. Wellness [online]. [cit. 2019-01-14]. Dostupné z:

SLEPIČKOVÁ, I. 2005 Sport a volný čas: vybrané kapitoly. 2. vydání. Praha: Karolinum, 2005. 115 s. ISBN 80-246-1039-6.

SOUČASNÉ WELLNESS TRENDY, 2018. <http://www.wellnesslife.cz/spawellness/soucasne-wellness-trendy/> SPA Wellness

SUDÍKOVÁ, L. 2009. Lázeňský cestovní ruch v České republice a Evropě. Brno: Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta, Geografický ústav, diplomová práce, 2009.

ŠTILEC, M. 2004. Program aktivního stylu života pro seniory. 1. vydání. Praha: Portál, 2004. 136 s. ISBN 80-7178-920-8.

THEOBALD, W., F. 2005. Global Tourism, Elsevier, Burlington, 559 pp.

UHLÍŘ, P. 2008, Pohybová cvičení seniorů. 1. vydání. Olomouc: UP v Olomouci, fakulta tělesné výchovy, 2008. ISBN 978-80-244-1902-2.

UZIS. <http://www.uzis.cz/category/tematicke-rady/zdravotnicka-statistika/lazenska-pecelazne>

VAMPULOVÁ, M. 2015. Lázně hlásí úspěšný rok a čekají další oživení. In: COT business, č. 2/2015, s. 54 – 55. ISSN 1212-4281.

VANÍČEK, J., VAVREČKOVÁ, E. 2013. Význam lázeňství pro cestovní ruch vybraných lázeňských míst v České republice. In: Sborník recenzovaných příspěvků z mezinárodní vědecké konference Hotelnictví, turismus a vzdělávání. Praha: Vysoká škola hotelová v Praze, 23. 10. 2013, s. 367 – 381. ISBN 978-80-87411-53-7.

ZÁKON č. 164/2001 o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (tzv. lázeňský zákon)

ZDAVOTNICKÝ DENÍK, 2018. <http://www.zdravotnickydenik.cz/2015/05/stredni-evropa-objevuje-potencial-zdravotni-turistiky/>[Cit. 14.01.2019]

Název: **Lázeňské pobyty pro seniory**

Autor: **doc. RNDr. Jiří Vaníček, CSc.**

Vydavatel: Slezská univerzita v Opavě
Fakulta veřejných politik v Opavě

Určeno: studentům SU FVP Opava

Počet stran: 124

Tato publikace neprošla jazykovou úpravou.